

**A NEMZETI SZÍNHÁZ
KIEMELKEDŐEN KÖZHASZNÚ NONPROFIT ZRT.
VEZÉRIGAZGATÓI PÁLYÁZATA**

ALFÖLDI RÓBERT

2012

A pályázatot írták:

Alföldi Róbert,

Hegedűs Judit, Vörös Róbert, Kenesei Edina, Gálos Orsolya

TARTALOM

BEVEZETŐ ..... 6. oldal

[A pályázó személyes motivációja és a Társaság jelenlegi működésére vonatkozó észrevételei]

Bevezető

Társulat – Közösség

Műsorpolitika – Népszínház és még...

Közönség – Közösség

GAZDASÁGI STRATÉGIA ÉS SZERVEZETI STRUKTÚRA ..... 15. oldal

[Szakmai (vezetői) elképzelések, gazdasági stratégia (a társaság közhasznú és vállalkozási tevékenysége)]

A Nemzeti Színház gazdasági stratégiája, tervezett működése

Bevétel

Jegybevétel

Egyéb bevételek

Hazai, nemzetközi és európai uniós források, támogatások, szponzori és egyéb támogatások

Kiadás

Közvetett költségek (Épület; Nemzet Színésze díj)

Közvetlen költségek (Művészeti kiadások)

Vezetési elképzelések, vezető munkatársak

[A társaság szervezeti, vezetési, működési struktúrájára vonatkozó részletes elképzelések, vezető munkatársak felsorolása]

SZAKMAI ELKÉPZELÉSEK ..... 27. oldal

[A társaság működésére vonatkozó hosszabb távú szakmai elképzelések, több évadra vonatkozó produkciós terv]

Klasszikus nemzeti repertoár

Kortárs magyar drámák

Magyar zenés művek

Klasszikus külföldi drámairodalom

Kortárs külföldi drámairodalom

Ifjúsági és családi színházi előadások

Határon túli színházak

Vendégprodukciók, együttműködés

NEMZETKÖZISÉG ..... 34. oldal

[Hazai és nemzetközi hatókörű szakmai kapcsolatrendszer kialakítására és fenntartására vonatkozó szakmai elképzelések]

Nemzetköziség – kapu

Színházi fesztivál, vendégjátékok

Nemzetközi együttműködések

Külföldi intézetek

Magyar partnerekkel – nemzetközi vizeken

Vendégszereplések

A jövő

SZÍNHÁZI NEVELÉS ..... 45. oldal

[A gyermek- és ifjúsági korosztály színházra nevelésére vonatkozó elképzelések]

FÜGGETLENEK ..... 48. oldal

[A független előadó-művészeti szférával történő kapcsolattartásra, együttműködésre vonatkozó elképzelések]

TÁRSMŰVÉSZETEK ..... 49. oldal

[A társművészetekkel történő kapcsolattartásra, együttműködésre vonatkozó elképzelések]

EGYÜTTMŰKÖDÉS MŰVÉSZETI FELSOÓKTATÁSI INTÉZMÉNYEKKEL ..

..... **50. oldal**

[A művészeti felsőoktatással való kapcsolattartásra, fiatal művészek pályakezdésének és kibontakozásának támogatására vonatkozó elképzelések]

TÖBB ÉVRE (2013-2018) VONATKOZÓ PRODUKCIÓS TERV ..... 52. oldal

KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIA ..... 55. oldal

[A marketing, PR, belső-külső kommunikációs stratégiai elképzelések, bel- és külföldi szakmai kapcsolatok, együttműködések tervezete]

Közönségkapcsolatok elmélyítése, akadálymentes Nemzeti Színház és marketing

Pártolói tagság

Sajtó-, bel- és külföldi szakmai kapcsolatok

MEGGYŐZŐDÉSEM ..... 61. oldal

A PÁLYÁZATHOZ TÁMOGATÓI NYILATKOZATUKAT ADTÁK ..... 63. oldal

MELLÉKLETEK ..... 70. oldal

BEVEZETŐ

Ötödik éve vezetem a Nemzeti Színházat.

Éppen ezért jelen pályázat nem próbálja meg azt a látszatot kelteni, hogy nem a folyamatban lévő munkából kiindulva és azt továbbgondolva, nem az elért eredmények ismeretében vázolja fel egy, meggyőződésem szerint, működő, korszerű, XXI. századi Nemzeti Színház képét.

Az eltelt időszakban Magyarországon különösen sokszor hangzik el az a kifejezés, hogy NEMZET. Nem állítható, hogy a fogalom értelmezése ne okozott volna konfliktusokat, kulturált és kevésbé kulturált vitákat, méltatlan támadásokat, vélt vagy valós politikai meggyőződések mentén. Anélkül, hogy politikai elemzésbe bocsátkoznák, a Nemzeti Színház jelenlegi vezetőjeként, kötelességem reflektálni országom, hazám, nemzetem ezen tisztázatlan, indulatokkal és fájdalmakkal terhes – konszenzus nélküli állapotára.

Kötelességem ez azért is, mert egy olyan művészeti intézmény élén állok, amelynek elsődleges feladata, hogy reagáljon a jelenre, hogy a jelen kérdéseit vizsgálja, őszintén, maszatolás nélkül, és azt mutassa meg a ma emberének. A mai valóság tisztázatlan kérdéseiről való felelős és bátor gondolkodás tudja csak kitisztítani a jövőt, hogy ne egy olyan országban éljünk, ahol a nemzet fogalma két részre szakítja – magát a nemzetet.

A vitákat, indulatokat – véleményem szerint – az okozza, hogy, a sajátjukétól eltérő gondolkodást sokan ellenségesnek és károsnak tartják, s így elutasítják azokat a művészi utakat is, melyek ezek nyomán fogalmazódnak meg. Ezért fordulhatott elő, többször is az elmúlt öt évben, hogy hazaárulással vádoltak, hogy magyartalannak bélyegeztek, hogy nemzetietlen jelzővel illették a Nemzeti Színházat.

Hiszek abban, hogy a valódi felelősség, a komolyan vehető művészi és értelmiségi gondolkodás, a nemzetem iránti hit és szeretet abban nyilvánul meg, hogy – a Nemzeti Színház vezetőjeként – a problémákat, a fájdalmakat nem söpröm a szőnyeg alá, hogy nem próbálok megfelelni a valós tartalom nélküli elvárásoknak, hanem azokat a társadalmi, történelmi problémákat tartom szem előtt, amelyeknek megoldatlansága és kibeszéletlensége vezetett a mostani állapothoz, amikor eltérő meggyőződésű emberek nem állnak szóba egymással, s már-már ellenségnek tekintik egymást.

Különösen abszurdum ezeknek a nagyon nehéz helyzeteknek az elhallgatása egy olyan művészet esetében, amely művészet csak az adott pillanatban létezik, ami nem konzerválható, amit nem lehet múzeumokban kiállítani. Az adott és fontos pillanat elmúltával – ez az a pillanat, amikor a színházművészet létrejön és egyúttal el is múlik –, egy színházi előadás reálisan már nem létezik. Ami megmarad belőle, azt nem lehet tárlókban kiállítani, megfoghatatlanabbul él tovább és mutat előre: a nézők fejében, a nemzet tudatában, gondolkodásában.

Természetes, ha már a kiindulópont is vitákat generál, akkor annak színházi megközelítése is vitákat, indulatokat vált ki. A kínosnak titulált kérdések, a társadalmi megosztottságot előidéző folyamatok bemutatása valódi szándék a színház részéről és nem előre megtervezett, hatásvadász, üres botránykeltés, de bátran felvállalt feladat annak érdekében, hogy a társadalom legszélesebb rétegeivel valódi párbeszédet folytassunk.

Egy önmagát és feladatát komolyan vevő Nemzeti Színháznak olyan előadásokat kell létrehoznia, amik nem hazudnak, amik nem próbálják meg megkerülni a valóságot, és még, ha fájdalmas is, még ha nagy munkát is kíván, de bátorságot, hitet, elkötelezettséget és nyitottságot mutat fel nézőjének, de nem dolga helyette megválaszolni a feltett kérdéseket.

A problémák felmutatása nem a negatív hozzáállás bizonyítéka, hanem annak a reménynek a deklarálása, hogy együtt, igenis, meg tudjuk oldani feladatainkat; még akkor is, ha bizonyos ügyekben mást gondolunk a világról. Éppen ez a felismerés, a felnőtt és felelős hozzáállás teremthet igazi ünnepi pillanatokot, amikor reménytelennek látszó helyzetből is közösen, vállalva a konfliktusokat, megtaláljuk a kiutat, amikor megtanuljuk tisztelni egymást, mert megértjük, hogy minden ember életében vannak jó és rossz döntések.

Két példát említek az elmúlt öt évből, amelyek alátámasztják a fenti gondolatot.

A *János vitéz* nemzeti színházi előadása azt vizsgálta, hogy a boldogság keresése közben hogyan alakul ki bennünk hamis kép saját Tündérországunkról, hogyan nem találjuk, és nem látjuk meg magunk körül valódi értékeinket, hogyan dőlünk be hamis illúzióknak, és felejtjük el a múltunkat. Hogyan áruljuk el azt, ahonnan származunk, miként leszünk gyávák, és hogyan nem merünk szembenézni saját tévedéseinkkel. Az előadás azzal a metaforával élt, hogy Tündérország az örökké kivilágított, elérhetetlen, varázslatos főváros. Az előadás záróképét, hogy Jancsi visszatér a falujába, az őseihez, szerelmét, Iluskát, „a romlott városban” hagyva, mert az hamis útra tévedt és már nem volt ereje visszatérni a „tisza forráshoz”. A zárókép magasztosan és ünnepélyesen hívta fel arra a figyelmet, hogy jövőnk nem létezik gyökereink vállalása nélkül.

Závada Pál *Magyar ünnepe* volt a másik nagy „botrányt” kiváltó előadás. A *Magyar ünnep* azt az ellentmondásokkal teli, nehezen megválaszolható kérdéseket felvető, mély fájdalmakat előhívó történelmi korszakot vizsgálja, amelynek része volt a zsidóüldözés, Erdély visszafoglalása, a második világháború befejezése, a felszabadulás utáni évek tanácstalansága. Egy család életén keresztül mutatja be azt a bonyolult korszakot, amelynek megoldatlanságai, elhallgatásai mind a mai napig terhelik nemzettudatunkat. Závada művében a hősök közül árulók lesznek és viszont, fasiszta államtitkárból barátját megmentő és ezzel a halálba menő áldozat; a túlélésért vívott harcban sokféle életstratégia próbál alkalmazkodni a gyorsan és követhetetlenül változó társadalmi helyzetekhez. A szereplőket a történelem kényszeríti jó és rossz cselekedetekre, és csak személyes hitük, állhatatosságuk és bátorságuk miatt tudnak emberek maradni, vagy nem, és buknak el és lesznek rezsimek kiszolgálóivá. Az előadás hétköznapi hősöket ábrázol, akik önnön gyávaságuk áldozatai, és ezt – szándéka szerint – úgy teszi, hogy megmutatja, semmi sem fekete vagy fehér. Az előadás olyan kérdéseket feszeget, amelyek a mai napig tisztázatlanok, és amelyeknek megoldatlansága vezetett oda, hogy ma Magyarországon fájdalmas időket idéző megnyilvánulásokkal találkozunk.

Azért tartom fontosnak e két előadást kiemelni és kommentálni, mert ezáltal pontosabban láttathatók művészi és vezetői elképzeléseim, s hogy milyen gondolkodás mentén képzelhető el a Nemzeti Színház pozicionálása. E két példa rávilágít arra, hogyan teljesítheti – különleges helyzetének megfelelően –, átfogó nemzeti feladatát a Nemzeti Színház. Tény, hogy ez az út nehezebb, néha talán kevésbé csillogó, nem enged elandalodni, nem enged csak szórakozni, mert felnőtt, gondolkodó, egyenrangú társnak tekinti a befogadót, a nézőt, akivel együtt tudjuk csak „rendezni végre közös dolgainkat”.

Sokszor szeretnénk megúszni a nehéz pillanatokat, a nehéz döntéseket, és könnyebb lenne, ha csak a szépet, a jót kapnánk, és megmondanák nekünk, mit gondoljunk, de én mélyen hiszek abban, hogy ez hosszú távon nagyon téves stratégia. Pillanatokra ugyan elkábíthatjuk magunkat, de a szembenézés megúszhatatlan.

És ha mi most nem tesszük meg, ha nem járunk a végére annak, hogy kik vagyunk, akkor a következő generációkra marad a feladat. Minél tovább odázzuk annak kimondását, hogy mindannyian felelősek vagyunk magunkért és a másik emberért, sőt egész nemzetünkért, akkor éppen önállóságunkat, egyediségünket, hitelünket veszítjük el a világ és önmagunk szemében is. Muszáj bátornak lennünk, még ha félünk is.

Társulat – Közösség

A magyar színházi struktúrában a világon szinte egyedülálló módon megmaradt a társulati rendszer.

Ez a rendszer arra épül, hogy a színészek együtt, egy közös szellemi elképzelés mentén, hosszú távú közös gondolkodással – egymást megismerve –, a művészi munka lépésről lépésre történő megvalósításával, olyan minőséget hozhassanak létre, ami külön-külön elérhetetlen. Ha egy színházban állandó szerződésben álló színészek vannak, az még nem biztosíték arra, hogy létrejön a társulat, a művészi közösség. Sokszor tapasztalható, hogy a társulati forma kiüresedett, és nincs mögötte valódi közös szándék.

A Nemzeti Színház jelenlegi társulatát igazán kivételes tehetségek, az ország vezető színészei alkotják.

A Zsámbéki Gábor–Zsótér Sándor-, az Ascher Tamás–Novák Eszter- és a Gálffi László–Ács János-osztályban frissen végzett, a Nemzeti Színházhoz szerződött fiatal színészek és a nagy formátumú, jelentős tapasztalattal rendelkező színművészek az elmúlt öt év alatt igazi társulattá kovácsolódtak. A darabválasztást nagyban megkönnyíti, hogy minden szerepre, szerepkörre akár több, arra alkalmas színész található a társulatban. Ez lehetővé teszi, hogy sokféle műfajú színdarabot mutathassunk be – legyen az akár összetett zenés mű – a legkülönbözőlegé igényes rendezői elvárásoknak magas színvonalon eleget téve.

Az elmúlt évek következetes, céltudatos művészi munkája, a társadalmi szerepvállalás, a közösen vállalt művészi célok, az elért eredmények, az alázatos alkotói hozzáállás és nem utolsósorban, az egymás és a világ iránti nyitottság és kíváncsiság az egyik legkiválóbb társulatot hozta létre. A társulati lét műhelyjellege lehetővé teszi, hogy azok a színművészek, akiket a színházrendezés foglalkoztat, megmutathassák művészi elképzeléseiket. Rába Roland és Znamenák István rendezéseik minőségével is erősítik a társulatot.

Olyan nagyszerű színházrendezőket, kiváló szakembereket kértünk fel és nyertünk meg a közös munkára, akik értő módon csatlakoztak művészi programunkhoz és nemcsak magas szintű produkciót hoztak létre, hanem tovább erősítették a társulati gondolkodást. A Nemzeti Színházhoz mára már szorosabban kötődő színházrendezők is alakították és alakítják az évadok műsortervét: Valló Péter, Gothár Péter, Gergye Krisztián, Gigor Attila, Mohácsi János és Andrei Şerban.

Tanulsággal szolgálhat az a tisztelet, egymás értékeinek feltétel nélküli elismerése, sőt, a különböző politikai elkötelezettség magától értetődő elfogadása – amivel a Nemzeti Színház társulata létezik. Legfontosabb alapelvünk, hogy csak és kizárólag közösen tudjuk megvalósítani azokat a céljainkat, amiért szövetkeztünk. A különbözőségek újabb és újabb nézőpontokat adnak, így még mélyebben, alaposabban tudjuk körüljárni és megmutatni az adott művészi problémát. A színészek mindegyike ugyanolyan meggyőződéssel képviseli a társulat művészi hitvallását, mint a sajátját; egymás munkája ugyanolyan fontos, mint az a cél, amiért szövetkeztünk: *a közösség erő!* – és ezt mi sem bizonyítja jobban, mint a Nemzeti Színházban látható előadások kiemelkedő és egyenletes színvonala. Ezt igazolja vissza a közönség nem szűnő, sőt egyre nagyobb érdeklődése.

Megítélésem szerint példamutató a generációk egymás iránti rokonszenve, figyelme és tisztelete a társulatban, és ez nagyon erősen megjelenik az előadásokban is. A generációk más és más tudása összeadódik, a régi és az új tudás: a hagyományosabb színházfelfogás és a kortársi megközelítés, az egymás iránti figyelem és kíváncsiság – új minőséget hoz létre. A különböző színházi iskolák, a különféle meggyőződések kiegészítik egymást, mert egy cél lebeg mindenki szeme előtt: a készülő előadás minősége.

Talán nincs még egy olyan színház Magyarországon, ahol ennyi Nemzet Színésze és Kossuth-díjas művész dolgozna együtt; ugyanakkor a legtöbb fiatal, pályakezdő művész is ebben a társulatban van. A hiteles művészi megközelítés a lényeg, ami még nehéz helyzetekben is egyben és összetartja a társulatot, és új energiákat szabadít fel.

A társulat tagjai közül sokan több évtizede megkérdőjelezhetetlen művészek, akik az elmúlt öt évben tudásuk legjavával, művészi hitelükkel járultak hozzá a Nemzeti Színház sikereihez; éppen a velük való közös munka is bizonyítja, hogy mennyire méltatlanok azok a jelzők, címkék, amelyekkel a Nemzeti Színházat illették bizonyos körök.

A következő időszakban lényegi változást nem tervezek a Nemzeti Színház társulatában. Továbbra is a kíváncsiság és a nyitottság fogja meghatározni a társulat alakulásának, változásának lehetőségeit: új találkozások új taggal bővíthetik az együttest, de alapvető

vezetői szándékom, hogy csakis olyan művészek dolgozzanak nálunk, akikre valóban szükség van, akiket olyan feladattal lehet megbízni, ami művészileg elégedetté teszi őket.

Felelősséggel tartozom azok iránt a fiatal művészek iránt, akik az én hívásomra érkeztek a Nemzetibe. Egy fiatal színésztől hosszú távon kell gondolkodni, tervezve kell figyelni rá, hogyan és miként tud lépésről lépésre fejlődni, milyen feladatokat kell megkapnia ahhoz, hogy a benne rejlő képességek felszínre törjenek és megmutathassa igazi tehetségét.

A Nemzeti Színház anyagi lehetőségei korábban megengedték, hogy minél több fiatal próbálja ki magát színházunkban. Ez sajnos ma már nem így van, holott a Nemzetinek ez is feladata kell hogy legyen. Mégis, ebben a nehéz gazdasági időszakban is próbálunk minél több egyetemistának, végzős hallgatónak lehetőséget biztosítani a megmutatkozásra, hogy elindulhassanak a pályán, ehhez pedig az kell, hogy a színészkollégák és a színház nézői megismerhessék őket.

Műsorpolitika – Népszínház és még...

A pályázati kiírás külön felhívja a figyelmet a klasszikus nemzeti repertoár korszerű formanyelven történő bemutatására, a kortárs magyar drámai művek létrehozására és színpadi bemutatására, valamint a kortárs és klasszikus külföldi szerzők műveinek színpadi bemutatására.

A Nemzeti Színház az elmúlt öt évben pontosan e szempontok mentén állította össze évadjait.

Különösen fontosnak tartom a pályázati kiírásban kért, „korszerű formanyelven történő bemutatásra” vonatkozó feltételt, ami összhangban áll eddigi művészi munkánkkal, és aminek eddig is – magas szinten – eleget tettünk.

A Nemzeti Színház vezetőjeként pontosan tisztában voltam azzal, hogy a klasszikus magyar drámairodalomnak meg kell jelennie a színház műsorában, különös tekintettel a három nagy klasszikusra, Katona *Bánk bán*jára, Madách *Az ember tragédiájára* és Vörösmarty *Csongor és Tündéjére*. Ez a három színpadi mű, már a hagyomány miatt is, alapja kell, hogy legyen egy nemzeti színházi repertoárnak. Ugyanakkor elengedhetetlen ennél a három műnél – és ez igaz minden bemutatásra váró darabra –, hogy ne csak kötelező jelleggel letudott, kipipálandó feladat legyen, hanem valódi közlési szándékkal közelítsünk ezekhez a klasszikusokhoz. Ezek a művek az egyetemes magyar drámairodalom remekei, de színházi drámaként csakis akkor működnek, ha mai tartalommal töltjük meg őket – ami a régies nyelvezetet figyelembe véve nem könnyű feladat –, így teremtve élő színházat. A Nemzeti Színház *Bánk bán* – junior előadása, bemutatása óta is töretlen siker, főleg a fiatalok körében. Az volt a célunk, hogy olyan világos, közérthető formanyelvet találjunk, ami eljuttatja hozzájuk a – magyar történelem véres eseményét szinte shakespeare-i erővel megjelenítő – remekművet úgy, hogy

a jelen társadalom is megtalálja benne önmagát. (Ez az előadás – több más előadásunkkal együtt – érettségi tétel lett egy gimnázium színházi fakultációján.) Ugyanezt a korszerű megközelítést tartottuk szem előtt Madách művénel is. A Tragédia ma az egyik legsikeresebb és legnépszerűbb előadása a Nemzeti Színháznak. Vörösmarty *Csongor és Tündéjét* ebben az évadban mutattuk be különböző színházi műfajok egyesítésével, bábokkal, zenével. A filozofikus tündérmese különböző rétegei így átélhetőbben és pontosabban jelennek meg a színpadon.

Mindhárom alapműnél sikerült olyan korszerű színházi formát, olyan kortársi megközelítést találni, hogy bebizonyosodott: ezek a klasszikusok ma is meg tudnak szólalni a színpadon, átélhető, élvezhető és maradandó élményt adó színházi előadásokként.

Azért említem részletesebben ezt a három előadásunkat, mert pontosan mutatják művészi elképzeléseinket, az utat, amelyen járunk. Kizárólag olyan darabokat mutatunk be, amelyekkel közlendőnk van a világ számára. Azon dolgozunk, hogy a bemutatott színdarabok kérdései ismerősek legyenek a mai kor emberének, és ez által folytatódjék közöttünk a párbeszéd, a közös gondolkodás, és megnyilvánuljon közös társadalmi felelősségünk. Egy előadás sikere legjobban talán abban mérhető le, hogy mennyire „találunk bele” a korszak, a ma közös problémájába és ezt mennyire sikerül megfogalmazni – ez nem kísérletezés, hanem valódi művészi kockázatvállalás!

Ha ezt nem tartjuk alapvető követelménynek, akkor halott kirakatszínházat csinálunk, és az lehet bármilyen színes és készülhet bármennyi pénzből, nem fog valódi hatást kiváltani: nem viszik tovább magukban a nézők, nem változtat a gondolkodásukon, hanem csak egyszer használatos érzéki élményt okoz. Ez lehet célja egy szórakoztató színháznak, de nem az ország első színházának.

A Nemzeti Színháznak reprezentálnia kell az egész országot, a nemzetet, így a különböző ízlésű embereket képviselő színházként a népszínházi modellt kell követnie. Repertoárján meg kell jelennie hagyományos-klasszikus és kortárs-modern műveknek és előadásoknak egyaránt.

Amellett, hogy fontosnak tartjuk a hagyományok ápolását, tudnunk kell, hogy a színházi hagyomány ott van minden magyar nyelvű előadásban, hiszen évtizedek-évszázadok tudása rejlik bennük, rakódik egymásra; a kísérletező, formabontó előadás is csak valamihez képest az. A színházi hagyományt nem lehet úgy ápolni, mint egy népszokást, ami évszázadok alatt nem változik. A színházban nem létezik „több évszázados előadás”, mert a színház a jelen, a pillanat művészete. Egy népszokás lehet része egy előadásnak, de egy előadás nem tud népszokássá válni.

A Nemzeti Színház mindenkié; a jelenlegi műsorban mindenki megtalálhatja a saját ízlésének megfelelő előadást. Az előadások közös nevezője a művészi, szakmai minőség, és az, hogy bármilyen színházi formanyelvet használunk is, igazán a világról beszéljünk.

Pályázatom kedvező elbírálása esetén továbbra is ezt a népszínházi elképzelést szeretném követni.

2008. október 19-én a Kolozsvári Állami Magyar Színház Andrei Şerban rendezte *Ványa bácsija* volt az első vendégjáték igazgatásom kezdetén. Akkor és most is azt gondolom, hogy a határon túli magyar színházak műhelyeinek látásmódja termékenyítően hathat a hazai színjátszásra. A határon túli színházi műhelyek saját országuk színházi kultúrájával egymást erősítő, termékeny kölcsönhatásban alkotnak. Ebből az egymás iránti figyelemből egészen különleges és európai színvonalú, magyar nyelvű színházi kultúra jött létre, melynek megismerése és elsajátítása új fejezetet nyithat a magyarországi színházi gondolkodásban is. Éppen ezért, továbbra is kötelességemnek érzem, hogy a Nemzeti Színházban megteremtsem azt a lehetőséget, hogy minden évadban – kiemelt alkalomként – bemutathassák legkiválóbb előadásaikat, méltón reprezentálva színházi kultúrájuk nagyszerűségét. Az elkövetkező öt évben a műsortervbe beépítve adnánk helyet a határon túli társulatoknak.

Terveink szerint következő öt évben nagyobb hangsúlyt kap a régi magyar nyelven megírt darabok felfedezése, köztudatba emelése és a kortárs magyar és külföldi drámairodalom jelenléte a Nemzeti Színházban.

A mendemondákkal ellentétben ki kell jelentenem, hogy az elmúlt évadok közel negyven bemutatójának csak mintegy húsz százaléka volt kortárs bemutató, fele-fele arányban magyar és külföldi friss művekkel. Ezen az arányon változtatni kívánok, hiszen a Nemzetinek fontos feladata, hogy új műveket segítsen színpadra, hogy új szerzőket avasson. (Nagyon sikeres kezdeményezés volt a Tízparancsolat-drámapályázat, amelyben tíz magyar írórt kértünk fel, hogy a parancsolatok alapján írjanak műveket.)

Tisztában vagyok az ország gazdasági körülményeivel, azzal, hogy a mostani anyagi lehetőségek már nem tennék lehetővé, hogy egyszerre ilyen sok új kortárs darabot rendeljen a Nemzeti Színház, mégis forrásokat kell találnunk, és új pályázatokat kell hirdetnünk.

A Nemzeti Színház elmúlt öt évének egyik alapelve volt a nyitottság, ennek szellemében próbáltuk kihasználni az épület lehetőségeit is, új játszóhelyeket avattunk; játszunk a Nagyszínpadon, a Nagyszínpad alatt, a Gobbi Hilda Stúdiószínpadon, a Kaszás Attila Teremben és a Festőműhelyben. Van olyan este, amikor egyszerre három helyszínen van előadás.

A mai színház mindinkább kilép a színház épületéből: megváltozik a játéktér, a színész és néző viszonya kilép a klasszikus és kötött formákból, kilép az életbe, mert olyan égető társadalmi megoldatlanságok és feszültségek vannak, amikre közvetlenebbül szeretne reagálni. Új tereket keres: megkeresve a problémák helyszíneit, az előadásokat elviszi a munkahelyekre, az iskolákba stb.

Szeretném, ha a következő évadokban minél több olyan bemutatónk születne, ami a társadalmi kérdéseket úgynevezett helyspecifikus előadásokban tárgyalja. A nehéz helyzetben lévő független együttesek már régóta ezen az úton járnak. A függetlenekkel közös előadások létrehozása elősegítheti a Nemzeti Színház művészi továbblépését, a független együtteseknek pedig folyamatos munkát biztosíthatna.

Összegezve: a Nemzeti Színház megőrizve nyitottságát, megtartva magas művészsínházi színvonalát, az együttműködés és a befogadás szélesebb kínálatát nyújtva folytatja a megkezdett népszínházi utat.

Közönség – Közösség

Az elmúlt öt év egyik legnagyobb sikerének azt tartom, hogy a színházat, a társulatot, az előadásainkat, a működésünket egy valóban befogadó és kíváncsi közeg veszi körül.

Az a sokat hangoztatott szűk réteg, miként néhányan a Nemzeti Színház közönségéről beszélnek, ha valóban csak olyan szűk réteg lenne, akkor elképzeléseinket már rég nem tudtuk volna érvényre juttatni, hiszen annak legfontosabb eleme a minél szélesebb és sokrétűbb közönség megszólítása.

Aki ismeri a színházba járási szokásokat, egy pillanatig sem gondolhatja, hogy az évi több mint 100 000 néző csak egyféle gondolkodás képviselője, illetve, hogy csak és kizárólag egyféle politikai beállítottságú. Ha a Nemzeti Színház jelenlegi műsora, művészi munkája bármilyen módon kirekesztő lenne, akkor nem lenne közönsége. Megjegyzem, nem létezik ma olyan réteg Budapesten, aki filozófiai meggyőződéséhez ne találna magának megfelelő színházat.

A Nemzeti Színháznak jelenleg van közönsége. Majdnem minden este telt házakkal játszunk. Ez nagy eredmény, különösen olyan időkben, amikor a gazdasági válság és egyéb körülmények miatt egyre csökken a kultúrára fordítható összeg a családi kasszában, illetve általánosan csökken a kulturális igény. Nagy eredmény, de önmagában nem elegendő. Tudjuk, a közönség mennyisége nem jelent feltétlenül értő és aktív befogadó közeget.

A Nemzeti Színház közönségét az elmúlt évek kitartó munkájával talán sikerült olyan értő közösséggé kovácsolni, akik kíváncsian és nyitottan jöttek és jönnek velünk a megkezdett úton. Véleményüket figyelemmel kísérjük.

A bemutatók előtti felfokozott érdeklődés már nemcsak az adott darabnak szól, hanem a Nemzeti Színház eddigi teljesítményének eredménye, és meglehet, a korábban vázolt felelős társadalmi szerepvállalás, alkotói hozzáállás következménye is. És talán annak is szól, hogy az út, a problémafelvetés, a társadalmi kérdések megjelenítése már a darabválasztásban is elég ahhoz, hogy az érdeklődők jegyet váltsanak a Nemzeti Színház előadásaira.

Véleményem szerint ez nem azt jelenti, hogy a Nemzetibe járó közönség ugyanazt gondolja a világról, éppen ennek ellenkezőjét mutatja, ha ilyen nagy számban, ilyen széles körben érdeklődnek a munkánk iránt. Bízom abban, és a visszajelzések is ezt igazolják, hogy sokféle személyiségű néző ismer önmagára, saját problémájára előadásainkban.

Az elmúlt öt év legnagyobb eredménye, hogy a Nemzeti Színház közönségének és közösségének markáns nézői bázisa a fiatalok lettek. Mondhatjuk: a nekik szóló előadásaink célt értek.

A fiatalok minden interaktív rendezvényünkön, fórumunkon jelen vannak, véleményükre számítunk; a következő években fontos lenne megtartani ezt a kíváncsiságot és minél aktívabban bevonni a fiatalokat és ezen keresztül szüleik generációját is a színház életébe.

Ha lehetőségem nyílik a munka folytatására, különösen fontosnak tartom a már meglévő közönségünk további, még személyesebb és közvetlenebb megszólítását.

GAZDASÁGI STRATÉGIA ÉS SZERVEZETI STRUKTÚRA

A Nemzeti Színház gazdasági stratégiája, tervezett működése

A Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. elkövetkező öt évének gazdasági stratégiája elkészítésekor felvetődött bennem a kérdés, hogy vajon 2007-ben, a korábbi pályázati anyag elkészítésekor, amikor még nem ismertem ennyire alaposan a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. gazdálkodását, voltam-e könnyebb helyzetben, vagy most, amikor tökéletesen tisztában vagyok a gazdasági helyzettel. Szükségszerű látnunk az elmúlt időszakban e területen bekövetkezett változásokat.

2007-ben még nem gondoltam, hogy az akkori pályázatomban a gazdasági tervekhez írt szlogen, a kérdés – „Addig nyújtózkodj, ameddig a takaró ér” – de meddig ér a takaró? – mennyire valóságosnak bizonyul az elmúlt években, a folyamatosan változó gazdasági, piaci körülmények között. Ahogy akkor, most is a lehetőségekhez való minél jobb alkalmazkodás kellett, és kell hogy legyen a legfőbb vezérelv a gazdálkodás területén.

Az elmúlt éveink gazdálkodását a kiadások és bevételek folyamatos elemzése, az elemzések értékelése jellemezte: folyamatosan kerestük és keressük a bevételnövelési, ugyanakkor a megtakarítási lehetőségeket, de csak olyan mértékben, ami még nem megy a minőségi munka rovására. Ezzel együtt a szervezeti és működési struktúrát úgy alakítottuk ki, hogy az hatékonyan biztosította és biztosítja az elvégzendő feladatok végrehajtását. Ennek megvalósítását a minél összehangoltabb együttműködés révén értük el, így a színház valamennyi területén dolgozó munkatárs működése és a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. egésze is hatékonyabbá vált, válik.

Ezen elvek eddigi következetes alkalmazása is eredményezte azt, hogy a folyamatosan romló gazdasági környezet ellenére a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. a legjobb mérleg szerinti eredményeit az elmúlt öt év alatt produkálta.

A 2013–2018 közötti terveink megértéséhez és értelmezéshez elengedhetetlen az előző évek gazdasági történéseinek és a jelen gazdasági helyzet alaposabb megismerése – néhány gondolat erejéig, mert csak ennek tükrében lehetnek a terveink reálisak.

A 2007-es pályázati kiírás három évre előre meghatározta az akkor még Nemzeti Színház Zrt. állami támogatásának összegét, ami a pályázat elkészítésekor a gazdasági tervezhetőséget nagyban elősegítette. A mostani kiírásban nincs adat az elkövetkező időszak állami támogatására vonatkozóan. Ez nehezíti a konkrét tervek kidolgozását. Az előző évek tapasztalataiból kiindulva nem várható jelentős támogatásnövekedés. Az elmúlt hónapban megjelent hírek némi optimizmusra adhatnak okot, ha nem is a következő naptári évre: „A

2013-as költségvetést már tárgyalja a parlament, de 2014-ben érdemes lenne jelentősen emelni a Nemzeti támogatását...”¹

Az igazsághoz az is hozzá tartozik, hogy a korábbi pályázati anyagban 2010-ig megígért, minden évre meghatározott 1,7 milliárdos éves támogatási összeg nem realizálódott. 2008-ban a Társaság még megkapta ezt az összeget, azonban az azt követő években az állami támogatás összege folyamatosan csökkent. Ez az összeg 2012-re már csak 1 139 700 000 forint volt. (A támogatási összeg a Nemzet Színészeinek fizetendő díját, valamint járulékait is tartalmazza, erről részletesen később.) Az állami támogatás csökkenése mellett gazdasági működésünket tovább nehezítette, hogy a támogatás csökkenését legtöbbször az adott gazdasági év megkezdését követően jelezték, jóval a tervezett színházi évad meghirdetése után; illetve előfordult, hogy már megítélt támogatási összeget zároltak, később elvontak. Ahhoz, hogy művészi elképzeléseinkhez és a hozzá rendelt gazdasági stratégiánkhoz tartani tudjuk magunkat, gyors döntéseket kellett hoznunk, rugalmas pénzátcsoportosításokat kellett végrehajtanunk, megszorításokkal kellett korrigálnunk az átmeneti nehézségeket.

Mindezek a kiadási terveink folyamatos felülvizsgálatát és módosítását vonták maguk után. Természetesen az alapvető működést biztosító állami támogatás csökkentése a színház minden területén érezteti hatását, ezért a működtetési kiadásainkat, a béreket, és legnagyobb százalékban művészeti programjaink kiadásait is csökkentettük.

Mit jelent a gyakorlatban az állami támogatás csökkenése?

Míg 2008-ban az állami támogatás fedezetet nyújtott az épület működtetési költségeire, valamint a bérekre és megbízási díjakra és ezek járulékaira, továbbá a Nemzet Színészeinek fizetendő díjakra és járulékokra, addig 2012-ben már csupán a béreket és megbízási díjakat, valamint ezek járulékait fedezi, az épület működési költségeit már nem.² Így az elmúlt években már nem csupán a szakmai működés költségeit kellett biztosítanunk saját forrásból, hanem az épület működtetési költségeit is.

Mire jutunk a bevételek és kiadások részletesebb vizsgálata segítségével?

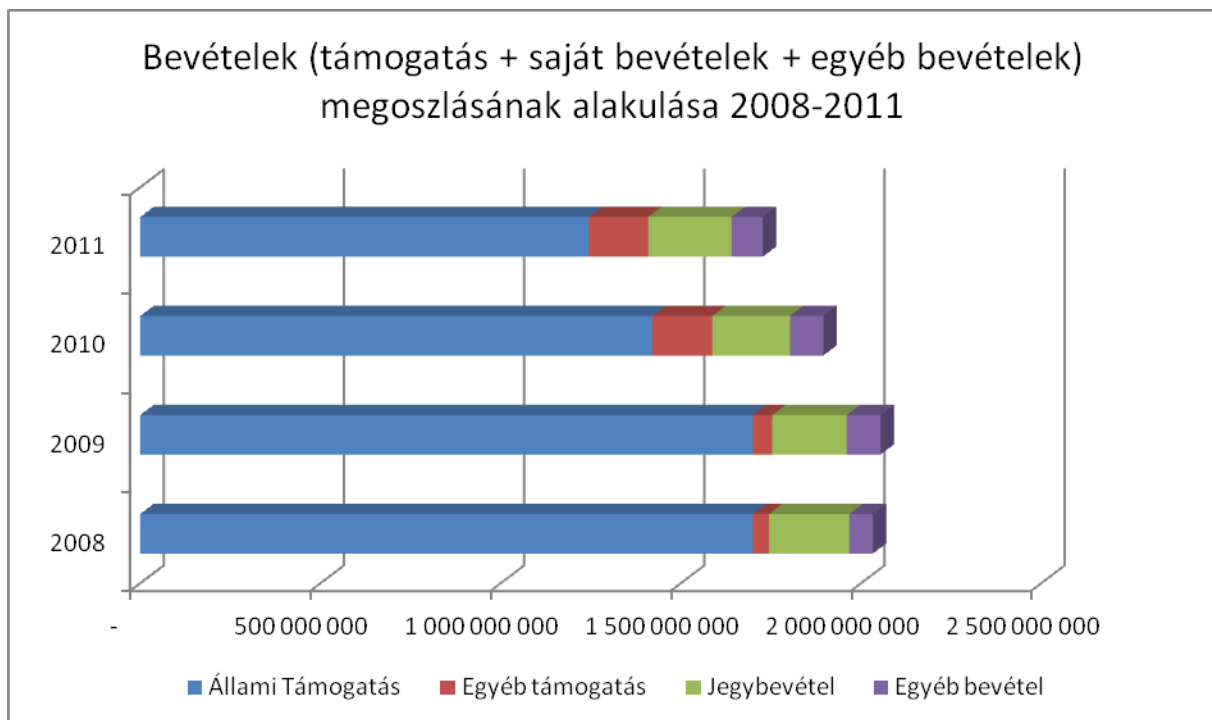
¹ Interjú L. Simon Lászlóval – *Index*, 2012. október 5.
http://index.hu/belfold/2012/10/05/a_kormany_dont_a_kulturalis_allamtitkar_vegrehajt/

² 2012-ben a Nemzeti Színészeinek díjazására, már külön szerződést kötött a Minisztérium a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.-vel.

Bevétel

A Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. bevételeinek továbbra is jelentős hányadát teszi ki az állami támogatás az összbevételen belül. Ugyanakkor, míg 2008-ban a bevételek 83,6%-át tette ki a garantált állami támogatás, addigra ez az arány 2011-re már csak 72%.

Mindent megtettünk annak érdekében, hogy a kieső állami támogatást más forrásból pótoljuk, így közel 300 millió forinttal nőtt az elmúlt években a támogatáson felüli bevételeink összege, azonban még ez sem tudta teljes egészében ellensúlyozni az állami támogatás csökkentését. Azt is fontos látnunk, hogy a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. működésének alapját és biztos működésének forrását az állami támogatás biztosítja. Hiszen ez az az összeg (optimális esetet figyelembe véve), melyből kiindulva a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. tervezni tudja működését. Csak ennek ismeretében határozható meg a művészi program, és ez alapján tervezhetők az egyéb bevételek (pl. jegybevétel, egyéb támogatás) is, hiszen csak a tervezett előadások és egyéb programok jegybevételének függvényében lehetséges a bevételek növelése. Így mindenképpen fontos, hogy a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. hosszú távon ismerje a rendelkezésére álló állami támogatást.

Természetesen mindent megtettünk és megteszünk – a továbbiakban is – annak érdekében, hogy egyéb bevételeinket növeljük.

Mit tehetünk még ennek elérése érdekében?

Az alábbi lehetőségek állnak rendelkezésre a források biztosítására a bevételek oldaláról:

- jegybevétel növelése,
- egyéb bevételek növelése (bérbeadás, kiadói tevékenység stb.),
- hazai, nemzetközi, európai uniós források, támogatások igénybevétele,
- szponzori és egyéb támogatások bevonása.

Jegybevétel

Hogyan növelhető a jegybevétel?

Elöljáróban kijelenthetjük, hogy a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. átlagosan közel 90%-os látogatottsága nagy eredménynek mondható. Az elmúlt évadok nézőszám-alakulását az alábbi táblázat mutatja:

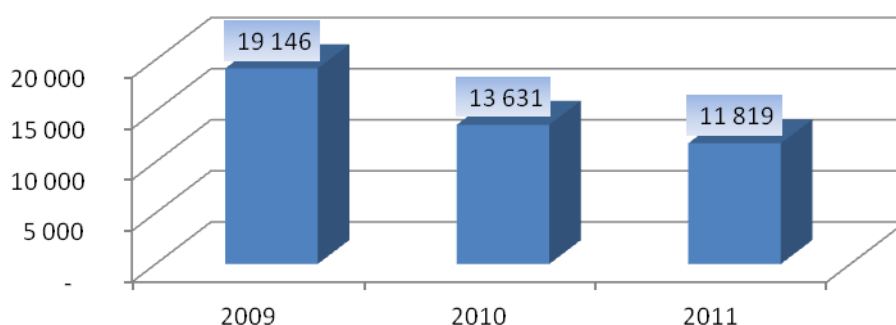
Évad	Előadászám (db)	Fizető néző (fő)	Összes néző (fő)
2008/2009	331	91 752	97 405
2009/2010	317	95 308	100 083
2010/2011	337	102 286	107 155
2011/2012	350	103 673	106 769

Tekintettel arra, hogy az eddigi játszási rendünkön belül jelentős változtatásokat – jelenlegi ismereteink tükrében – nem tervezünk, így a pályázati kiírásban megfogalmazott évadonkénti 300 előadás és minimum 90 000 fő/ évados fizető néző szám teljesítését vállaljuk.

Könnyű lenne azt mondani, hogy ebből lehet kiindulni az elkövetkező évek tervezésekor is. Azonban fontos látni, hogy a nézettségért és a jegybevételért hónapról hónapra, bemutatóról bemutatóra, előadásról előadásra meg kell küzdeni, nemcsak a növeléséért, hanem a szinten tartásáért is.

Az elmúlt években különösen felerősödött a jegybevétel jelentősége a színházak életében. Egyrészt az állami támogatás csökkenése okán kieső bevételek pótlásának egyik lehetősége, másrészt a 2009-ben elfogadott törvény miatt, mely lehetővé teszi a színházak és művészeti intézmények számára, hogy a jegybevételeik 80%-ig – egyéb előírások figyelembevételével – társasági adót fogadjanak be.

1 fizető nézőre eső fenntartói támogatás alakulása (Ft.)

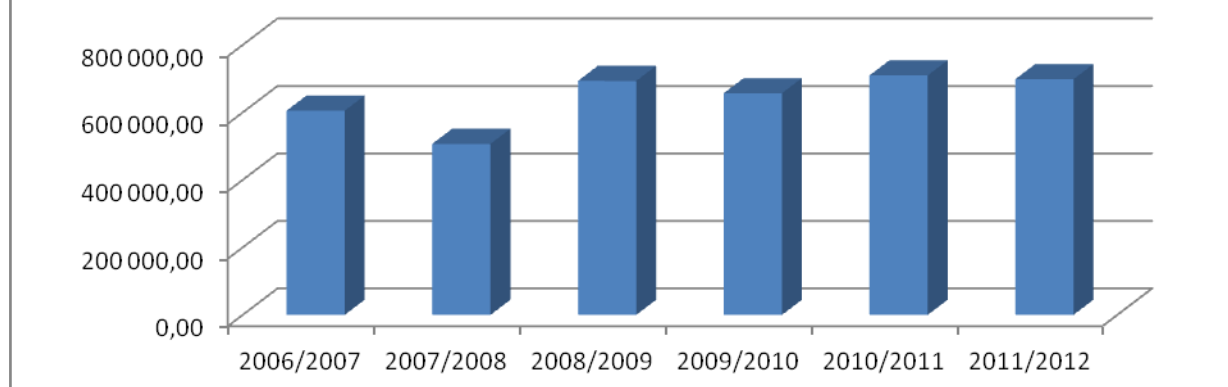

Ez a lehetőség a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. számára is nyitva áll. Sajnos, az öröme némi üröm is vegyült, mikor ezen források igénybevételét lehetővé tették a látványsportágak számára is; így most már nemcsak a kulturális intézményeknek kell egymással „megküzdeni” ezen források megszerzéséért, hanem a jóval „erősebb” sportszövetségekkel is. Természetesen ezen forrás is lehetőséget nyújt az állami támogatás csökkenése miatt kieső bevételek pótlására. Ugyanakkor fontos felhívni a figyelmet ezzel kapcsolatban az elkövetkező időszakban aktuálissá váló kérdésre. Ezen törvényi lehetőség csak 2015. december 31-ig áll fenn. Az ezt követő időszakra – ami jelen pályázatot is érinti – nincsenek tervezhető információink, hogy lesz-e mód ezen lehetőség meghosszabbítására vagy az emiatt kieső bevételek pótlására milyen tervek és elképzelések készülnek, készültek. A tervezhetőség szempontjából a másik fontos probléma, hogy a társasági adót fizető gazdasági társaságoktól így megszerezhető bevételek jelentős hányada csupán az év végén, főként decemberben érkezik meg, és így az év közben jelentkező kiadásokra nem nyújt fedezetet.

Az elmúlt években a gazdasági környezetben bekövetkezett változások mellett a szabadidő eltöltésének szokásai átalakultak és ez sem segítette a jegybevétel növelését célzó törekvések megvalósítását.

Az elmúlt évtizedekben az emberek anyagi lehetőségei, szórakozási szokásai, valamint a rendelkezésükre álló szabadidő mennyisége lényegesen átalakult. Egyrészt előtérbe kerültek az otthon igénybe vehető szórakozási lehetőségek, másrészt a budapesti és országos kulturális helyek és azokban megtartott események száma is folyamatosan nő. Mindemellert az adójogszabályok megváltoztatása (pl. béren kívüli juttatások megadóztatása, az áfa növelése), a gazdasági válság hatása ezen a területen is jóval nehezebb feladat elé állította a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.-t. Minden nehézség ellenére elmondható, hogy ezen a területen is jól vizsgáztunk, és az eddigi út folytatása lehet a biztosítéka a jövőbeli tervek végrehajtásának is. Az előadásszámok ezen időszak alatt nem nőttek, ugyanakkor az egy előadásra jutó bevételnövekedés szinte folyamatosnak mondható az elmúlt évadok adatait figyelembe véve.

Egy előadásra jutó átlag jegybevételek alakulása 2006/2007 évad- 2011/2012 évad

Azt is fontos megjegyezni, hogy a fenti eredményeket nem a jegyárak drasztikus emelésével értük el. Jelenleg 4200 forintos jegy a legdrágább, és az elkövetkező néhány évben sem látunk lehetőséget lényeges áremelésre, hiszen sajnos jelenleg a fizetőképes kereslet is erősen csökken éppen a fentebb említett okok miatt.

A színházak két dologban tudnak versenyezni a nézők megnyeréséért. Egyrészt a művészi programjaikkal (bemutatók, előadások, közreműködő művészek), másrészt pedig a jegyárakkal. Számszaki oldalról nézve a tényeket, eddigi törekvéseink sikerrel jártak mind a két fronton. Az elmúlt években sokszor hangzott el az a vád, hogy a Nemzeti Színház rétegszínházzá vált. Ugyanakkor az elmúlt időszak adatai nem ezt bizonyítják. Az igazgatóváltás nem hozott hirtelen változást a látogatók összetételében, amit az is bizonyít, hogy a statisztikákat elemezve a látogatottsági adatokban semmilyen törés és drasztikus visszaesés nem következett be, mely azt bizonyítaná, hogy a korábbi nézőink tömegesen elpártoltak volna tőlünk. Az természetes dolog, hogy vannak korábbi színházlátogatók, akik kevesebbet vagy egyáltalán nem járnak már a Nemzeti Színházba, és vannak olyanok is, akik az utóbbi években váltak rendszeres látogatóinkká.

Az elmúlt időszak legfájóbb „nézővesztését” a csoportosan érkező vidéki látogatók számának csökkenése jelentette. Ezt számtalan okkal lehet magyarázni, hiszen a jegyek mellé már nem tudják vállalni az utazás költségét, az esti előadások után nehéz a hazajutás. Így az elkövetkező években ezen a területen lesz a legtöbb feladatunk; olyan körülmények és feltételek megteremtése, akár anyagi, technikai, akár szervezési oldalról, mely ezen nehézségeket legyőzve, lehetővé teszi a vidéki színházrajongók számára is a Nemzeti Színházba való tömeges és rendszeres eljutást.

Természetesen a legideálisabb helyzet az lenne, ha a jegyárak fedeznék az előadások létrehozásának, illetve játszásának költségeit. Azonban az ehhez szükséges jegyárak a nézőközönség számára megfizethetetlenek lennének. Az azonban továbbra is célunk, hogy az előadások, azaz egy este közvetlen költségei (vendégművészek tiszteletdíja, fogyókellékek

költségei, jogdíjak stb.) az előadások esti bevételeiből fedezhetőek legyenek. A jegyárak megállapítása évadonként becsült érték alapján történik továbbra is és nem önköltségszámítás alapján. A becslés alapját az előző évi jegyáradatok és más budapesti színházak jegyárai képezik és a gazdasági környezet változásai befolyásolják.

A jegyárak kialakítása területén az eddigi gyakorlatot tervezzük folytatni. A jegyárak nem lehetnek magasabbak, mint a színházlátogatók fizetőképes kereslete, ugyanakkor, a helyesen kialakított jegyárrendszer – mely természetesen a kedvezmények rendszerét is magában foglalja – eredményeképpen nő a jegyárbevétel. Az e téren elért eredményeinket mutatja az is, hogy az elmúlt években szinte folyamatosan nőtt az egy fizető néző által elköltött összeg. Míg a 2006/2007-es évadban egy fizető néző átlag 1950 forintot költött egy jegy vásárlására, addig jelenleg, azaz a 2011/2012-es évadban³ már 2430 forintot adott ki átlag egy jegy megvásárlásakor.

Továbbra is folytatni kívánjuk a nagyszerű szabadbérletrendszerünket – amit mi vezettünk be és azóta országosan elterjedt –, melyben igyekszünk minden évben valami újdonsággal is meglepni a látogatóinkat. Kibővítettük bérletrendszerünk lehetséges vásárlói körét azzal, hogy együttműködések keretében közös bérleteket hirdettünk a Művészetek Palotájával és a Pesti Magyar Színházzal. A 2011/2012-es évadban először hirdettük meg a speciális diákbérletet, melyben az adott korosztály számára ajánlott előadásokat foglaltuk bérletbe. A meghirdetett előadások, valamint a bérletek kedvezményes ára együtt nagy sikert aratott az általános és középiskolák körében. Az idei évben az extra limitált bérlet jelent újdonságot. Az új épületben működő Nemzeti Színházban még viszonylag rövid ideje működik a bérletvásárlási lehetőség, hiszen a szabadbérletes konstrukciónkat csak a 2008/2009-es évadban hirdettük meg először, de bérleteseink számának növekedése azt mutatja, hogy növekszik a törzsközönségünk. Például a 2009/2010-es évadhoz képest közel ötször annyi bérletet vásároltak meg. A szabadbérlet konstrukció lehetőséget ad arra, hogy új nézői csoportokat is elérjünk.

Bérleteseink számának emelkedése is mutatja, hogy egyre inkább nő a rendszeresen hozzánk látogatók köre. Reményeink szerint a törzsnézőink mellett egyre többen lesznek azok, akik anyagi formában is szeretnék és tudják támogatni munkánkat. Így az elkövetkező évek tervei között szerepel egy olyan pártolói tagság létrehozása, amelyben a pártolók egyrészt pénzbeli hozzájárulással támogatnák a működésünket vagy speciálisan valamely előadásunkat, másrészt ezért cserébe speciális és személyre szabott szolgáltatásokban részesülhetnek.

Egyéb bevételek

Az elmúlt időszakban is törekedtünk a jegyárbevételen túli egyéb bevételeink növelésére. A művészi célok szem előtt tartása mellett, fontos az épület, a rang és a létrehozott előadások által biztosított lehetőségek minél jobb kihasználása. Az elmúlt időszak is azt bizonyítja, hogy lassan már ezen a piacon is megismerik a nevünket és egyre többen keresnek meg minket konkrét bérleti szándékkal. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a bérbevevők igényeit és a

---

³ Évados összesített adatok alapján.

színházi működésből adódó kötöttségeket egyeztetni nem egyszerű. Bízunk benne, hogy a nálunk megtartott eddigi rendezvények, akár fogadásról, akár külföldi előadásról beszélünk, sikeressége és az általunk nyújtott szolgáltatások magas színvonala az elkövetkező időszakban további megkereséseket és lehetőségeket biztosít majd ezen a területen.

Az elmúlt évek megszorításai miatt az előadásokhoz kapcsolódó műsorfüzetek, szövegekönyvek, és az előadásokról készülő DVD-k, CD-k kiadása nem tudott megvalósulni, de bízunk abban, hogy partnerek, pártoló tagok bevonásával az elkövetkező években ezen a területen megvalósíthatjuk régi és új terveinket.

Hazai, nemzetközi és európai uniós források, támogatások, szponzori és egyéb támogatások

Reményeink szerint, az elkövetkező években ezen a területen is tudunk lépni, az épület és annak technikai felszerelésének korszerűsítése miatt bízunk abban, hogy a Minisztérium segítségével, tudunk majd olyan EU-forrásokat találni, mellyel a színház hosszú távú működőképességét biztosíthatjuk és fejleszthetjük. Az intézmény működési formája, munkatársainak felkészültsége alkalmassá tesz minket arra, hogy a pályázatok által előírt kötelezettségeket teljesítsük.

Az állami támogatás csökkenését a vállalatok, multinacionális cégek, magánszemélyek által nyújtott támogatások sem tudták teljes egészében pótolni. Igaz ugyan, hogy rengeteg erőfeszítéssel, de ezen a területen is jelentős eredményeket értünk el, annak ellenére, hogy a gazdasági környezetben bekövetkezett változások ezen a területen is igen erősen éreztetik hatásukat. A cégek gazdasági nehézségekkel küzdenek, és a talán a legjobb kifejezés az ezen a területen megvalósuló működésükre a kivárás. A legnagyobb szponzori sikereinket az előadásainkhoz szükséges eszközök és feltételek megteremtése területén tudjuk felmutatni. Szintén sikerként könyvelhetjük el, és ez már az elkövetkező időszak munkájához is alapot biztosít, hogy a korábbi időszakkal ellentétben, egyre több cég keres meg minket a lehetséges együttműködés reményében. Ez arra enged következtetni, hogy megéri „befektetni” az általunk vezetett Nemzeti Színházba, mert úgy látják, hogy az eredményeik eléréséhez a Nemzeti Színház megfelelő kommunikációs felületet és garanciát jelent.

Fontos, sőt egyre inkább fontos, hogy a gyorsan változó gazdasági környezetben a jogszabályok hosszú távon ösztönözzék a magántámogatásokat, így is egyre inkább érdekeltté téve őket az állami fenntartó szerep átvételében.

Kiadás

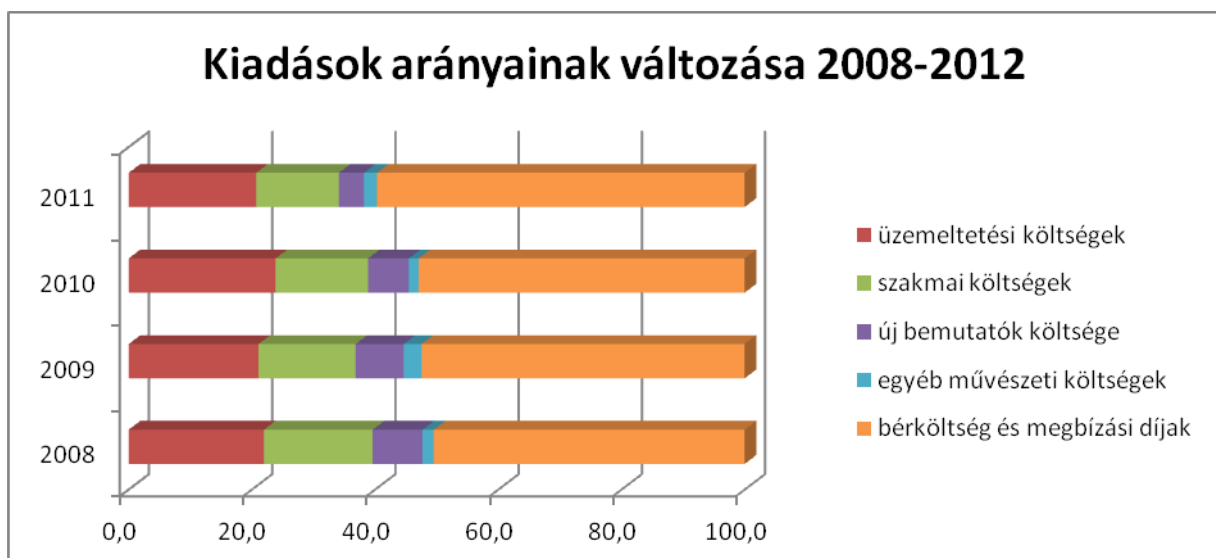
„A bevételek növelése mellett a költségek csökkentése és a működés hatékonyabbá tétele is többletforrásokat biztosít – az elsődleges feladatnak tartott – művészeti tervek

megvalósítására” – állt előző pályázatunkban. Mára ez egy kicsit megváltozott. Az elmúlt évek gazdasági körülményeinek gyakori változása miatt, a bevételek növelése mellett a legnagyobb feladatot a gazdálkodás területén a rendelkezésünkre álló pénzügyi eszközök ésszerű, ugyanakkor hatékony elköltése jelentette, hiszen az épületet, a benne lévő technikai eszközöket működtetni kell, a dolgozók bérét ki kell fizetni, nem feledve legfontosabb és alapvető feladatunkat, hogy minőségi színházat kell létrehozni.

Mivel a pályázati kiírás nem tér ki az elkövetkező időszak gazdálkodási lehetőségeire, így legfontosabbnak továbbra is azt tartjuk, hogy olyan gazdálkodást valósítsunk meg, ami szinte naprakész figyelemmel kíséri a gazdasági változásokat és a tervezett költségvetés megvalósulását.

Ahogy az eddigi időszakban, a továbbiakban is igen fontosnak tartjuk a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. folyamatos likviditásának biztosítását, melyet eddig sikerrel valósítottunk meg. A kultúra területén dolgozó cégek, intézmények, magánszemélyek jelentős része nem rendelkezik megfelelő pénzügyi háttérrel ahhoz, hogy egy hosszan elhúzódó kifizetésből eredő nehezebb időszakot átvészeljén. Gazdálkodásunk, fizetési morálunk alapul szolgál partnereinknek arra, hogy továbbra is együtt dolgozzanak velünk, mert fokozottan figyelünk arra, hogy csak olyan szerződések kerüljenek aláírásra, melyek pénzügyi fedezete a fizetés időpontjára rendelkezésünkre áll.

Fontos elemezni, hogy az elmúlt években az összkiadásokon belül, hogyan alakult az egyes területek kiadásainak aránya:

Míg 2008-ban összkiadásainak közel 30%-át fordíthattuk a művészeti kiadásokra, ez az arány 2011-re már a 20%-ot sem éri el. Az épületfenntartási és személyi jellegű ráfordításokon túl a művészeti kiadásokra is elegendő összegre lenne szükség az elkövetkező években, hogy a Nemzeti Színház művészeti intézményi feladatát továbbra is megfelelő színvonalon betölthesse.

Közvetett költségek

ÉPÜLET

Az elkövetkező évek egyik legsarkalatosabb pontjának az épület üzemeltetését és a színház technikai eszközeinek működtetését tartjuk. Az elmúlt években ezen a területen is számtalan változtatásra került sor, melyek célja az volt, hogy a rendelkezésünkre álló forrásokat a leghatékonyabb költsük el, ezért jó néhány korábbi szerződést felülvizsgáltunk, néhányat felbontottunk. Ugyanakkor látni kell, hogy a több mint 21 000 m² alapterületű épület és a hozzá tartozó külső terek, telephely fenntartására, tisztántartására, működtetésére, őrzésére, világítására, fűtésére stb. fordítandó költségek a bemutatók és előadások számától függetlenül létező költségek.

A színház építésekor a jelenkori legkorszerűbb technikai eszközpark került beépítésre az épület színpadtechnikai részébe, melynek fenntartása, karbantartása, a hozzá tartozó alkatrészek vásárlása, a kezelést ellátó szakszemélyzet biztosítása az átlagosnál magasabb költségeket igényel.

Az épület technikai berendezéseinek karbantartására már a következő években is jelentős összeget kell fordítani működőképességük megtartása érdekében. Erre a jelenlegi támogatási összeg nem nyújt fedezetet. Megoldást talán az jelenthetne, ha ezen kiadásokra külön keretet biztosítana a fenntartó. A célösszeg felhasználására a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. vezetőjével és munkatársaival folytatott egyeztetések alapján kerülhetne sor.

NEMZET SZÍNÉSZE CÍM

„A címet, amely a halálig szól, legfeljebb tizenketten viselhetik, és életük végéig havonta 500 ezer forint juttatásban részesülnek. Ha ez a létszám bármely okból csökken, a megüresedett helyre a címben részesülők egyhangú szavazással tehetnek javaslatot. A Nemzet Színésze cím annak adományozható, aki fő- vagy epizódszerepekben kimagasló teljesítményt nyújtott; betöltötte a 62. életévét; 40 évet a színészi pályán vagy legalább 20 évadot – évadonként legalább egy szerepben – a Nemzeti Színház színpadán töltött.”

A Nemzet Színészeinek járó díj és járulékaik 2011-ig a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. számára biztosított állami támogatásból kerültek kifizetésre. Az adójogszabályok változásának tükrében az így kifizetendő összegek évről évre eltérő terhet jelentettek a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. számára. 2011-re és 2012-re a díj és járulékaik kifizetésére a Minisztérium külön szerződést kötött a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.-vel, mely egyrészt forrást biztosít a kapcsolódó költségekre, másrészt a működési támogatás késedelmes utalásából adódó késedelmeket is kiküszöböli. A szerződések minden esetben naptári évre szóltak. Erre vonatkozó hosszú távú szerződés létrejött a Nemzeti Színház és az illetékes

minisztérium között, véleményünk szerint hosszú távra is mindhárom fél felé biztonsággal rendezné ezt a kérdést.

Közvetlen költségek

MŰVÉSZETI KIADÁSOK

Az elkészülő költségvetések egyik feladata, hogy az állandó költségek ismeretében, a művészeti célra rendelkezésre álló keretek meghatározásra kerüljenek. Ezen összegek ismeretében a művészeti vezetés biztosan tervezheti az egyes bemutatókra fordítható összegeket és a játszási költségek is beláthatóvá válnak. A hosszú távra készülő művészeti tervek nemcsak a művészek életét és a színház művészeti munkáját teszik kiszámíthatóbbá, de a költségvetési tervek elkészítésében is nagy segítséget nyújtanak.

A rendelkezésre álló források folyamatos csökkenése sajnos ezen a területen éreztette leginkább a hatását. Sőt, hogy csak egy adatot említsünk, míg 2007-ben új bemutatókra és a következő év bemutatóinak előkészítésére több mint 184 millió forintot tudott fordítani a színház, addig 2011-ben erre már csak 62,5 millió forintot.⁴ A művészeti kiadások egyéb területén is hasonló csökkentéseket kellett végrehajtani a működtetés biztosítása érdekében. A raktárakban meglévő díszletek és jelmezek újra felhasználása egy ideig megoldást jelent a készülő produkciók díszlet- és jelmezigényeinek kielégítésére, azonban ez hosszú távon nem tartható folyamat. Már csak azért sem, mert a raktárban lévő lejátszott díszletek állapota sokkal rosszabb, mint egy újonnan elkészülő díszleté, másrészt mert egy idő után a raktárak készletei is elfogynak, tönkremennek.

A feladatunk az, hogy a produkciók létrehozásának meghatározott költségkereteit és játszási költségeket szigorúan be kell tartani és ennek betartását már a tervfogadástól kezdődően fokozottan figyelemmel kísérni. Ahogy korábban már szó volt róla, törekedni kell arra, hogy egy-egy előadás esti bevétele fedezze az előadásokhoz kapcsolódó változó költségeket és ettől csak nagyon indokolt esetben térjünk el.

A műsorterv kialakításánál a művészeti vezetésnek, a közönségszervezési és a PR osztálynak továbbra is szorosan együtt kell működnie a gazdasági vezetéssel. E szakterületek jól átgondolt, összefogott munkája eredményezhet sikeres évadokat.

Vezetési elképzelések, vezető munkatársak

Egy intézmény szervezeti felépítését, működését, hatékonyságát, a munkakörök valódi jellegét és szükségességét csak az együttműködés során lehet igazán megismerni, és arról

---

⁴ Éves pénzforgalmi adatok alapján.

felelősségteljesen mondani véleményt. Munkatársaimmal együtt fontosnak tartottuk, hogy a feladatok megosztásáról, a szükséges létszámról munka közben alakítsuk ki véleményünket és tegyünk lépéseket, ha kell, a változtatás érdekében. Természetesen történtek változások, munkaköröket összevontunk, de a színházban lényegileg nem változott a munkaviszonyban lévők száma. Természetesen adódhat olyan külső körülmény is, mely szükségessé teszi a munkavállalói létszám csökkentését, nálunk azonban a folyamatosan fogyó támogatás ellenére sem került sor jelentős leépítésre az elmúlt években. Ahogy eddig is, úgy ezután is kiemelten fontos feladatommak tartom a munkahelyek megőrzését.

Így az elkövetkező időszakban jelentős változtatást nem tervezünk ezen a területen.

A mostanra kialakult szervezeti felépítés szükséges és elégséges az elvégzendő feladatok végrehajtására és megfelel a korábbiakban általunk megfogalmazott elvárásoknak:

- megfelel a kor és a várható jogi-szabályozási környezetnek,
- mint állami forrásból is támogatott intézménynek, különösen átlátható és ellenőrizhető a működése,
- az állam által garantált támogatás mellett, módja van különféle szponzorok, a mecenatúra bevonására, hosszú távú kapcsolatok kiépítésére (melyek elősegítésére az állam a támogatók számára adókedvezményeket biztosít),
- a művészeti munka nehezen meghatározható (ünnep és szombat, vasárnapi előadások, nyári szünet) munkaidejéhez igazodó szerződötési formákat alkalmaz,
- a változó körülményekhez (például a nemzetközi projektek által előírt jogi-gazdasági feltételekhez) tud alkalmazkodni.

Alapvető szándékom a világos és határozott kommunikáció a házon belül is. Az érthetően megfogalmazott célok és feladatok (ugyanúgy a színházon belül, mint a nézők felé). Csakis akkor kérhető számon bármi, ha a vezető világosan fogalmaz, ha bizalommal dolgozik és irányít, és nem fél attól sem, hogy beismerje, ha tévedett. Egy színházban különösen fontos, hogy az igazgató ember tudjon maradni (mindenféle helyzetben).

Egy vezető nem lehet hatékony hozzáértő, jól képzett, tapasztalt szakemberek nélkül.

Ezért pályázatom kedvező elbírálása esetén a következő munkatársakkal együtt vezetném továbbra is a Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.-t:

HEGEDŰS JUDIT – gazdasági igazgató

VÖRÖS RÓBERT – irodalmi vezető, dramaturg, művészeti tanácsadó

GÁLOS ORSOLYA – kommunikációs vezető

KENESEI EDINA – nemzetközi kapcsolatok kurátora

SZAKMAI ELKÉPZELÉSEK

A 2013-tól 2018-ig tartó évek szakmai koncepciójának kialakításakor pályázatunkban többször utalunk a 2008 és 2013 közötti évadok elképzeléseire és megvalósult terveire. Ebben a fejezetben is hivatkozunk az elmúlt öt év műsortervének szakmai irányaira, eredményeire.

2007-ben azt írtuk a pályázatunkban, hogy a Nemzeti Színház *kivételes lehetőség* arra, hogy valóban korszerű színházi nyelven beszéljünk korunkról, hogy kortársaink gondolkodására példaértékű szellemiséggel hassunk – egy valóban nyitott, integráló, többféle világszemléletet és filozófiát is magába foglaló színházként. E gondolat mentén haladtunk. Most is úgy véljük, hogy amit akkor leírtunk, ma is érvényes, és a megkezdett munkát folytatni kötelességünk.

Az elkövetkezendő öt évben a Nemzeti Színház továbbra is olyan műveket mutat be, olyan előadásokat hoz létre, melyek mértékadó értéket képviselnek, közösségteremtő és megtartó erővel bírnak, mert nincsen más lehetőségünk, mint hogy a hazai tradícióinkat igényesen őrizve és felmutatva aktív alkotói legyünk a kortárs európai kultúrának. A nyitottság, a kíváncsiság, a közvetlenség, a társadalmi érzékenység továbbra is a gondolkodásunk és a működésünk legfontosabb jellemzői maradnak és lesznek.

Úgy gondoltuk, ma is azt gondoljuk, hogy a Nemzeti Színház mindenkié. Hogy valóban az legyen, meg kell tudni szólítani a társadalom legkülönbözőbb rétegeit és olyan évadterveket készíteni, amelyek egyaránt tartalmazzák a tradicionális, klasszikus, nemzeti színműveket, ugyanakkor megfelelően hangsúlyos szerepet szánnak az európai és világszínházi gondolkodásnak, a kortárs kultúrának, ezen belül az élő magyar irodalomnak.

Művészeti ars poeticánk, mely egy mondatban összefoglalható: jelen idejűen fogalmazni jelenünkről – nem változott. Ez a szándékunk magától értetődően nem hordoz kulturális kizárólagosságot, nem jelent a hagyományoktól való eltávolodást, nem jelent aktuálpolitikai megnyilvánulásokat sem.

A színház legfontosabb mértékegysége az elevensége és a művészi minősége.

Klasszikus nemzeti repertoár

A magyar klasszikus drámák legismertebbjének és ritkán játszott darabjainak bemutatása és műsoron tartása a Nemzeti Színház mindenkori feladata; e színművek tradicionális értékeinek megőrzése mellett újragondolásuk, érvényességük felmutatása, élő színházi nyelven való megszólaltatásuk a színház magától értetődő kötelessége.

A klasszikus nemzeti repertoár korszerű formanyelven történő bemutatására való törekvést jól mutatja, hogy a Nemzeti Színház az elmúlt öt évben bemutatta, és műsoron tartotta a nagy magyar klasszikusokat.

Terveink szerint továbbra is különös gonddal állítjuk színpadra ezeket a remekműveket: Bornemissza Péter: *Magyar Elektra*, Csokonai Vitéz Mihály: *Dorotya*, Kisfaludy Károly: *A pártütők*, Teleki László – Illyés Gyula: *Kegyenc*, Mikszáth Kálmán: *A Noszty fiú esete Tóth Marival*, Molnár Ferenc: *Az üvegcipő*, Bartha Lajos: *Szerelem*, Móricz Zsigmond: *Boszorkány*, Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*, Tamási Áron: *Tündöklő Jeromos*, Háy Gyula: *Isten, császár, paraszt*.

Szeretnénk felkérni neves külföldi rendezőt-rendezőket valamelyik magyar klasszikus színdarab megrendezésére. Milyenek lát bennünket egy másik kultúrából érkező művész?

Kortárs magyar drámák

Kortárs magyar drámák a Nemzeti Színház színpadára ritkán, kivételes alkalmakkor kerültek, ezért tevékenységünk elmúlt öt évében a legfontosabbnak azt tartottuk, hogy új művek szülessenek, hogy a színház megtalálja új szerzőket, hogy a magyar írók szellemisége jelen legyen falai között, hogy magunkra ismerhessünk kortársi gondolatainkban.

Alkalmat teremtettünk – többek között – a Tízparancsolat-drámapályázattal arra, hogy a parancsolatok ihlettségében a felkért írók a mai életünkről fogalmazhassanak és felolvasószínházi estek formájában is több magyar művet tudunk megismertetni nézőinkkel. Ezt a sorozatot folytatni szeretnénk.

Álljanak itt a Tízparancsolat-drámapályázat művei:

Závada Pál: *Magyar ünnep*, bemutattuk: 2010. 11. 19-én

Esterházy Péter: *Én vagyok a Te*, bemutattuk: 2011. 02. 26-án

Vinnai András: *Valaminek a második része (Azaz)*, bemutatásra került a Színház- és Filmművészeti Főiskolán

Felolvastuk Darvasi László: *A gyűjtogatók*, Garaczi László: *Szépet fogtok álmodni!*, Háy János: *Vasárnapi ebéd*, Rakovszky Zsuzsa: *A nyolcadik*, Visky András: *Pornó* című művét.

Az elmúlt öt évben még négy magyar kortárs drámát tűztünk műsorra: Térey János: *Jeremiás avagy Isten hidege*, bemutattuk: 2010. 10. 02-án; Fejes Endre – Presser Gábor: *Jó estét nyár, jó estét, szerelem*, bemutattuk: 2010. 12. 10-án; Kovács Márton – Mohácsi István – Mohácsi János: *Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe*, bemutattuk: 2011. 02. 25-én; Agota Kristof: *Egy elsurranó patkány*, bemutattuk: 2012. 10. 14-én.

A tavaly elkezdett *Dorottya-napi börszét* ezután is évente kívánjuk megtartani e jeles napon. A találkozó lényege, hogy a drámaírói ötleteket, jegyzeteket, félig megírt témákat szeretnénk összehozni a színházi szakma képviselőivel, dramaturgokkal, rendezőkkel, színházigazgatókkal, természetesen ezután is a Színházi Dramaturgok Céhével való együttműködésben.

2013 és 2018 között ezeket a kortárs magyar drámákat állítjuk színpadra:

Márton László: *A nagyratörő*, Kornis Mihály: *A Kádár házaspár (Kádárné balladája, A Kádár-beszéd)*, Spiró György: *A békecsászár*, Nádas Péter: *Szirénének*, Örkény István: *Vérrokonok*, Székely János: *Protestánsok (Hugenották)*, Weöres Sándor: *Octopus*

A Nemzeti Színház a következő öt évben több pályázatot tervez:

a) *Regény a színpadon* címmel magyar klasszikus prózai és verses művek színpadi változatának megírására, hogy a klasszikusaink kortársainkká váljanak. Elsősorban középiskolában és a felsőoktatásban ajánlott magyar irodalmi műveket ajánlunk feldolgozásra dramaturgok, drámaírók, írók számára, határon innen és túl; másfél éves határidővel.

A színház javaslatot tesz a művek sokaságából, külön hangsúlyt helyezve a határon túli magyar irodalom remekeire. Az alkotóknak – magától értetődően – szabad kezet ad abban, hogy milyen művet kíván színpadra írni.

Néhány ajánlatunk a pályázathoz: Móricz Zsigmond: *Erdély trilógiája*, Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője*, Jókai Mór: *És mégis mozog a föld*, Petőfi Sándor: *A helység kalapácsa, Az apostol*, Arany János *balladák*, Kosztolányi Dezső: *Néró, a véres költő, Aranyárpád*, Csáth Géza: *A varázsló kertje*, Babits Mihály: *Jónás könyve, Halálfiái*, Móra Ferenc: *Aranykoporsó*, Márai Sándor: *Szindbád hazamegy*, Gyulai Pál: *Egy régi udvarház utolsó gazdája*, Ambrus Zoltán: *Midas király*, Bessenyei György: *Tariménes utazása*, Tamási Áron: *Ábel-trilógia*, Szilágyi István: *Kő hull apadó kútba*, Márai Sándor: *A gyertyák csonkig égnek*, Mikszáth Kálmán: *A fekete város*, Gárdonyi Géza: *A láthatatlan ember*, Kassák Lajos: *Egy ember élete*, Bánffy Miklós: *Erdélyi történet*

b) *Új magyar művek megírására két témában:*

A sorsfordító történelem: olyan eredeti művek létrejöttét szeretnénk elősegíteni, amelyekben feltárul, hogyan befolyásolták, alakították egyes családok életét a magyar történelem viharos-véres eseményei.

Pistipistipisti – holnap és a jövőben: kíváncsiak vagyunk, íróink hogyan képzelik el Magyarország közeli-távoli jövőjét, Örkény István: *Pisti a vérzivatarban* című színdarabját véve ihletül.

Magyar zenés művek

A Nemzeti Színház továbbviszi azt az elképzelését, hogy magyar zenés műveket mutat be. Számtalan jelentős mű született az operett, a népszínmű, a daljáték műfajában. Merész és bátor képet rajzolva saját korokról. Ma is figyelemre méltóak, lehetőséget kínálnak egy mai olvasathoz és egy izgalmas előadáshoz.

Felsoroljuk azokat a műveket, amelyek megvalósítását tervezzük: Kodály Zoltán: *Háry János*, Szirmai – Bakonyi – Gábor: *Mágnás Miska*, Eisemann – Somogyi – Zágón: *Fekete Péter*, Zerkovitz – Szilágyi: *Csókos asszony*, Ránki – Vas – Hubay: *Egy szerelem három éjszakája*, Szörényi – Bródy – Boldizsár: *István, a király*.

Új zenés mű megírására pályázatot hirdetünk:

nem csak Magyarországon élő zeneszerzők, dráma- és szövegírók, költők számára. Két téma közül lehet választani a Nemzeti Színház színészeire építve; kétéves megírési határidővel, nagyszínpadi, nagyzenekari, illetve kamarajellegű, kizsenekari formában:

- *A Nemzeti Színház története, valamint a magyar színjátszás kezdetei,*
- *Életképek a vasfüggöny után – daljáték, operett.*

Klasszikus külföldi drámairodalom

A klasszikus külföldi drámairodalom „tengeréből” kiválasztani, hogy mit játsszon a színház, körültekintést és határozott szándékot igényel. A választás elsődleges szempontja az elmúlt öt évben az volt, hogy a kiválasztott örökérvényű alkotások számunkra ismerős konfliktusokat, drámai szituációkat tartalmazzanak: hogy ismerős legyen az, amiről beszélnek. Az új, friss fordítások – Karsai György, Térey János, Szálinger Balázs, Forgách András, Varró Dániel, Nádasdy Ádám munkái – eddig kevésbé ismert rétegeit mutatták meg e műveknek, közelebb hozva a mai nézőhöz – kortársunkká tették.

A külföldi klasszikus drámairodalom bemutatását az alábbi művekkel folytatjuk: Szophoklész: *Antigoné*, Euripidész: *Ion*, Shakespeare: *Julius Caesar*, Shakespeare: *Macbeth*, Thomas Kyd: *Spanyol tragédia*, Goldoni: *A hazug*, Corneille: *Cid*, Molière: *Az úrhatnám polgár*, Goethe: *Faust*, Heinrich von Kleist: *Heilbronni Katica*, Osztrovszkij: *A vihar*, Hauptmann: *Patkányok*, Gorkij: *Nyarálok* – eredeti változat, Csehov: *Platonov*, Jarry: *Übü király*. A külföldi klasszikusokat – továbbra is – új fordításban szeretnénk bemutatni, hogy ezek a drámairodalmi klasszikusok friss és eleven nyelven szólítsák meg a mai nézőt.

Kortárs külföldi drámairodalom

A kortárs külföldi drámairodalom legizgalmasabb képviselőinek repertoárban történő játssza mellett a fesztiválokkal való együttműködés révén olyan híres és jelentős előadásokat mutathattunk be a Nemzeti Színház közönségének, amelyek valóban tájékoztatást nyújtottak arról, milyen kérdések foglalkoztatják más kultúrák polgárait, milyen művészi megnyilatkozásokban fogalmazzák meg életüket. A külföldi kortárs drámairodalom legfrissebbjeinek felolvasószínházi formában történő bemutatása ugyanezt a célt szolgálta.

A külföldi kortárs darabok jelenlétét a Nemzeti Színházban fontosnak tartjuk; a mára már klasszikussá lett kortársak mellett az újonnan született műveket egyaránt. Repertoárdarabként és felolvasószínházi formában ezekkel a művekkel szeretnénk megismertetni nézőinket:

Samuel Beckett: *A játszma vége*, Arnold Wesker: *A konyha*, Thomas Bernhard: *Vadásztársaság*, Botho Strauss: *Kicsi és nagy*, Marius von Mayenburg: *Paraziták*, Petr Zelenka: *Feloldozás*, Elfriede Jelinek: *Rechnitz*, Moritz Rinke: *A Nibelungok*, Mika Kaurismäki: *Három bölcs barát*, Olivier Kemeid: *Éneasz*, Roland Schimmelpfennig: *A bolygó gyermek*, Lars Noren: *Personenkreis 1 – 2 – 3.*, Radoje Domanovic – Radoslav Milenkovic: *Kínlandia*, Andres Veivel: *A rúgás*, Tom Wells: *A mosogató*, Presznyakov testvérek: *Padlósőnyeg*.

Továbbra is számítunk a Francia Intézet, a Goethe Intézet, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet és a Kortárs Drámafesztivál együttműködésére.

A kortárs irodalom mellett a kortárs alkotók bemutatása is hiányt pótol, ehhez kapcsolódóan folytatjuk *workshopok* létrehozását. A színház különböző területein alkotó művészek életművét és tevékenységét mutatjuk be, dolgozzuk fel. Témaként tervezzük – többek között – Samuel Beckett, a klasszikus abszurd megteremtőjének, továbbá Heiner Müller német drámaíró, Andrei Őerban román származású, Amerikában élő színházrendező, Anna Viebrock német díszlettervező, Vlagyimir Szorokin orosz író életét és munkásságát.

Szó szerint címmel *műfordítói pályázatot* hirdetünk a Nemzeti Színház műsorára kerülő egy-egy külföldi klasszikus és kortárs dráma fordítására – féléves határidővel – szakemberek részvételével.

Ifjúsági és családi színházi előadások

Az ifjúsági és családi színházi előadások kiemelt helyet foglalnak el a műsortervben.

Külön fejezetben ismertetjük a gyermek és ifjúsági korosztály színházra nevelésére vonatkozó elképzeléseinket. Az elkövetkező években egyaránt tervezünk családi meseelőadásokat és az ifjúságot célzó bemutatókat: *Árgyelus királyfi* – Benedek Elek meséiből, *Fehérlófia* – a hun,

avar, magyar mondavilágból, Szilágyi Andor: *Leánder és Lenszirom*, Andersen: *A Hókirálynő*, Mark Twain: *Koldus és Királyfi*, valamint: Ulrich Hub: *Este nyolckor a bárkán*, Lutz Hübner: *Győztesek és vesztesek*, Ottlik Géza: *Iskola a határon*, Molnár Ferenc: *Pál utcai fiúk*, Goethe: *Az ifjú Werther szenvedései*, Musil: *Törless iskolaévei*, Erich Kästner: *A két Lotti*, J. D. Salinger: *Zabhegyező*.

Határon túli színházak

A határon túli színházak és a határon túli irodalom folyamatos jelenléte a Nemzeti Színházban az elkövetkezendő évek feladata. Ezek a nagyszerű színházi műhelyek előadásaikkal olyan szellemi és formai gazdagságot mutatnak, amelynek megismertetése kötelességünk. Az elmúlt években vendégül láttuk – többek között – a kolozsvári Állami Magyar Színház, a magyarkanizsai Nagy József Kreatív Műhely, a marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós társulatát. Ebben az évben az Újvidéki Színház társulata jön hozzánk.

Szeretnénk olyan, több előadást magában foglaló alkalmat teremteni, az együttműködésnek olyan szorosabb formáját működtetni, hogy az adott, határon túli színház-műhely gondolkodását, művészi elképzeléseit, működését, hétköznapijait is megismerhessék nézőink, nemcsak az előadásokon keresztül, hanem az azt körülvevő, alkotókkal történő beszélgetések, „villámkiállítások”, vetítések, közönségtalálkozók révén. Azt reméljük, hogy a vendégjátékok alkalmosságát egy elmélyült figyelem váltja fel.

Felolvasószínházi sorozatban tervezzük a határon túli és az emigrációban született irodalom jeles képviselőinek műveinek bemutatását a magyarországi közönségnek, s meghívunk egy-egy irodalomtörténészt, drámaírókat, hogy az adott szerző munkásságát segítsen elhelyezni a kultúr- és drámatörténetben. E sorozat megvalósításához együttműködést alakítunk ki határon túli művészeti egyetemekkel és színházi műhelyekkel; így nemcsak a Nemzeti Színház színészei, hanem határon túli művészek is közreműködhetnek egy-egy felolvasóesten.

Az alábbi művek feldolgozását tervezzük: Nagy Karola: *C. kisasszony szerelmei*, Karácsony Benő: *Válás után*, Kós Károly: *Budai Nagy Antal*, Bánffy Miklós: *Maskara*, illetve *Az ostoba Li*, Nagy István: *Özönvíz előtt*, Asztalos István: *Fekete macska*, Székely János: *A mórók*, Bálint Tibor: *Sánta angyalok utcája*.

Vendégprodukciók, együttműködés

Az elmúlt öt évben a Nemzeti Színház műsorrendjét az együttműködések keretében megvalósult vendégprodukciók is adták. Ezeket az előadásokat ugyanúgy a sajátunknak gondoljuk, mint az önálló bemutatóinkat. Egy korszerű színháznak a XXI. században nemcsak gazdasági és praktikus megfontolásból kell szövetségeket kötnie a hasonló és

társművészeti intézményekkel, hanem mert a társadalmi, művészi feladatokról együtt gondolkodva szélesebb látókörű, nagyobb hatású projekteket hozhat létre. Együtt dolgoztunk színházakkal is, de ami talán ennél fontosabb, társművészeti intézményekkel: görög bemutatónk kapcsán a Szépművészeti Múzeummal; élő zenét használó előadásainkban alapvetően az Óbudai Danubia Zenekarral és a Magyar Rádió Szimfonikusokkal, Kovács Márton és a Szakértők Zenekarral, Philip György zeneszerzővel és zenekarával, Halas Dórával és a Soharóza Kórusal. Schiller *Ármány és szerelem*, Závada Pál: *Magyra ünnep* című műveit a Művészetek Palotájával közösen mutattuk be. A Danubia Zenekarral azon túl, hogy az előadásaink házi zenekarát adják, koncertsorozatot valósítunk meg 2010 óta, amiben egyazon mű prózai és zenei feldolgozását egyszerre, egy estén mutatjuk be a nézőknek. *(A mellékletben részletes tájékoztatást adunk az együttműködésben készült előadásainkról.)* Agota Kristof *Egy elsurranó patkány* című drámáját a Kőszegi Várszínházzal és a Gergye Krisztián Társulattal közösen mutattuk be először Kőszegen, majd a színházban. Ebben az évadban a Dunaújvárosi Bartók Kamaraszínházzal közösen mutatjuk be Sebestyén Aba rendezésében a Székely Csaba *Bányavirág* című darabját.

Továbbra is helyet adunk a *PanoDráma előadásainak*, melyekben jelen idejű társadalmi és szociális problémákat dolgoznak fel dokumentumszínházi formában. Romagyilkosságokkal foglalkozó *Szóról szóra* című előadásukat – a Kortárs Drámafesztivál keretében – már műsorra tűztük. A jövőben nemcsak helyet adunk, hanem együtt keressük a helyünket is a PanoDráma műhellyel, és a FÜGÉ-vel, hogy a társadalmi kérdéseket és problémákat feszegető interaktív produkciókat eljuttassuk azokhoz, akiket leginkább érint.

Eddigi együttműködéseinket megtartva és folytatva az előbbieken azokat emeltük ki, amelyek új nyitásként kerülnek szellemi horizontunkra.

NEMZETKÖZISÉG

Nemzetköziség – kapu

Minden színház elsősorban a hozzá térben legközelebb állókhoz szól: a körülötte élő városlakókhöz, tágabb értelemben annak az országnak a polgáraihoz, ahol működik. Ugyanakkor minden színházi műhely – így a Nemzetié is – ezeken a „természetes határokon” túl is szeretne megmutatkozni, és ezzel párhuzamosan maga is kíváncsi arra, hogy mi történik másutt a világban. Szeretne kapcsolatban lenni a tőle távol esővel, a messzivel. Olyan konkrét kapcsolatban, mely kétirányú: hoz is, visz is; olyan kapcsolatban, mely a kultúrák, a tudás, a szemlélet, a tapasztalat cseréjét engedi meg.

Ahhoz, hogy egy színház „felírja” magát a világszínház térképére, annak origója a magas színvonalú művészi produktumok létrehozása. Ha ez adott, akkor kell még sok minden más: a színháznak egyaránt mozgékonyan kell lennie kifelé és befelé is, hogy partner tudjon lenni, ha nemzetközi koprodukció létrehozásáról van szó, tudjon szakembereket küldeni külföldre, és tudjon szakembereket fogadni külföldről, és képes legyen munkáját idegen nyelvű kiadványokban reprezentálni. Tudjon fontos alkotókat, vendéjátékokat meghívni, tudjon szakmai találkozók szervezni vagy azokon részt venni. A nemzetközi kapcsolatok kialakítása hosszabb időt kívánó folyamat, és relatíve sok pénzbe kerül.

A színház nehéz pénzügyi körülmények között alapvető funkciójára összpontosít: előadások létrehozására. Ez a (szükségszerű) túlélési stratégia később viszont komoly hiányt szül: a nézők, a színház működése, és végső soron egész kultúránk szempontjából.

Öt évvel ezelőtti pályázatunkban ez áll: *„A Nemzeti Színház új vezetése szeretne kezdeményező szerepet játszani abban, hogy mind a regionális, mind pedig az európai színházi hálózatokban, kapcsolatrendszerekben jobban, erőteljesebben jelenjen meg a magyar színjátszás, s egyúttal a nemzetközi újítások, a meghatározó jelentőségű európai „fejlesztések” bemutatkozhatnak Magyarországon... Elképzelésünk szerint a XXI. századi európai színjátszásban a Nemzeti Színház, elsősorban kapu, interface, befogadó intézmény, közvetítő és mediátor a nemzeti és idegen nyelvű kultúrák, a klasszikus és kortárs drámairodalmak között...”*

Ez az alapvetés máig érvényes, és az elmúlt évek alatt fenti gondolatok mentén dolgoztunk. Elmondhatjuk, hogy a komoly nehézségek ellenére majdnem mindent sikerült megvalósítani, kivétel a saját színházi fesztivál, illetve az ehhez kapcsolódó alkotói workshopok és kiadványok megvalósítása.

Színházi fesztivál, vendégjátékok

A Nemzeti Színházban az elmúlt években 16 országból (Lengyelország, Szerbia, USA, Franciaország, Németország, Románia, Oroszország, Hollandia, Izrael, Dánia, Horvátország, Ausztria, Anglia, Szlovénia, Lettország, Japán) 34 vendégjáték került bemutatásra, melyeket többek között olyan rendezők jegyeznek, mint Tompa Gábor, Bodó Viktor, Declan Donnellan, Silviu Purcarete, Ivo van Hove, Andrei Șerban, Nagy József, Bocsárdi László, Alvis Hermanis, Luk Perceval, Lev Dogyin.

2008/2009-es évad

A. P. Csehov: *Ványa bácsi* – rendező: Andrei Șerban /Kolozsvári Állami Magyar Színház

Jay Scheib: *Mars cím nélkül* (Untitled Mars) – rendező: Jay Scheib /amerikai–magyar koprodukció a Performance Space 122-vel, a PanoDramával és a Pont Műhellyel

Müller Péter – Seress Rezső: *Szomorú vasárnap* – rendező: Kovács Frigyes /a Szabadkai Népszínház előadása a Vendégségben Budapesten – Határon túli magyar színházi estek sorozat keretében

Molière: *Kényeskedők* – rendező: Dan Jemmett és Spiro Scimone / La Comédie Française

La Festa (Ünnep) – rendező: Galin Stojev / La Comédie Française

I. Nemzetközi Színházi Fesztivál – a Budapesti Tavaszi Fesztivállal közös rendezvény:

Marx: *A tőke I. kötet* – rendező: Helgard Haug, Daniel Wetzel / a Düsseldorffer Schauspielhaus és a Rimini Protokoll vendégjátéka

Shakespeare: *Lear király* – rendező: Lev Dogyin / Malij Tyeatr, Szentpétervár

Nem Hamlet (Vlagyimir Szorokin Dszmorfománia c. műve alapján) – rendező: Andrej Mogucsij / Szentpétervári Nemzeti Színház – „Prijut Komedianta”

Frank Wedekind: *Lulu* – rendező: Silviu Purcarete / Radu Stanca Nemzeti Színház – Nagyszeben

Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk* – rendező: Michal Zadara / Varsói Nemzeti Színház

A Nincs Lehetetlen – Holland Kultfeszt keretében:

John Cassavettes: *Opening Night* – rendező: Ivo van Hove / a holland Toneelgroep Amsterdam vendégjátéka

2009/2010-es évad

Gólem Fesztivál keretében:

NaBa – koreográfus, rendező: Dana Rutenberg / Dana Rutenberg Group (Izrael)

Frederico Garcia Lorca: *Yerma* – rendező: Ofira Henig / Herzliya Ensemble (Izrael)

Asher Krawitz: *A zsidó kutya* – rendező: Yonatan Esterkin / Hasimta Theatre (Izrael)

II. Nemzetközi Színházi Fesztivál – a Budapesti Tavaszi Fesztivállal közös rendezvény:

Operation: Orfeo – rendező: Kirsten Dehlholm / Hotel Pro Forma (Dánia)

Turbo Folk – rendező: Oliver Frljic / Zajc Horvát Nemzeti Színház, Rijeka

The Truth about THE KENNEDYS – rendező: Luk Perceval / Thalia Theater, Hamburg

Hydra – koreográfus: Inbal Pinto és Avshalom Pollak / Inbal Pinto & Avshalom Pollak Dance Company (Izrael)

HIOB – rendező: Johan Simons / Münchner Kammerspiele (Németország)

2010/2011-es évad

A Budapesti Őszi Fesztivállal közös rendezvény:

Peter Handke: *Az óra, amikor semmit nem tudunk egymásról* – rendező: Bodó Viktor / Schauspielhaus Graz (Ausztria)

III. Nemzetközi Színházi Fesztivál – a Budapesti Tavaszi Fesztivállal közös rendezvény:

William Shakespeare: *Macbeth* – rendező: Declan Donnellan / Cheek by Jowl (Anglia)

Molnár Ferenc: *Liliom* – rendező: Bodó Viktor / Schauspielhaus Graz (Ausztria)

Ingmar Bergman: *Persona* – rendező: Janez Pipan / Mini Teatr (Szlovénia)

További vendégjáték:

Európai Unió Tanácsának Magyar Elnöksége program keretében:

Pina Bausch: *Sweet Mambo* / Tanztheater Wuppertal

2011/2012-es évad

Café Budapest – Kortárs Művészeti Fesztivállal közös rendezvény:

Megnevezhetetlen – rendező: Nagy József / a Nagy József Regionális Kreatív Műhely vendégjátéka, Magyarokanizsa

Cherry-Brandy – koreográfus: Nagy József / Centre Chorégraphique National d'Orléans (Franciaország)

Jack London: *A vadon szava* – rendező: Alvis Hermanis / Münchner Kammerspiele (Németország)

IV. Nemzetközi Színházi Fesztivál – a Budapesti Tavaszi Fesztivállal közös rendezvény:

Itt és most (L'immédiat) – alkotó: Camille Boitel / Compagnie L'Immédiat (Franciaország)

Caragiale: *Farsang* – rendező: Silviu Purcarete / a Radu Stanca Nemzeti Színház (Nagyszeben) vendégjátéka

További vendégjátékok:

Albert Camus: *Caligula* – rendező: Bocsárdi László / Craiovai Martin Sorescu Nemzeti Színház (Románia)

Székely Csaba: *Bányavirág* – rendező: Sebestyén Aba / a Yorick Stúdió és a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulat közös produkciója

Anton Pavlovics Csehov: *Platonov* – rendező: Harsányi Zsolt / a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulat produkciója

2012/2013-as évad

Café Budapest – Kortárs Művészeti Fesztivál keretében:

Hotel Pro Forma: *War Sum Up* – rendező: Kirsten Dehlholm / a Hotel Pro Forma és a Lett Nemzeti Opera előadása

További vendégjátékok:

Suteru Tabi – rendező: Shiro Maeda / Gotanndadan Company (Japán)

Tervezett (2013 márciusa):

Heiner Müller: *Opera du dragon* – rendező: Johanny Bert / Compagnie Théâtre de Rommette (Franciaország)

A vendégszínház terén az elmúlt években sokszínű és gazdag program állt össze a Nemzetiben. Igyekeztünk olyan előadásokat meghívni, melyek a műfaji sokszínűség mellett a világszínházban zajló tendenciákat képviselik.

Partnerünk volt ebben években keresztül a Budapesti Tavasz és Őszi (most Café Budapest) Fesztivál. Együttműködésünk során a partnerség valódi értelmet nyert, hiszen korábban a Nemzeti nem vett részt a fesztivál keretében bemutatott előadások kiválasztásában, 2009-től kezdődően a program közös összeállítása és közös szakmai kontrollja indult el és a színház kizárólagos helyszínévé vált a fesztivál színházi produkcióinak. A Nemzeti Színház ezzel túllépett a korábbi kereteken, és tulajdonképpen, már a kezdetektől egy nagyon fontos – és hitünk szerint mindkét fél számára gyümölcsöző – partneri viszony részese lett.

Természetesen a fesztiválon kívül is vendégül láttunk előadásokat, ezek száma – párhuzamosan az állami támogatással – sajnos csökken.

A Nemzeti Színház – lehetőségeihez mérten – szeretné a jövőben is bemutatni az nemzetközileg fontosnak tartott, külföldi produkciókat. Erről nem mondhatunk, és nem is mondunk le. Fontos látni, hogy a világban milyen előadások születnek, hogy a színház másutt mit gondol arról a korról és társadalomról, melyben él, mert meggyőződésünk, hogy a kultúrák között van átjárhatóság, és, hogy a különbözőségek ellenére mindig van esély arra, hogy megértsük egymást, hogy tanuljunk egymástól.

Nemzetközi együttműködések

Külföldi intézetek

Az elmúlt évek során szoros kapcsolat alakult ki a budapesti külföldi intézetek közül a Goethe Intézettel, a Francia Intézettel, a Román Kulturális Intézettel, a Japán Alapítvánnyal. Nem csak a Nemzeti Színházban bemutatott vendégszínházok, hanem sok egyéb programunk támogatói voltak, mely programok nem jöhettek volna létre segítségük nélkül. Ezen intézetek vezetői felismerve a kultúrák közt szükséges művészeti és konceptuális dialógust a Nemzeti Színházban olyan partnert kerestek és találtak, akivel ez a dialógus megvalósítható – legyen az egy rendező meghívása, színházi előadás, felolvasószínház, szimpózium, konferencia.

Közös feladatunknak tekintettük és tekintjük, hogy a színház egy gondolkodó, a társadalomra folyamatosan reflektáló, arra hatást gyakorló hely legyen.

2009 –

After the Fall – drámaíróműhely és felolvasószínház (Márton László, Lengyel Anna) a berlini fal leomlásának 20. évfordulóján a Goethe Intézet támogatásával, a PanoDráma közreműködésével. A három nyertes azóta számos színpadi sikerrel büszkélkedhet.

Felolvasószínház: Mika Myllyaho: *Pánik, Káosz*, a Finnagora támogatásával, a PanoDrámával együttműködésben

2010 –

A Goethe Intézet támogatásával, háromnapos szimpózium keretében emlékeztünk a német színház három kiemelkedő alkotójára: Pina Bauschra, Jürgen Goschra és Peter Zadekre.

A Francia Intézettel és az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézettel együttműködésben elkezdjük a kortárs francia darabok felolvasószínházi sorozatát, mely ebben az évben *A barbárok melankóliája* címet kapta.

2011 –

A Budapesti Francia Intézet, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, a Nemzeti Színház és a Katona József Színház közös szervezésében, az SACD támogatásával, a Maison Antoine Vitez, a Centre des Écritures Dramatiques WB segítségével a Kortárs Drámafesztivál ajánlott programjaként *Vevők és albérlők szolgasága* címmel folytatódott a francia kortárs darabokat felolvasószínházi formában bemutató sorozat, melyhez könyvbemutató is kapcsolódott.

2012 –

A Román Kulturális Intézet, a Trust for Mutual Understanding (New York, USA) támogatása tette lehetővé, hogy Andrei Șerban újra eljöjjön a Nemzetibe rendezni.

2012/2013 –

Két év munkája után 2013 tavaszán létrejön egy magyar–francia koprodukció, melyben a Nemzeti Színházon kívül a Comédie de Caen – Centre Dramatique National de Normandie, a budapesti és a párizsi Francia Intézet vesz részt. Ez az első, klasszikus értelemben vett nemzetközi együttműködésünk – egy cigánymeséken alapuló előadás megvalósítása. Az előadás rendezője: Jean Lambert-wild, a Comédie de Caen művészeti vezetője, rendezője.

Jövő év áprilisában a Nemzeti Színház lesz a helyszíne annak a videokonferenciának, melynek szervezője a Goethe Intézet, németországi helyszíne pedig az egyik legfontosabb német színház, a Münchner Kammerspiele. A programsorozat címe „*Mapping Democracy*” – milyenek lehetnek a politikai részvétel új útjai és egy politikai jövő körvonalai? Négy alkalommal beszélgetnek művészek, tudósok és a közönség Münchenben és alkalmanként két-két másik külföldi nagyvárosban. A sorozat november 25-én kezdődik élő kapcsolással Kairóba és Madridba. Ápriliséig a következő állomások London és Peking, Washington és Athén, Moszkva és Budapest lesznek.

Magyar partnerekkel – nemzetközi vizeken

Nemcsak a külföldi intézetekkel alakítottunk ki szoros kapcsolatot, hanem azokkal a magyar intézményekkel és szakemberekkel is, akik a nemzetközi színházi élettel foglalkoznak, ezen a területen dolgoznak, sokat utaznak. Fontos, hogy itthon is legyen olyan szakmai háttér, amin keresztül információkat cserélhetünk, közvetetten kitekintést nyerhetünk szűkebb környezetünkben.

A 2008–2009-es évadban a Nemzeti Színház otthont adott a PanoDráma három különböző projektjének: így került bemutatásra egy felolvasószínházi előadás után Mika Myllyaho *Pánik* című darabja, Rába Roland első rendezése, de látni lehetett a szerzőtől a *Káosz* című női darabjának workshop bemutatóját is. Az akkor hazáján kívül még alig ismert Mika Myllyaho azóta a Finn Nemzeti Színház igazgatója.

2010-ben a Nemzetközi Színházi Intézet, vagyis az ITI Magyar Központjával együttműködésben megrendeztük a *Nemzeti Színház a XXI. században; Nemzeti Színház – kortárs színház?* című konferenciát, az alábbi külföldi szakemberek részvételével: Ion Caramitru, Zuzana Ulicianska, Priit Pedajas, Thomas Irmer, Alice Georgescu, Michal Docekal. A konferencia során kiderült, hogy a térségben működő Nemzeti Színházak többsége öndefiníciójának újrafogalmazásával küzd, a „nemzeti színház” fogalmának történeti jelentése mára átalakult, és ebben a folyamatban a budapesti Nemzeti Színház szinte egyedülként vállalkozik arra, hogy ezt a jelentést megpróbálja kortárs nemzeti tartalommal megtölteni.

2011-ben a Katona József és az Örkény Színházzal közösen – a PanoDrámával együttműködve – megrendeztük az *I. Keresztmetszet* showcase-t. Negyvenöt külföldi szakember érkezett Budapestre, hogy megnézzék a három színház előadásaiból összeállított programot, és, hogy részt vegyenek a bemutatkozásokon és a szakmai beszélgetéseken. Fontos állomás volt ez a Nemzeti Színház életében, hiszen először fogadtunk ennyi külföldi vendéget egyszerre, ez volt az első együttműködés a három színház között, de a legfontosabb hozadéka az volt, hogy a színházban folyó művészi munka egy szélesebb, nemzetközi szakmai kör látóterébe került. Ez olyan pozitívum, melyet nem lehet eléggé hangsúlyozni.

2013 márciusában a Színházi Kritikusok Céhe az amerikai Center for International Theater Development és a Trust for Mutual Understanding támogatásával rendezi meg a legjobb budapesti repertoár- és független színházi előadások szemláját külföldi vendégek (kritikusok, producerek, fesztiválválogatók és művészek) számára. A *Hungarian showcase*-re mintegy 50 külföldi vendéget várnak a szervezők. A Nemzeti Színház előadásai közül három került a szemle programjába.

A Kortárs Drámafesztivál is állandó partnerünk a nemzetközi színházi szakmával való kapcsolattartásban – a fesztivál programjába beválogatott nemzeti színházi előadásokra rendszeresen hívnak külföldi szakembereket, a látott produkciókról a külföldi szcena képviselőivel szakmai beszélgetéseket szerveznek.

A magunk és a fenntartó által is elvárt – a kiírásban is megfogalmazott – nemzetközi pozíció erősítése, ezek nélkül az intézetek és partnerek nélkül elképzelhetetlen volna. Ezek a nyitott és konstruktív kapcsolatok a garanciák arra, hogy az együttműködések a jövőben tovább folytatódjanak.

Vendégszereplések

Az elmúlt években a Nemzeti Színház elkezdett turnézni, kilenc nemzetközi vendégszereplésünk volt három év alatt. Voltak olyan meghívásaink is, amelyek végül nem valósultak meg – a szűkebb és tágabb értelemben vett gazdasági nehézségek miatt.

Örvendetes tény, hogy a Nemzeti Színház jelen volt a régió jelentős fesztiváljainak többségén, ha nem is mindegyiken. Nem állítjuk, hogy máris körbeutaztuk a világot, de nagyon fontos első lépéseket tettünk az irányban, hogy a Nemzeti Színházban létrejövő produkciókat külföldön is megismerjék. A színház az elmúlt évek alatt felkerült arra a bizonyos világszínházi térképre, és úgy tűnik, hogy Európa kíváncsi ránk.

ITF KONTAKT Fesztivál

Torun, Lengyelország, 2009. május 25.

Vlagyimir Szorokin: *A jég* – rendező: Mundruczó Kornél / Legjobb rendező díja

MESS Fesztivál

Szarajevó, Bosznia-Hercegovina, 2009. október 20.

Vlagyimir Szorokin: *A jég* – rendező: Mundruczó Kornél

A szarajevói MESS Fesztiválon az előadás az alábbi díjakat nyerte:

a legjobb közép-európai előadásnak járó Ezüst babérkoszorút, a zsűri különdíját a legjobb társulatnak, valamint a szarajevói *Dnevni avaz* napilap díját a legjobb előadásért

Wiener Festwochen

Bécs, Ausztria, 2010. június 2–4.

Vlagyimir Szorokin: *A jég* – rendező: Mundruczó Kornél

Almagro Nemzetközi Klasszikus Színházi Fesztivál

Almagro, Spanyolország, 2010. július 19–20.

Molière: Tartuffe – írta Parti Nagy Lajos – rendező: Alföldi Róbert

TEXTURE Fesztivál

Perm, Oroszország, 2010. szeptember 27–28.

Vlagyimir Szorokin: *A jég* – rendező: Mundruczó Kornél

Pilsen – Nemzetközi Színházi Fesztivál

Pilsen, Csehország, 2011. szeptember 16–17.

Vlagyimir Szorokin: *A jég* – rendező: Mundruczó Kornél

Nyitra – Nemzetközi Színházi Fesztivál

Nyitra, Szlovákia, 2011. szeptember 26.

Martin Sperr: *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból* – rendező: Alföldi Róbert

UNITER Színházi Fesztivál

Bukarest, Románia, 2011. október 28.

Anton Pavlovics Csehov: *Három nővér* – a fesztivál nyitóelőadása – rendező: Andrei Șerban

Theatre World Brno – Nemzetközi Színházi Fesztivál

Brno, Csehország, 2012. június 14.

Martin Sperr: *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból* – rendező: Alföldi Róbert

A jövő

A jövőben azt a munkát szeretnénk folytatni, amit az elmúlt években már elkezdtünk, melynek alapjait leraktuk. A fentiekből, és a pályázatunkhoz csatolt nemzetközi szcénából érkező támogató nyilatkozatokból is kiderül, hogy a kiírásban szereplő nemzetközi színházi pozíció erősítésének kezdeti, talán legnehezebb lépésein a Nemzeti Színház túl van. Ennek folytatásához, a további lépésekhez nagyobb mértékű támogatásra van szükség – mely lehetne akár célzott támogatás is.

A XXI. századi nemzetközi kulturális piacon – értve ez alatt a valódi, a produktum minőségén alapuló piacot – egy korszerű színház rendelkezik azokkal az anyagi lehetőségekkel, hogy érvényes módon tudjon jelen lenni, ott képes legyen önmaga hathatós reprezentálására, hogy kapcsolatait építeni tudja, valamint, hogy művészi programjának szerves részeként a világszínházi folyamatokat előadásokon keresztül itthon bemutathassa.

Nem tettünk le a saját színházi fesztivál létrehozásáról, mert elkötelezetten hisszük, hogy a magyar közönség alapvetően nyitott más kultúrák színházi nyelvére, de a színház felelőssége, hogy olyan előadásokat hívjon meg, melyek segítik a nézőket a befogadásban. Olyan, műfajilag sokszínű, előadásokat szeretnénk továbbra is bemutatni, melyek magas művészi értékkel bírnak, és reflektálnak korunkra. Ezen túl, a Nemzeti Színház, ahogy az elmúlt években, úgy a jövőben is törekszik arra, hogy figyelemmel kísérje a külföldön dolgozó fiatal magyar rendezők munkáit, és meghívja azokat. (Így került bemutatásra egy szezonban Bodó Viktor két rendezése a Schauspielhaus Graz társulatával.) Hiszük, hogy a különbözőség befogadása, akár saját színházi kultúránk, társadalmunk megértéséhez is közelebb vihet.

Naivitás lenne azt hinni, hogy jelen gazdasági helyzetben képesek vagyunk egyedül egy saját fesztivál létrehozására. Nyertes pályázat esetén, az ötéves cikluson belül – támogatók bevonásával –, talán lesz erre lehetőségünk.

A korábban említett *Keresztmetszet* című közös showcase valóban nagyon sikeres volt, az eltelt időszak után mégis úgy érezzük, hogy a Nemzeti Színház megérett arra, hogy csak saját repertoárjából mutasson előadásokat. Terveink szerint 2014 tavaszán ismét meghívnanánk húsz-harminc külföldi intézmény- és fesztiválvezetőt, hogy megismerhessék a legújabb, legfontosabb előadásainkat. A szervezéskor számítunk a budapesti külföldi intézetek együttműködésére, illetve a hazai szakemberek tanácsaira is.

A közönségünk nyitottnak bizonyult az elméleti jellegű programjaink vonatkozásában is. Folytatnánk ezt a szabadegyetemszerű szimpózium sorozatot az orosz, a lengyel, az angol színház kiemelkedő alkotóinak bemutatásával.

Összességében mindazt szeretnénk folytatni, amit ezen a téren eddig megvalósítottunk. Ez nem jelenti azt, hogy ennél nem lennénk többre képesek, sem azt, hogy ennél nem akarunk többre képesek lenni, mégis, célravezetőbb, ha reálisan látjuk helyzetünket. Nem lenne értelme a pályázatunkban olyan vállalásokat leírni, melyek megvalósítására forrás hiányában nem leszünk képesek. A Nemzeti Színháznak először alapvető funkcióját kell ellátnia, azt,

hogy új bemutatókat hozzon létre. Minden más csak ezután jön. Ha a színház költségvetése a jövőben nem nő, akkor már az is nagy feladatnak tűnik, hogy a jelenlegi szintet megtartsuk.

A Nemzeti Színház az elmúlt években komoly erőfeszítéseket tett, hogy a nemzetközi színtérre kerüljön, hogy a vendégszínházak, események, fesztiválok, szimpóziumok létrejöhessenek. Ehhez sosem volt meg a saját pénzünk, mindez úgy sikerülhetett, hogy partnereket kerestünk és találtunk, és nyitottak voltunk mások megkeresésére, kezdeményezéseire.

Ezt a gyakorlatot a jövőben is folytatni kívánjuk.

SZÍNHÁZI NEVELÉS

A jövőben tovább kívánjuk erősíteni a fiatalok Nemzeti Színházhoz való kötődését. Az elmúlt öt évben kiemelten és célzottan foglalkoztunk a nézők e csoportjával. Jelentős eredmények könyveljük el, hogy az évi nézőszám egyharmadát ők alkotják. Ezt többféle módon értük el. A műsorterv kialakításán túl, a reklámkampányok vizuális megfogalmazásában is arra törekedtünk, a kommunikációs stratégiánk fő lényege az volt, hogy minél láthatóbb legyen a színház, kilépjen az elavult keretből; látható és megkülönböztethető kommunikációt építettünk föl azzal a szándékkal, hogy minél pontosabban közvetítse azt az irányt, amit a színház képvisel. A plakátok újszerűsége mindig pontosan jelezte, hogyan kerül új szemszögbe egy-egy adott darab, ezt erős és egyedi, meglepő, nem hagyományos vizualitással valósítottuk meg.

A fiatalok megszólításához, kíváncsiságuk felébresztéséhez minél közvetlenebbül és érthetőbben kellett fogalmazni; erre épült minden: a vizuális megjelenés, a műsorterv, a társulat fiatalítása. Összegezve: nagyon hamar és közérthetően kellett a hitelességet és az önazonosságot megmutatni.

Olyan drámákat, műveket mutattunk be, amelyek célzottan is a fiatalokhoz kívántak szólni (természetesen nem kizárólagosan), olyan gondolati megközelítésben és olyan művészi formában, amely merészségével, „szemtelenségével”, nyitottságával próbált hatni. (Katona József: *Bánk bán – junior*, Csehov: *Három nővér*, Madách Imre: *Az ember tragédiája*, Molière: *A fősvény*, Shakespeare: *Hamlet*, Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde*, hogy csak a legfontosabbakat említsük.) De szükségét éreztük emellett, hogy olyan, kifejezetten az ifjúságot célzó előadást, mint Ulrich Hub: *Náthán gyermekei* is, műsorra tűzzük, amelyhez drámapedagógiai foglalkozások is kapcsolódnak. (*Az idevonatkozó drámapedagógiai-színházi nevelési módszertani összefoglalót a mellékletben közöljük.*) Az előadásokat értelmező, népszerűsítő rendhagyó irodalomórák, drámapedagógiai foglalkozások, beavató próbák, közönségtalálkozók és kulisszajárások további lehetőségeket kínáltak a színházhoz való kötődéshez.

A honlap dinamikussá alakítása, a facebook-on megjelenő friss és aktuális hírek, a rendszeresen küldött hírlevél, az informatív, érdekes mozgóképes anyagok mind ezt a célt szolgálták. A jövőben ezen a területen fejlesztéseket kell végrehajtanunk és nem csak a technikai változások szükségszerű következményeként, hanem a marketingfilozófiánk teljes értékű megvalósításaként. A telekommunikációs-vizuális újdonságokat magunkénak kell tudnunk, hogy lépést tartsunk a korosztály tempójával, figyelmüket a színház felé fordítsuk.

A diákbérletek bevezetésével visszatérő nézőket nyertünk. Fontosnak tartjuk a pedagógusokkal való szoros kapcsolattartást-együttműködést: 2012 márciusában – külső támogatónak köszönhetően – tíz vidéki városból több mint 400 pedagógust láttunk vendégül *Az ember tragédiája* díszelőadásán.

A Színműtár Könyvsorozat kiadását – melyet pénzhiány miatt időszakosan fel kellett függeszteniünk – terveink szerint folytatjuk. Egyrészt, mert hiánypótló, a bemutatott művek szövegkönyvét tartalmazza, így a friss, a Nemzeti Színháznak készült új fordításokat, másrészt olyan tanulmányokkal, jegyzetekkel látjuk el a köteteket, amelyek a színdarabok születésének hátterét világítják meg, kortörténeti ismertetőt is nyújtva.

A következő években létrehozunk olyan, fiataloknak szóló előadásokat, melyeknek szerkezete, művészi megvalósítása közelebb áll egy közösségi foglalkozáshoz, mint egy klasszikus értelemben vett színházi előadáshoz. Ezek a találkozások lehetőséget adnak arra, hogy a színművészek és a fiatal nézők együtt gondolkodhassanak kiemelten fontos társadalmi problémákról, eseményekről, együtt járassák körbe az adott kérdéskört, és közösen hozhassanak létre egy közösséget teremtő, aktív közreműködést igénylő, gondolkodásra és kommunikációra serkentő előadást. Erre jó példákat kínálnak a független színházak projektjei, a PanoDráma, a Krétakör és Káva Műhely előadásai. Szeretném, ha szakmailag támogatnának bennünket, ha megosztanák velünk tapasztalataikat, hogy egy olyan klasszikus és hagyományos struktúrájú intézmény is, mint a színházunk, képessé váljon hasonló interaktív előadások létrehozására.

Ennek a – nevezzük – társadalmi kommunikációnak nagyon fontos koordinátora a drámapedagógus. Néhány magyar és európai példát követve a színház állandó jelleggel alkalmazna ilyen szakembert, aki nem csak ezekben a munkákban venne részt, hanem segítene az évad összeállításában, illetve foglalkozásokat dolgozna ki, hogy az adott bemutatandó előadás hogyan és miként juthat el a fiatalabb korosztályhoz.

Ezen a területen is nagyon jól és eredményesen lehetne integrálni a nagyon nehéz helyzetben lévő alternatív színházakat a Nemzeti Színház munkájába.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek minél fiatalabb korukban megismerjék a színház csodáját. Amellett, hogy a Nemzeti Színháznak nem elsődleges feladata a gyerekközönség megszólítása, az elmúlt években mutattunk be gyerekdarabokat, voltak vendégelőadásaink, részt vettünk gyerekprogramokban, az épületen belül épp úgy, mint az épületen kívül.

Terveink szerint a következő öt évben évadonként egy gyerekelőadást mutatunk be. Követendő példa számunkra az észak-európai országokban tapasztalható gyerekszínházi vonulat, ami teljesen egyenrangú partnernek tekinti a gyerekeket, és akár a nagy klasszikusokat is „lefordítja” a saját nyelvükre.

Az elért eredmények megtartása mellett továbbra újra és újra át kell gondolnunk, és fel kell frissíteniünk stratégiánk minden részterületét. A fiatal néző változó érdeklődését rugalmas és folyamatos kommunikációval kell tudnunk felkelteni és figyelmét ébren tartani. Az új nemzedéket lényegesen több és sokszor értelmezhetetlen információ, több, szélsőséges minőségű inger éri; tájékozódnia és érzelmileg-szellemileg viszonyulnia rendkívül nehéz. A Nemzeti Színháznak olyan módon kell őket megszólítania – nem csak magas minőségű előadásain keresztül –, hogy a magába záró virtualitás helyett az érzelmi és gondolati összetettséget mutató közösségi élményt, a művészetet, a kultúrát, a teljességet adó színházat kínálja választási lehetőségül.

Az elkövetkező öt évben továbbra is tervezünk családi színházi bemutatókat (például a *Fehérlófia* – magyar népmesék, Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*), de folytatjuk a *Náthán gyermekeivel* elkezdett folyamatot, ahol egy-egy nagyobb témát, konkrét történelmi eseményt elemez, értelmez, jár körül a darab és ahhoz kapcsolódik a drámapedagógiai foglalkozás (például Robert Musil: *Törless iskolaévei*, Ottlik Géza: *Iskola a határon*, Johann Wolfgang Goethe: *Az ifjú Werther szenvedései*, Ulrich Hub: *Este nyolckor a bárkán*, Lutz Hübner: *Győztesek és vesztesek*). Az évadokban műsorra tűzött felnőtt előadásokhoz kapcsolódóan a drámapedagógia eszközeit ugyanúgy igénybe vevő ifjúsági, színházi nevelési előadásokat hozunk létre a Káva Kulturális Műhellyel, amelyeket középiskolások játszanak kortársaiknak. Például: egy Shakespeare-királydráma bemutatásakor a fiatal középiskolai színjátszók a hatalom gyakorlása és működése témakörében hoznak létre előadást, amely előkészíti és segíti a Shakespeare-mű befogadását.

A következő öt évben pályázatot hirdetünk középiskolás, és egyetemista nézőink, valamint a művészeti közép- és felsőoktatási intézmények tanulói számára. A művek legjobbjait a Műhellyel közös gondozásban felolvassuk és előadjuk a drámapedagógiai programunk keretében. Három témakört állítunk középpontba:

Az utolsó padban címmel – kisebbségi lét az osztályban, iskolában;

Ne bánts! címmel – családon belüli erőszak;

Egyenlők és egyenlőbbek címmel – a fizikailag és/vagy mentálisan sérült gyermekek élete.

A Nemzeti Színháznak már megtalált ifjú és felnőtt közönségét meg kell tudni tartania, és további nézőket kell megnyernie minél szélesebbre tárt műsorstruktúrájával, aminek alapja a kivételes szakmai színvonal.

FÜGGETLENEK

A 2008/2009-es évadtól a Nemzeti Színház együttműködött a függetlenek egyik legjelentősebb alkotójával és annak táncársulatával, Gergye Krisztiánnal. *A szatír* című előadásukat befogadta a színház, közösen hoztuk létre Heiner Müller *Kvartettjét*, színészeink játszottak az *Adaptáció trikolór* című előadásában a MU Színházban. Ebben az évadban közösen mutattuk be a Kőszegi Várszínházzal előbb Kőszegen, aztán a Nemzeti Színházban Agota Kristof Kossuth-díjas író művéből készült *Egy elsurranó patkány* című, a társművészeteket is magába foglaló – tánc, film, zene – produkciónkat Gergye Krisztián rendezésében.

Folytatni tervezzük ezt az együttműködésünket új közös művek létrehozásával. Ebben a sorban a következő Heiner Müller *Hamletgépe*, melyet a színház művészei, a Gergye Krisztián Társulat táncosaival 2013 tavaszán, az épület tetején és a színház körüli szabad tereken mutat be.

Az ifjúsági korosztály színházra nevelésére vonatkozó elképzeléseknél már felvázoltuk, hogyan képzeljük el az együttműködések egyik lehetséges formáját a Krétakörrel és a Káva Műhellyel.

A függetlenekkel való előadásszerű együttműködés koordinálását a jövőben a FÜGE csapatával és a Trafó Kortárs Művészetek Házával együtt kívánjuk kialakítani.

Itt említjük meg, hogy a Krétakörrel közösen újíttuk fel és azóta is játsszuk *A jég* című előadást Mundruczó Kornél rendezésében. A 2012/2013-as évadban a színház koprodukciónra készül a Bodó Viktor vezette Szputnyik Hajózási Társasággal, olyan partnerekkel együtt, mint a Schauspielhaus Graz, a Staatstheater Mainz, a Kolozsvári Állami Magyar Színház, Schauspiel Leipzig, Fondazione Teatro Due – Parma, és az Automnes en Normandie Festival.

A Nemzeti Színház értékes kezdeményezéseknek, átfogó művészi elképzeléseknek – repertoárjának lehetőségeit figyelembe véve – a továbbiakban is helyet kíván adni.

TÁRSMŰVÉSZETEK

A Nemzeti Színház egyes korszakaiban állandó zenekarral működött, létrehozva olyan előadásokat mely művészeti formákat volt képes egyesíteni. Ezt a hagyományt megújítva, folytatva a színház nyitottan fordul a társművészetek felé. A Nemzeti Színház folyamatos és intenzív kapcsolatot tart fenn különböző társművészeti szervezetekkel (Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarral és Énekkarral, a már említett Óbudai Danubia Zenekarral, a Gergye Krisztián Társulattal, a Szépművészeti Múzeummal), valamint képzőművészeti kiállításoknak ad helyet. Az Óbudai Danubia Zenekarral a műsorterv részeként további koprodukciókat hozunk létre.

Tervezzük a Gőz László által létrehozott és vezetett Budapest Music Centerrel új együttműködés kialakítását ki a következő öt évre. A kortárs zene és a kortárs próza együttesen jelenne meg a Nemzeti Színház műsorában.

Az egyéni képzőművészeti kiállítások mindig is tematikusan kapcsolódtak a színházhoz, pl. Szűts Miklós óriás méretű erdő-akvarelljei, melyek Botho Strauss *A parkjának* bemutatójához készültek *Szentivánéji erdő* címmel, a *Három nővér* premierjéhez három művész – Szilviczky Margit, Krajcsovics Éva, Várhelyi Tímea – textiljeit mutattuk be. *Az ember tragédiájához* fotópályázatot hirdettünk és a legjobb műveket kiállítottuk.

A következő években is szeretnénk a színházhoz tematikusan kötődő alkotásoknak helyet adni. Például készülünk Halász Péter és a SQUAT Társulat – a legelső függetlenek egyike – életét és munkásságát bemutató fotó- és dokumentumkiállításra, tervezzük Koncz Zsuzsa fotóművész életművének bemutatását. A Nemzeti Színház könyvtárának és archívumának legértékesebb darabjaiból (díszlet- és jelmeztervek, makettek, levelezések, hajdani műsorfüzetek) mutatnánk be néhányat. Továbbra is helyet adunk kortárs képzőművészek műveinek.

A KOGART Galériával közös projektben frissen végzett festőművészek az évadindító nyílt napon mutatkozhatnak be.

A Nemzeti Színházhoz tartozó Zikkurat Galéria különleges tereivel elsősorban szobrok exkluzív kiállítóhelye. Eddig már számtalan neves művésznek, ugyanakkor pályakezdőknek is biztosítottunk kiállítási lehetőséget. A következő öt évben hazai, határon túli és nemzetközi szobrászati tárlatoknak adnánk helyet a Zikkuratban.

EGYÜTTMŰKÖDÉS MŰVÉSZETI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKKEL

Állandó kapcsolatot tartunk fenn művészeti oktatási intézményekkel. Ezeket a kapcsolatokat folytatni kívánjuk. Szakmai gyakorlati helyet biztosítunk és biztosítani fogunk színész, színháztörténész és dramaturghallgatóknak belföldi és határon túli, külföldi diákok számára egyaránt. Például a Színház- és Filmművészeti Egyetem színész és dramaturg szakáról, a Kaposvári Egyetem Művészeti Karának színész, valamint díszlet- és jelmeztervező szakáról, illetve a Károli Gáspár Református Egyetem színháztörténet szakáról minden évadban többen töltik a Nemzeti Színházban szakmai gyakorlatukat. Az amerikai Bennington College (Vermont, USA) és a Dartmouth College (NH, USA) megkeresésére 2010-től folyamatosan fogadunk amerikai gyakornok diákokat, akik az úgynevezett külföldi tanulmányútjukat Budapesten, ezen belül is a Nemzeti Színházban szeretnék tölteni. A gyakornokok heti 40 órás munkájuk során megismerkednek a színház működésével, és számtalan területen sok segítséget nyújtanak nemzetközi ügyekben. A kört a jövőben a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetemmel bővítjük. Rendelkezésre állunk különböző egyetemeknek és főiskoláknak, amelyek épületbejárással egybekötött „kihelyezett” előadásait munkatársaink közreműködésével nálunk tartják, illetve mindazon szakdolgozóknak – nagy örömmel évadonként tucatnyi ilyen megkeresés érkezik –, akik a Nemzeti Színházat választják témául. A színház páratlanul gazdag, muzeális kincsekkel bővelkedő archívumát is megnyitjuk tudományos kutatók előtt.

Már említettük, most újra, ebben a fejezetben is kiemeljük, hogy a Nemzeti Színház jelenlegi művészeti vezetése évről évre frissen végzett, fiatal művészeket szerzöttet: Zsámbéki Gábor–Zsótér Sándor, Ascher Tamás–Novák Eszter, Gálffi László–Ács János végzős egyetemi osztályaiból. Jelentős és nagyformátumú színészegyenlések és fiatal tehetségek együtt alkotják a Nemzeti Színház jelenlegi társulatát.

A Kaposvári Egyetem Művészeti Karának Látványtervező szakáról Menczel Róbert és Gyarmathy Ágnes tanítványai szakgyakorlatukat és első tervezői feladataikat nálunk teljesítették, jelmez- és díszletterveik több előadásunkban megvalósultak.

A színművészeti egyetemokről magas színvonalú és kivételes képességeket felmutató előadásoknak helyet adunk a Nemzeti Színházban. A továbbiakban is megmutatjuk nézőinknek, hogy mit gondolnak a fiatal művészek a világról.

A fővárosi és a vidéki művészeti egyetemek, és a színháztudományi és -történeti szakos, valamint a dramaturghallgatók számára (de a pártoló tagjaink felé is nyitottan) havi rendszerességgel, az OSZMI segítségével, színházi előadások tévé-, filmfelvételeinek vetítését tervezzük a Kaszás Attila Teremben:

A színész és kora címmel. A vetítést követi az alkotókkal – színészek, tervezők, rendezők – való beszélgetés színháztörténész vezetésével, hogy az egyetemi hallgatók és az érdeklődő nézők teljes képet kapjanak arról a magyar színháztörténeti korszakról, melyben az adott előadás létrejött. (Kiragadott példákat említünk: Vámos László rendezésében, Gábor Miklós

főszereplésével a *Hamlet* Madách Színházi előadása, Székely János *Caligula helytartója* című előadása Őze Lajos és Lukács Sándor főszereplésével Harag György rendezésében a Gyulai Várszínházban, Peter Weiss: *Marat üldöztetése és meggyilkolása, ahogy a charentoni elmebetegintézet betegei előadják de Sade úr betanításában* Ács János kaposvári rendezésében, Alfred Jarry: *Übü király* a budapesti Katona József Színház előadásában, Zsámbéki Gábor rendezésében; és folytathatnánk a sort.) A továbbiakban elképzelhető nemzetközi-világszínházi vetítéssorozat, melyben számítunk például a Goethe, a Francia és a Lengyel Intézet közreműködésére.

A magyarországi és határon túli művészeti egyetemek számára lehetőséget biztosítanánk „minifesztivál” keretében nemzeti színházi bemutatkozásra:

A *Tojáshéj Fesztivál* színházi, tánc és zenei vizsgaelőadások legjobbjait vinné a nézők elé.

Dialógus a dialógusról (Balázs Béla) címmel a Nemzeti Színház honlapján helyet adnánk ifjú színházelméleti szakembereknek, hogy a nálunk látható előadásokról tanulmányt, kritikát, elemzést, személyes hangú írást közöljenek. Nézőinket és olvasóinkat arra kérjük, hogy válasszák ki az adott évad végére, hogy melyik írás nyerte meg tetszésüket. A legjobb „művek” alkotóit a színház nyílt napján bemutatjuk a szakmai és civil közönségnek.

TÖBB ÉVRE (2013-2018) VONATKOZÓ PRODUKCIÓS TERV

Az elkövetkezendő öt évben továbbra is – egy megfelelő gazdasági háttérrel feltételezve – évi nyolc-tíz új bemutatóban gondolkozunk. A műsortervre vonatkozó szakmai elképzelések alapján ezeknek a műveknek a bemutatását tervezzük.

A pályázatok sikeres színdarabjaira is számítunk, tehát új magyar drámákra, új magyar zenés művekre, új magyar adaptációkra; a külföldi drámák új magyar fordításaira, valamint középiskolás és egyetemista nézőink pályaműveire.

Klasszikus nemzeti repertoár

Bartha Lajos: Szerelem

Bornemissza Péter: Magyar Elektra

Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya

Háy Gyula: Isten, császár, paraszt

Kisfaludy Károly: A pártütők

Teleki László – Illyés Gyula: Kegyenc

Molnár Ferenc: Az üvegcipő

Tamási Áron: Tündöklő Jeromos

Móricz Zsigmond: Boszorkány

Kosztolányi: Édes Anna

Mikszáth Kálmán: A Noszty fiú esete Tóth Marival

Kortárs magyar drámák

Márton László: A nagyratörő

Kornis Mihály: A Kádár házaspár (Kádárné balladája, A Kádár-beszéd)

Spiró György: A békecsászár

Nádas Péter: Szirénének

Örkény István: Vérrokonok

Székely János: Protestánsok (Hugenották)

Weöres Sándor: Octopus

Magyar zenés művek

Kodály Zoltán: Hány János

Eisemann-Somogyi-Zágon: Fekete Péter

Szirmai-Bakonyi-Gábor: Mágnes Miska

Zerkovitz-Szilágyi: Csókos asszony

Szörényi-Bródy-Boldizsár: István, a király

Ránki-Vas-Hubay: Egy szerelem három éjszakája

Klasszikus külföldi drámairodalom

Szophoklész: Antigoné

Euripidész: Ion

Shakespeare: Julius Caesar

Shakespeare: Macbeth

Kyd: Spanyol tragédia

Csehov: Platonov

Jarry: Übü király

Osztrovszkij: A vihar

Goethe: Faust

Kleist: Heilbronni Katica

Makszim Gorkij: Nyaralók

Molière: Az úrhatnám polgár

Goldoni: A hazug

Corneille: Cid

Hauptmann: Patkányok

Kortárs külföldi drámairodalom

Samuel Beckett: A játszma vége

Arnold Wesker: Konyha

Thomas Bernhard: Vadásztársaság

Botho Strauss: Kicsi és nagy

Marius von Mayerburg: Paraziták

Elfriede Jelinek: Rechnitz

Petr Zelenka: Feloldozás

Presznyakov: Padlószőnyeg

Ifjúsági és családi darabok

Árgyéus királyfi – Benedek Elek mesékből

Fehérlófia – a hun, avar, magyar mondavilágból

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Szilágyi Andor: Leánder és Lenszirom

Hans Christian Andersen: A Hókirálynő

Mark Twain: Koldus és királyfi

Ulrich Hub: Este nyolckor a bárkán

Lutz Hübner: Győztesek és vesztesek

Robert Musil: Törless iskolaévei

J. W. Goethe: Az ifjú Werther szenvedései

Erich Kaestner: A két Lotti

J. D. Salinger: Zabhegyező

Ottlik Géza: Iskola a határon

KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIA

A 2013-tól 2018-ig tartó évek szakmai koncepciójának kialakításakor pályázatunkban többször utalunk a 2008 és 2013 közötti évadok elképzeléseire és megvalósult terveire.

Az elmúlt öt évben a kommunikáció területén is sikerült megvalósítani elképzeléseinket: a 2008 őszen lezajlott imázskampány és az azzal párhuzamosan megújult arculati elemek egy profiltiszta intézmény kommunikációjának alapjait teremtették meg. Az újrapozicionáláson túl célunk volt, hogy a színházat élővé, nyitottá, dinamikussá tegyük és a közvetlenség, a személyes hang és a személyes találkozás lehetőségének révén közelebb vigyük a közönséghez. Meg kellett szólítanunk a már meglévő közönséget, ugyanakkor meg kellett nyernünk új közönségrétegeket és el kellett érniük a fiatalokhoz. E célkitűzések megvalósításához újragondoltuk a közönségkapcsolatokat.

Minden évadot nyílt nappal indítunk – ezt a gyakorlatot azóta számos színház és kulturális intézmény követi –, melynek során a nézők kulisszajáráson, nyílt próbákon, koncerteken, kiállításmegnyitókön vesznek részt; társasjátékoznak vagy éppen villámrandiznak a társulat művészeivel. Játékokat (pl. Évad nézője, díszpáholy-sorsolás, Ki mit tud? a nyílt napon), pályázatokat (pl. Tragédia-fotópályázat), akciókat (pl. Nemzeti 11 – minden hónap 11-én kedvezményes jegy- és bérletvásárlási lehetőség), közönségtalálkozókat (minden bemutatóhoz kapcsolódva) hirdetünk, melyek szintén a személyes találkozás élményét jelentik nézőinknek.

Biztosítjuk a párbeszéd lehetőségét: azon kívül, hogy a honlapunk (75 000 kattintás/hónap) vendégkönyvében, a színház facebook-oldalán (több mint 7000 rajongó) és havonta kiküldött hírleveleinkben (mintegy 11 000 fő) kétirányú a kommunikáció, minden évadban kérdőív formájában kérdezzük nézőink véleményét. A kérdőívek eredményeit figyelembe vesszük és igyekszünk beépíteni őket a színház működésébe. *(A legutóbbi kérdőív elemzését lásd a mellékletben.)*

Állandó kapcsolatot tartunk fenn az oktatási intézményekkel többféle módon: előadásaink megtekintésén túl drámapedagógiai foglalkozást tartunk. Színészeink eleget tesznek különféle iskolai rendezvényekre, rendhagyó irodalom- és drámaórákra szóló meghívásoknak, szakmai gyakorlati helyet biztosítunk színész, színháztörténész és dramaturghallgatóknak (belföldi és határon túli, külföldi diákok számára egyaránt), rendelkezésére állunk különböző egyetemeknek és főiskoláknak, amelyek épületbejárással egybekötött „kihelyezett” előadásait munkatársaink közreműködésével nálunk tartják.

A nézők folyamatos érdeklődése (átlagos nézőszám: több mint 100 000 fő, 90%-os látogatottság, 2011-ben mintegy 5600 bérletes néző) és a velük való állandó párbeszéd, valamint az idevonatkozó díjak (2010-ben a Színházi Kritikusok Céhének különdíja Alföldi Róbertnek a Nemzeti Színház megújításáért és a színház arculatának megteremtéséért, szintén 2010-ben a Főváros Közgyűlésének Kulturális Bizottsága kreatív alkotói különdíja Alföldi Róbertnek a Nemzeti Színház megújításáért, a közönséggel való modellértékű kommunikáció

kialakításáért, 2011-ben Superbrands cím elnyerése) egyaránt jelzik, hogy sikerült eleget tenni annak a feladatnak, hogy a Nemzeti Színház – nemcsak műsorpolitikájának, hanem kommunikációs stratégiájának köszönhetően – a közönség minél szélesebb rétegeit szólítsa meg, ugyanakkor kiemelt figyelmet szenteljen a fiataloknak – és a magyar kultúra korszerű intézményévé váljon.

A Nemzeti Színház továbbra is olyan műveket mutat be, olyan előadásokat hoz létre, olyan eseményeket (kiállításokat, felolvasóesteket, szabadegyetemet, közönségtalálkozókat stb.) kapcsol a színház egészéhez, melyek mértékadó értéket képviselnek, közösségteremtő és megtartó erővel bírnak. A nyitottság, a kíváncsiság, a közvetlenség, a társadalmi érzékenység továbbra is a gondolkodásunk és a működésünk legfontosabb jellemzői maradnak és lesznek. A kommunikációnk is ezekre az alapokra épül.

A jövőben tovább kívánjuk erősíteni a fiatalok Nemzeti Színházhoz való kötődését. A fiatal néző változó érdeklődését rugalmas és folyamatos kommunikációval kell tudnunk felkelteni és figyelmét ébren tartani. Az új nemzedéket lényegesen több és sokszor értelmezhetetlen információ, több, szélsőséges minőségű inger éri; tájékozódnia és érzelmileg-szellemileg viszonyulnia rendkívül nehéz. A Nemzeti Színháznak olyan módon kell megszólítani őket – nem csak magas minőségű előadásain keresztül –, hogy a magába záró virtualitás helyett az érzelmi és gondolati összetettséget mutató közösségi élményt, a művészetet, a kultúrát, a teljességet adó színházat kínálja választási lehetőségül.

A Nemzeti Színháznak a már megtalált felnőtt közönségét meg kell tudni tartania, és további nézőket kell megnyernie minél szélesebbre tárt műsorstruktúrájával, aminek alapja a kivételes szakmai színvonal.

A Nemzeti Színház mindenkié. A színház valamennyi munkatársa arra törekszik, hogy e gondolat jegyében, közönségünk – estéről estére – közösséggé válhasson. E gondolatot kell szem előtt tartanunk a közönségkapcsolatok elmélyítésében, a pártolói tagság rendszerének erősítésében, a sajtó-, a bel és külföldi szakmai kapcsolatok ápolásában, valamint a marketing-eszközök hatékony használatában.

Közönségkapcsolatok elmélyítése, akadálymentes Nemzeti Színház és marketing

A közönséggel való kapcsolat építése 2008 óta tartó folyamatos munka, melynek sikerét a nézőszám, a látogatottság, valamint a hírlevélre feliratkozók, a honlapunk olvasói, a facebook-oldalunk kedvelői és a bérleteseink száma igazolja. A bevált eszközökön alapvetően nem kívánunk változtatni, hiszen továbbra is széles rétegeket szólítunk meg, kiemelt figyelemmel a fiatalokra.

Dr. Bíró Péter nemrég megjelent *Menedzserművészek – Művészmenedzserek* című könyvében írja: „A Nemzetinek valóban kiemelkedően jó a kommunikációs tevékenysége: naprakész a honlapja, a közvetlen kapcsolat lehetősége, a nézői kommentek megjelenése, s akár

előadásonkénti visszakereshetősége, a »Művészbejáró« rovatban látható riportok érdekesek, s az érdeklődő nézőknek sok többletinformációt ad az előadások megszületéséről. De folytathatjuk a nagyon erős kommunikáció egyéb elemeivel is, mint a színházról megjelenő nyomtatott anyagok, a webkamera, de még az előcsarnokban időről időre felbukkanó kortárs kiállítások is mind a néző megnyerését szolgálja – s nagyon gyakran meglepő, eredeti, nem hagyományos eszközökkel.”

A következő évek feladata a közönségkapcsolatok elmélyítése.

A színház nemcsak előadásaival, hanem egyéb kezdeményezésekkel is részt kíván venni szűkebb, a IX. kerület és tágabb, budapesti és országos hatókörrel, környezete életében. A ferencvárosiaknak, valamint a vidéki nézőknek kínált, állandóan elérhető jegyvásárlási kedvezményt a továbbiakban is biztosítjuk, és különböző akciókkal színesítjük.

Megvalósult 2012 márciusában, a Rákóczi híd lábánál, a Nemzet Színészei cím elhunyt birtokosait ábrázoló falfestmény, emléket állítva a művészeknek és ezzel a kerület és Budapest lakosainak figyelmét a Nemzeti Színházra irányítva. Szintén kerületi rendezvénysorozat a Jót tett hete. A színház csatlakozik a rendezvényhez és a jövőben is – lehetőségeihez mérten – igyekszik eleget tenni mind szakmai, mind civil „segélykéréseknek”.

Szeretnénk a civil összefogás fontosságára is felhívni a figyelmet; együttműködésekre épülő nyílt napokkal, jótékonyági rendezvényekkel. Továbbra is otthont adva az „Olvass bele!” és a Down Egyesület „Mindenkinek becsengettek!” című kampányok záróeseményeinek.

Kidolgozásra vár, és ez a következő évek feladata, hogy a színház megszervezze saját önkénteseinek hálózatát, akik lelkes, elkötelezett nézőiből szerveződhetnek. A *Szent Johanna* zárójelenetében sikerült estéről estére megközelítőleg ötven „önkéntes” szereplőt találunk, akik hírvivőként, „információhordozóként” is nagyszerűen teljesítenek. Nemcsak a színpadon, hanem a színház mindennapjaiban is számítanánk önkéntesekre.

A közönségkapcsolatok további bővítését – többek között – az esélyegyenlőség minél nagyobb mértékű megteremtésében látjuk. Intézményünk és munkatársaink elkötelezettek az akadálymentesítésben és a fogyatékkal élők segítségével. Színészeink több egyesületnek, alapítványnak és szervezetnek aktív segítői.

Az elmúlt években folyamatos lehetőséget és jegyárkedvezményt biztosítottunk a fogyatékkal élőknek, hogy minél több előadást tekinthessenek meg. A nézőtérre erre külön helyet biztosítottunk a számukra, mely a kerekesszékekkel is megközelíthető.

2010-ben csatlakoztunk a dr. Tapolczai Gergely országgyűlési képviselő úr fővédnökségével létrejött 90 decibel Projecthez, melynek célja, hogy az ország teátrumában minél több előadás legyen hozzáférhető siketeknek és vakoknak egyaránt: a Fogyatékos Személyek Jogairól Szóló ENSZ Egyezmény, illetve a magyar jelnyelvről és annak használatáról szóló törvény – amit 2009. november 9-én fogadott el a magyar parlament – alapján is kiemelt fontosságúnak tartjuk az egyenlő esélyű hozzáférést a kultúrához.

Az ország első színházának kiemelt feladata, hogy az mindenki, tehát a fogyatékkal élők számára is elérhető legyen. A Nemzeti Színház történetében az első jelnyelven tolmácsoló előadásra 2011-ben került sor. Mérföldkő volt az akadálymentes nyílt napunk is, melyen szintén jelnyelvi tolmácsok segítették a kommunikációt, a halló nézők pedig siketek által kaptak „érzékenyítést” a siketségről és a jelnyelvről.

A látássérülteknek – a számukra fenntartott páholyok biztosításán túl – az idei évadtól akadálymentes előadásokat tudunk biztosítani. A Brit Nagykövetség és a British Council támogatásával, és a 90 decibel Project szervezésében, a közelmúltban fejeződött be a színházi narrátorok képzése a londoni Nemzeti Színház nemzetközileg elismert narrátorának vezetésével; ennek köszönhetően színházunkban is képzett narrátorok tudnak közreműködni egy-egy előadáson.

Szeretnénk elérni, hogy három éven belül minden bemutatónkból legyen legalább egy akadálymentes előadás. Mivel ez kiemelt költséget ró intézményünkre, bízunk abban, hogy ennek megvalósulását a fenntartók a jövőben támogatni tudja.

Tervezzük továbbá – szintén az akadálymentesítés jegyében – a színház által közzétett mozgóképes anyagok feliratozását.

A marketing területén az elmúlt években a folyamatosan csökkenő költségvetés határozta meg mozgásterünket, mégis sikerült olyan együttműködésekbe kötnünk, melyek segítségével hatékonyan jutottunk el a megszólítani kívánt nézőkhöz. A színház kreatív anyagai: – az online felületeken megjelenő bannerek, – a sajtóhirdetések, – a közterületen és felsőoktatási intézményekben kihelyezett plakátok, – a negyedéves programfüzet és a szórólapok, a lehetőségekhez képest széles körhöz jutnak el.

A színház online jelenlétét tovább kívánjuk erősíteni újabb közösségi média felületekkel. A meglévő és működő facebook profilunkat nyereményjátékokkal, eseményoldalakkal és színészeink személyes hozzászólásaival gazdagítanánk, annak érdekében, hogy ezáltal minél többen megosszák-továbbosszák üzeneteinket, így eljuthatunk olyan felhasználókhoz is, akihez közvetlenül még nem tudtunk szólni.

Folyamatosan törekszünk a nézők újabb és újabb csoportjainak elérésére, ugyanakkor figyelünk arra, hogy különböző kedvezményekkel, akciókkal, pénztárcabarát bérletkonstrukciókkal a kedvezőtlen anyagi helyzetben élőknek is lehetőséget adjunk előadásaink megtekintésére. Ezt szolgálja az is, hogy például közüzemi szolgáltató cégek vagy bankok kuponfüzeteiben is megjelenik a színház által biztosított jegyárengedmény, ennek köszönhetően olyanok figyelmét is felkeltjük, akik eddig nem tartoztak a rendszeresen színházba járók körébe.

A jövőben azonban elkerülhetetlennek látunk bizonyos mértékű beruházást e területen. Az informatika rohamos fejlődésével szeretnénk lépést tartani, ami nem megy befektetés nélkül: a felhasználói tapasztalatok alapján szükség van a honlap módosítására, a videótartalmak elavult motorjának cseréjére, keresőoptimalizálásra. Az okostelefonok és új

telekommunikációs eszközök megjelenése és térhódítása is fejlesztéseket tesz szükségessé: applikációk alkalmazását.

Pártolói tagság

A Nemzeti Színház jelenlegi működésének, kommunikációjának egyik legfontosabb jellemzője a nyitottság és a nézőkkel való folyamatos párbeszéd. Ennek egyik formája a pártoló tagsági kör. A pártoló tagok az elmúlt években folyamatosan figyelemmel kísérték a színház mindennapjait és igénybe vehettek bizonyos, csak nekik járó szolgáltatásokat, jegyárkedvezményt, elővásárlási lehetőséget.

A kedvezőtlen pénzügyi helyzet szükségessé teszi, hogy átgondoljuk és átszervezzük e tagság rendszerét, és azt a kulturális mecenatúra egyik lehetséges formájává tegyük. Célunk az, hogy a színházhoz szorosan kötődő vállalkozások és magánszemélyek a számukra biztosított különleges szolgáltatásokért viszontszolgáltatásként anyagilag is támogassák a Nemzeti Színházat. Az évadindító nyílt nap mintájára évindító nyílt napot tartanánk, ahol kizárólag az ő számukra mutatnánk be a színház teljes működése közben, a színház készülő új bemutatóinak próbáján részt vehetnének, az alkotókkal találkozhat, az exkluzivitás jegyében elsőként ismerkedhet meg a művészeti főiskolások „szárnypróbálgatásaival”.

Sajtó-, bel- és külföldi szakmai kapcsolatok

A sajtókapcsolatok kiépítése az elmúlt években széles körben és hatékonyan alakult; sikerült elérnünk, hogy nagy számú és visszatérő újságíró látogassa előadásainkat a hazai média legkülönbözőbb orgánumainak képviselőiben. A havi, heti- és napilapok, internetes hír- és kulturális portálok, egyetemi lapok, tévék, rádiók munkatársai figyelemmel követik a színház mindennapjait is, színészeink munkáját. Együttműködésünk a médiumokkal kizárólag a Nemzeti Színházban folyó művészi munkára irányult és a továbbiakban is ehhez tartjuk magunkat.

Folyamatosan erősíteni kívánjuk az online médiában való jelenlétünket és igyekszünk a televíziós együttműködések területén is előrébb lépni.

Legfontosabb feladatunk annak elősegítése, hogy a sajtón keresztül a közvélemény valós képet kapjon a Nemzeti Színházról, működéséről, a falai között megszülető értékről és arról a felelős társadalmi szerepvállalásról, amelyet a mai magyar kulturális és közéletben az intézmény – élén a főigazgatóval – képvisel és megvalósít. Ehhez hatékonyan járulhatna hozzá a közszolgálati médiával való gyümölcsöző jövőbeni együttműködés, melyet kiemelten fontosnak tartunk.

Nézőink számára nyitott, ingyenes, az előadásokhoz kapcsolódó, azokat kísérő programokat kínálunk bel- és külföldi szakmai partnereinkkel együttműködésben. Ezek a könyvbemutatók (pl. Andrei Șerban köteteinek bemutatója a Román Kulturális Intézettel), közönségtalálkozók (pl. a *Kritikus Óra* című beszélgetéssorozat a Színházi Kritikusok Céhével együttműködésben), „szabadegyetem-előadások” (pl. az In memoriam sorozat a Goethe Intézet támogatásával) vagy az Örkény és a Katona József Színházzal összefogásban megvalósult showcase eseményei az alkotókkal való személyes találkozás, és az előadásokhoz kapcsolódó háttértudás megszerzésének lehetőségét biztosítják az érdeklődő – bel-, és külföldi nézőnek egyaránt.

MEGGYŐZŐDÉSEM

Öt éve vezetem a Nemzeti Színházat.

Előző pályázatommal azt is vállaltam, hogy az abban foglaltakat számon kérhetik rajtam, mert nem légből kapott szövegeket, nem üres frázisokat és teljesíthetetlen ígéreteket, hanem átgondolt és kivitelezhető célokat és feladatokat fogalmaztam-fogalmaztunk meg.

Ha áttekintjük az ott leírtakat, megállapítható, hogy munkámat, munkánkat – szerénységgel nélkül kijelenthetem – jól végeztük. Ez elsősorban munkatársaimnak és a Nemzeti Színház egész társulatának köszönhető, és annak, hogy elsődleges feladatomban tartottam és tartom a szolgálatot, hogy minél magasabb színvonalon képviseljem a magyar színházművészetet itthon és a világban.

A Nemzeti Színház ellentmondásos és nehézségekkel teli történetén végigtekintve azt látom, hogy azoknak az igazgatóknak a munkája állta ki az idő próbáját, akik azt a nehezebb utat választották, hogy nézőiknek olyan erejű és mélységű előadásokat adtak, melyekben a hősök és antihősök sorsa segítette megérteni a közös múltat, a közös jelent és a közös jövőt. Ez a szembenézés soha nem volt, soha nem lesz könnyű. Az ő példájukat szeretném továbbra is követni, szeretnék felnőni a feladathoz.

Ez az út különösen nem könnyű egy olyan történelmi helyzetben, amikor hatványozottan érezzük, tapasztaljuk súlyos következményeit annak, hogy apáink, nagyapáink adósak maradtak az önvizsgálattal. Bűnnek tartanám, ha pillanatnyi érdekek mentén, ide-oda csapódva, helyezkedve, a konfliktusokat kerülve, a pillanat sikerének behódolva, gyáván próbálnám vezetni a Nemzeti Színházat. Nem lehet nagy célok és nagy távlatok nélkül vezetni egy ilyen nagy múltú és nagy hírű intézményt.

Bízom abban, hogy pályázatom kedvező elbírálása esetén, a példaerejű elődök nyomdokain haladva, egy valóban világszínvonalú magyar Nemzeti Színház születhet meg.

Magyarország nem nagy ország. Ami leginkább megkülönbözteti minden más nemzettől, és ami a legfontosabb öndefiníciója lehet, az a saját kultúrája és az a sajátos magyar öntudat és az a hazaszeretet, ami képes arra, hogy minden részét vállalja a magyarságának: attól hiteles, attól különleges és attól tisztelhető a világ más országaiban. Magyar vagyok.

Itt élek, itt dolgozom, itt tanultam, és ami a munkámból érdeklődésre tarthat számot itthon, Európában vagy a világban – az éppen ez a magyarság:

az a kultúra, ami nyitott és sokféle. Az elmúlt öt évben ezt a sokféleséget integráltuk és mutattuk meg itt a Nemzeti Színházban; a következő öt évben szélesebbre tárva kapuinkat továbbra is szeretnénk megmutatni kultúránk gazdagságát. A művészet nem ismer egyféle, kizárólagos utat. A sokféleséget ismeri, a kíváncsiságot és a nyitottságot.

„Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez” – áll Magyarország Alaptörvényében.

Hiszek abban, hogy Magyarországon a teljesítmény számít,
hiszek abban, hogy az elvégzett munka elnyeri méltó jutalmát,
hiszek abban, hogy a nehézségeken valódi nemzeti összefogással úrrá leszünk,
hiszek abban, hogy minden itt élő állampolgár magyarsága ugyanannyit ér, és
hiszek abban, hogy munkámmal hozzájárultam és a jövőben is hozzájárulhatok hazám
boldogulásához.

Alföldi Róbert

A PÁLYÁZATHOZ TÁMOGATÓI NYILATKOZATUKAT ADTÁK

- Arató László a Magyartanárok Egyesületének elnöke
- Armanca, Brindusa a Román Kulturális Intézet igazgatója
- Arnoult, Philip a New York-i Nemzetközi Színházi Fejlesztési Központ igazgatója
- Asboltné Czapári Beáta, Schwarckopf Ágnes és Szabóné Moncz Éva, a Kempelen Farkas Gimnázium tanárai
- Ascher Tamás a Színház- és Filmművészeti Egyetem rektora, Kossuth- és Jászai Mari-díjas rendező
- Ács János Jászai Mari- és Hevesi Sándor- díjas rendező
- Ács Péter az Óbudai Danubia Zenekar vezetője
- Árvai György díszlet- és jelmeztervező, képzőművész
- Bálint András a Radnóti Színház igazgatója, Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész
- Bán Zsófia az ELTE docense
- Bányai Edina a Szegedi Szabadtéri Játékok és REÖK Palota igazgatója
- Bencsik Barnabás a Ludwig Múzeum igazgatója
- Bezerédi Zoltán Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező
- Bikácsi Daniela festőművész
- Bodó Viktor Jászai Mari-díjas színész és rendező, a Szputnyik Hajózási Társaság művészeti vezetője és Tóth Péter a Szputnyik Hajózási Társaság ügyvezetője
- Bogdán Zsolt a Kolozsvári Állami Magyar Színház színésze, Érdemes Művész
- Bondy, Luc rendező, az Odeon Theatre vezetője
- Bonecz Ervin a 90 decibel project vezetője
- Borgula András rendező, a Gólem Színház művészeti vezetője
- Bretus Imre művészeti kurátor, a Tat Galéria vezetője
- Bródy János Kossuth-díjas és Liszt Ferenc díjas énekes, zeneszerző
- Bruenger, Sebastian a Rimini Protokoll alkotója
- Burian, Jan a pilseni (Csehország) Nemzetközi Színházi Fesztivál igazgatója
- Darvas Ferenc zeneszerző, zongorista
- Darvasi László József Attila-díjas költő, író

- Darvay Nagy Adrienne színházkutató, -történész, író, az egykori „Határon túli magyar színházi estek” szakmai kurátora, a hajdani Égtájak Iroda színházművészeti tanácsadója
- Dés László Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas Érdemes Művész
- Dobák Livia a Dunaújvárosi Bartók Kamaraszínház művészeti vezetője
- Dočekal, Michal, a prágai Cseh Nemzeti Színház művészeti igazgatója
- Donnellan, Declan a Cheek by Jowl társulat művészeti vezetője
- Dr. Ács Piroska az OSZMI és Bajor Gizi Színészmúzeum igazgatója
- Dr. Carp, Stefanie a Wiener Festwochen igazgatója
- dr. Jákfalvi Magdolna Károli Gáspár Református Egyetem Színháztudomány Szakának professzora, a Theatron Műhely Alapítvány kuratóriumának elnöke
- Dr. Kékesi Kun Árpád a Károli Gáspár Református Egyetem Színháztudomány Szakának tanszékvezetője
- Dr. Visky András író, a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem docense, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészeti aligazgatója
- Elek Dóra a Baltazár Színház vezetője
- Eötvös Péter Kossuth-díjas zeneszerző, karmester
- Erős Balázs a MU Színház művészeti vezetője
- Esterházy Péter Kossuth-díjas író, publicista, a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja
- Eszenyi Enikő Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező, a Vígszínház igazgatója
- Fekete Gyula zeneszerző, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zeneszerzés tanszékének docense
- Fischer Ádám Kossuth-díjas karmester
- Fischer Iván a Budapesti Fesztiválzenekar zeneigazgatója
- Fodor Tamás a Stúdió K alapító igazgatója, Jászai Mari-díjas színész, rendező
- Forgách András Jászai Mari-díjas, József Attila-díjas író, a Színház- és Filmművészeti Egyetem dramaturg szak oktatója
- Friderikusz Sándor Prima Primissima díjas újságíró, riporter, televíziós műsorvezető
- Garaczi László József Attila-díjas író
- Gáspárik Attila a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának igazgatója
- Gehrig, Jutta a budapesti Goethe Intézet igazgatója
- Gergye Krisztián rendező, koreográfus, színész, a Gergye Krisztián Társulat vezetője

- Gigor Attila filmrendező, forgatókönyvíró, színész
- Gothár Péter Kossuth-díjas filmrendező, forgatókönyvíró, jelmez- és díszlettervező, a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatója
- Gőz László a Budapest Music Center alapító igazgatója
- György Péter esztéta, az ELTE Művészetelméleti és Médiakutatási Intézetének igazgatója, a Média és Kommunikáció tanszék oktatója
- Hári Krisztina múzeumpedagógus, Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága – Szent István Király Múzeum
- Hatházi András Jászai Mari-díjas romániai magyar színész, a Kolozsvári Állami Magyar Színház tagja, a Babes-Bolyai Tudományegyetem Színház és Televízió Karának oktatója
- Háy János József Attila-díjas író, költő, képzőművész, a Palatinus Könyvkiadó alapítója
- Herbert, Ian a Színházi Kritikusok Világszövetségének tiszteletbeli elnöke
- Horváth Károly a Ferencvárosi Művelődési Központ és Intézményei, a Pincészház igazgatója
- Irmer, Thomas színháztörténész, Colgate University, New York
- Iwanaga, Emi a Japán Alapítvány igazgatója
- Izinger Katalin művészettörténész, Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága – Új Magyar Képtár
- Jakubeczné Illich Alíz a Keleti István Művészeti Iskola igazgatója
- Jordán Tamás a Szombathelyi Weöres Sándor Színház igazgatója, Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező
- Kaegi, Stefan a Rimini Protokoll alkotója
- Kaliad, Natalia a a Belaruss Free Theatre alapítója
- Kaliada, Jurij a Belaruss Free Theatre alapítója
- Karov, Darina a a Nitra Festival igazgatója
- Kézdi Imola a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjének kitüntetettje, Jászai-Mari díjas színésznő, a Kolozsvári Állami Magyar Színház tagja
- Khalezin, Nicolai a Belaruss Free Theatre alapítója
- Kisari Károly a Down Egyesület elnöke
- Koch, Verena színész, rendező, a szekszárdi Deutsche Bühne tagja
- Kocsis Rozi a Győri Vaskakas Bábszínház igazgatója

- Kocsis Zoltán, kétszeres Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas karmester, zongoraművész és zeneszerző, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar főzeneigazgatója. A Magyar Köztársaság Érdemes- és Kiváló művésze.
- Koltai Tamás Jászai Mari-díjas újságíró, dramaturg, a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatója, a Színház című folyóirat főszerkesztője
- Korsunovas, Oskaras rendező, a Vilniusi Színház igazgatója
- Kovács Géza a Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója
- Kovács Márton zenész, zeneszerző
- Kovalik Balázs rendező, a Budapesti Őszi Fesztivál művészeti vezetője (2002-2010), a Magyar Állami Operaház volt művészeti igazgatója
- Közgazdasági Politechnikum
- Krajcsovics Éva festőművész
- Kulcsár Viktória a FÜGE Produkció elnöke
- Kupa Mihály közgazdász, politikus, pénzügyminiszter (1990-1993), a Nemzeti Színház Felügyelő Bizottságának tagja (2003-2011)
- Lakos Anna az ITI Nemzetközi Színházi Intézet Magyar Központjának elnöke
- Lambert-wild, Jean rendező, a Comédie de Caen, National Dramatic Center of Normandy igazgatója
- Lanciers, Barbara a Columbia Egyetem professzora, a SITI társulat művészeti vezetője, a Trust for Mutual Understanding programigazgatója
- László Sándor az Újvidéki Színház igazgatója
- Lengyel Anna a PanoDráma vezetője
- Lengyel Péter Kossuth-díjas író, műfordító
- Liuga, Audronis a Litván Nemzeti Színház művészeti igazgatója
- Lőkös Ildikó dramaturg, a Színházi Dramaturgok Céhének társelnöke
- Mácsai Pál az Örkény Színház alapító igazgatója, Jászai Mari-díjas színész, rendező
- Majer, Freo a Zukunftsfestival in Potsdam igazgatója
- Majtényi László magyar jogtudós, az MTA doktora, Országos Rádió és Televízió Testület elnöke (2008-2009)
- Márta István a Művészetek Völgye Fesztivál igazgatója
- Márta István a Zsolnay Negyed igazgatója
- Martinkovics Katalin a Magyarországi Alternatív Színházi Központ (MASZK) egyesület alelnöke
- Marton László rendező, egyetemi tanár, a Vígszínház igazgatója (1987-2009)

- Máté Gábor a Katona József Színház igazgatója, Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező
- Matosevic Oreskovic, Nada a rijekai Ivan Zajc Horvát Nemzeti Színház igazgatója
- Mátyás Irén a Zsámbéki Nyári Színház alapító igazgatója
- Matyi Dezső az Alexandra Kiadó tulajdonosa
- Meczner János Jászai Mari-díjas rendező, a Budapest Bábszínház igazgatója, egyetemi tanár, Érdemes Művész
- Mohácsi János Érdemes Művész címmel kitüntetett rendező, a Kaposvári Egyetem Művészeti Főiskolai Kara Színházi Tanszékének mesterségtanára
- Mundruczó Kornél színész, forgatókönyvíró, filmrendező, az Európai Filmakadémia tagja
- Mustafic, Dino a szarajevói MESS Fesztivál igazgatója
- Nádas Péter Kossuth-díjas író, drámaíró, esszéista, a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja
- Nádasdy Ádám nyelvész, költő, műfordító, habilitált egyetemi docens
- Orbán Eszter műfordító, dramaturg
- Orbán Júlia közgazdász
- Orbán Katalin egyetemi oktató
- Orlai Tibor a Belvárosi Színház és az Orlai Produkciós Iroda vezetője
- Őze Áron a Pesti Magyar Színház igazgatója
- Parti Nagy Lajos Kossuth-díjas költő, drámaíró, író, kritikus
- Pejovic, Aleksandra a Schauspielhaus Düsseldorf nemzetközi kurátora
- Pintér Béla színész, zenész, rendező, drámaíró, a Pintér Béla és Társulatának vezetője
- Popovici, Iulia színházkritikus, az Observatorul cultural (Kulturális figyelő) című bukaresti hetilap szerkesztője
- Presser Gábor Kossuth-díjas, Erkel Ferenc-díjas előadóművész, zeneszerző, Érdemes Művész
- Rába Roland Jászai Mari-díjas színész, rendező
- Radnóti Sándor Széchenyi-díjas magyar kritikus, irodalomtörténész, az ELTE BTK Esztétika Tanszék tanára
- Radnóti Zsuzsa Jászai Mari-díjas dramaturg, Érdemes Művész
- Rakovszky Zsuzsa Kossuth- és József Attila-díjas író, költő, műfordító
- Reese, Oliver a frankfurti Schauspiel művészeti igazgatója
- Remete Kriszta színházi jelmeztervező, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem oktatója

- Rényi András művészettörténész, esztéta, az ELTE Művészettörténeti Tanszékének intézetvezetője
- Réz András a WERK Akadémia művészeti vezetője
- Schilling Árpád Jászai Mari-díjas rendező, a Krétakör művészeti vezetője
- Sebestyén Aba a marosvásárhelyi Nemzeti Színház színművésze és a marosvásárhelyi Yorick Stúdió magyar vezetője
- Semil, Malgorzata a varsói Dialog művészeti igazgatója
- Șerban, Andrei rendező
- Silló István karmester
- Stedron, Petr a brno-i Nemzeti Színház művészeti vezetője
- Szabó György a Trafó Kortárs Művészetek Háza igazgatója (1998-2012)
- Székely Csaba író, újságíró
- Székely Gábor Kossuth-díjas rendező, a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatója, a budapesti Katona József Színház alapító tagja
- Szilágyi Mária a Kortárs Drámafesztivál igazgatója
- Szirtes Tamás Kossuth- és Jászai Mari-díjas rendező, a Madách Színház igazgatója, egyetemi tanár
- Szüts Miklós festőművész
- Shanks, Gabriel és Roger T. Danforth a Drama League igazgatói
- Takács Gábor a KÁVA Kulturális Műhely vezetője
- Tengely Gábor színész, rendező
- Térey János József Attila-díjas író, költő, drámaíró, műfordító
- Tiba Zsolt református lelkipásztor
- Tompa Andrea a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem adjunktusa, a Színházi Kritikusok Céhének elnöke
- Urbán András rendező, a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház igazgatója
- Valló Péter Kossuth-díjas rendező, Jászai Mari-díjas, Érdemes Művész
- Váradi Júlia kulturális újságíró
- Vásárhelyi Mária szociológus
- Vicenikova, Dora a brno-i Nemzeti Színház művészeti vezető helyettese
- Vinnai András író
- Vnuk, Gordana a zágrábi Eurokaz Fesztivál művészeti igazgatója
- Vojnich Erzsébet festőművész
- Warlikowski, Krzysztof rendező

- Wetzels, Daniel a Rimini Protokoll alkotója
- Závada Pál József Attila-díjas és Kossuth-díjas író, szerkesztő, szociológus
- Zimányi Zsófia a Rózsavölgyi Szalon művészeti vezetője
- Zsámbéki Gábor Kossuth-díjas és Jászai Mari-díjas rendező, egyetemi tanár, a Katona József Színház igazgatója (1982-2011)
- Zsolt Angéla műfordító
- Zsótér Sándor Kossuth-díjas színművész, dramaturg, rendező, egyetemi docens a Színház- és Filmművészeti Egyetem színész tanszakán
- Žukaitytė, Audra a Sirenos Festival művészeti vezetője

MELLÉKLETEK

A pályázat tartalmi részéhez kapcsolódó kiegészítések ..... 71. oldal

Az elmúlt öt év eseményeit tartalmazó dokumentum (bemutatók kritikai visszhanggal, vendégjátékok, vendégszereplések stb.)

A társulat és a vendégszínészek elmúlt öt évben játszott szerepei

Színházrendezők az elmúlt öt évben

Díjak

A színházi nevelésről szóló tervezet

A Krétakör és a Nemzeti Színház együttműködési tervezete

A kommunikációs kérdőív elemzése

A pályázó okiratai, nyilatkozatai ..... 150. oldal

Fényképes szakmai önéletrajz

Iskolai végzettséget igazoló okirat közjegyző által hitelesített másolat

A pályázó nyilatkozata nyelvismeretről

Erkölcsei bizonyítvány

Legalább 3 éves vezetői gyakorlat meglétét igazoló okirat

Legalább 5 éves szakmai gyakorlat meglétét igazoló okirat

A pályázó nyilatkozata arról, hogy a pályázati anyagot az eljárásban részt vevők – ideértve a pályázat elbírálásában részt vevőket is – megismerhetik

A pályázó nyilatkozata arról, hogy személyes adatai szükséges kezeléséhez hozzájárul

A pályázó nyilatkozata arról, hogy aláveti magát nemzetbiztonsági ellenőrzésnek

A pályázó nyilatkozata arról, hogy az Mt. 211. § (1)-(2) bekezdése szerint összeférhetlenség a pályázó tekintetében fennáll-e, megjelölve az összeférhetlenség konkrét jellegét, formáját

A pályázó nyilatkozata arról, hogy vállalja az egyes vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettséget teljesítéséről szóló 2007. évi CLII. törvényben előírt vagyonynyilatkozat megtételét

A vezető munkatársak önéletrajzai és nyilatkozatai ..... 170. oldal

Támogatói nyilatkozatok (külön fűzve)

NEMZETI SZÍNHÁZ bemutatói - 2008. szeptember – 2012. október

2008/2009

Vlagyimir Szorokin: **A JÉG**

2008. szeptember 26., Nagyszínpad

Fordította: Bratka László

Rendezte: Mundruczó Kornél

„A Szorokin-mű hatását egyébként jól mutatja, hogy darabjai kortárs irodalmunkban is megjelentek már. *Csobánka Zsuzsa* egy versében írja: »Vizsgálom az embert, milyen, mikor a szívébe szúr. / Milyen, mikor a halott ember észre sem veszi / a fél óra futást. Beszélj a szíveddel, mondom, / és a jégkalapács csattan ... « A darabnak a jelenlévőkre gyakorolt hatása pedig azokat igazolhatja, akik úgy gondolják, jól megrendezett, fajsúlyos opusokkal is megtartható a színház számára a hazai közönség. »

Pethő Tibor – Magyar Nemzet

„A csillagos ötöst érdemlő zenedramaturgia, a tempót adó, igen változatos zenei szemelvények tekintélyes részének angol nyelvű, jól érthető szövege nem engedi, hogy egyszerűen posztszovjet orosz színműnek nézzük az átíratot. *A jég* – anyagának törmelékessége ellenére – a megdermedőben levő, kapcsolatokat hibernáló magán- és közösségi szféra egyetemes drámája, az emberiség közelítő jégkorszakának víziója; világnyelv(ek)en beszél.”

Tarján Tamás – kultúra.hu

Euripidész: **ORESZTÉSZ**

2008. november 21., Nagyszínpad

Fordította: Térey János

Rendezte: Alföldi Róbert

„**Alföldi Róbert** az antik dráma, az archetipikus történet méltóságának tökéletes megőrzésével aktualizálta (igazgatóként első) nemzeti színházi rendezését, az új magyarítástól erősen inspirálva (dramaturg: **Vörös Róbert**, **Perczel Enikő**). Az ironikus mozzanatok beépítése (azaz hangsúlyaik felerősítése) nem hogy ártana a nagyszabású konfliktusoknak, inkább ismerős - részint mai - karakterek bármikor kiéleződhető, olykor azonban kicsinyes, nevetséges összeütközéseinek mutatja a fordulatokat.”

Tarján Tamás – kultúra.hu

„Alföldi felrobbantotta az eddigi színházi kereteket, végre bemutatta, hogy a sokat vitatott játszóhelyen is lehet minőséget produkálni, s egyben felmutatta a hazai színjátszás megújításának egyik lehetséges útját. (...) Alföldi egykor, a színház nyitó előadásában, Az ember tragédiájában mint a Lucifert alakító színész megtapasztalta e színház korlátait, most pedig rendezőként megpróbált ezen felülkerekedni és erényt csinálni a korlátokból. A díszletet tervező Menczel Róbert az Agamemnón palotája előtti teret fantasztikusan látványosan (egyik oldalon óriás tükörfallal), de a korhűségtől elszakadva mintegy kortalanná alakította ki. Ugyanakkor lehatárolta a hátsó színpadot, így segítvén a színészeket, hogy szövegük többnyire jól hallható, érthető legyen.”

Deák Attila – terasz.hu

Bertolt Brecht/Makszim Gorkij: **VASSZA ZSELEZNOVA/A KIVÉTEL ÉS A SZABÁLY**

2008. november 22. , Kaszás Attila Terem

Fordította: Ungár Júlia

Rendezte: Zsótér Sándor

„A rendező Zsótér Sándor és Ungár Júlia az orosz eredetiből készítették az előadás szövegét, s csak a számukra érdekes mozzanatokot hagyták meg belőle. Csak sejteni lehet, hogy a drámai szövegtestet miként kopogtatta és tapintotta végig az előkészületek során az elemzésre kész csapat, keresve a „hasznos”, az élő anyagot benne. (...) Básti Juli elképesztő erejű alakítása, muszáj-herkulesi gyürkőzése hősiesség reménytelenséget s jól fölismerhető, hazai keserűséget áraszt. Vassza lányai (Varga Mária, Stork Natasa és Söptei Andrea) s szolgálói (Mészáros Pirooska, Bánfalvi Eszter) kézzel a kézre adják, sőt, meg is cserélik szerepeiket.”

Gabnai Katalin – Kritikai Lapok

„Számptalan tanulsággal szolgál Zsótér Sándor két rendezése, de akárhog is nézzük, e darabok a polgári társadalom halálát éneklik meg. Mindkettő szomorú dal.”

Kolozsi László – Színház

„A Vassza Zseleznova a nagyobb szabású és minden szempontból jelentékenyebb, tartalmasabb része az estének, viszont A kivétel és a szabály a kerekesebb, élvezetesebb.”

Tarján Tamás – Népszava

Remenyik Zsigmond: **POKOLI DISZNÓTOR**

2009. január 10., Gobbi Hilda Színpad

Rendezte: Dömötör András

„Remenyik Zsigmond 1955-ben írt, ötven évvel korábban játszódó *Pokoli disznótora* kissé hevenyészett egyfelvonásos. Bizarr népies bolondság, rövid tanyasi villámtréfa, szerény comico-historico-horroristico-pásztori mű. Sejteni lehetett, hogy a Nemzeti Színház bemutatóját rendező Dömötör András nyersanyagként használja majd, s valamiképpen elrugaszkodik tárgyától.“

Stuber Andrea – szinhaz.net

„...bebizonyosodott, hogy Dömötör András és Márkos Albert képes egy Remenyik-darabból egy *majdnem-Pintér-Béla-előadást* csinálni, de egyelőre – bár a részteljesítmények igen meggyőzőek – az összhatás még nem annyira komplex, mint lehetne. (...) A bő egyórás előadás azonban így is remek szórakozás és szellemes formakíséret, és jó alkalom a Nemzeti nézőinek is, megtapasztalni egy új, friss, szabadabb színházi fogalmazást.”

ugr – színházajánló.hu

Kacsoh – Heltai – Bakonyi: **JÁNOS VITÉZ I.- II.**

2009. január 16-17., Nagyszínpad

Rendezte: Alföldi Róbert

„Az MR szimfonikusait és énekkarát Silló István mindkét estén higgadt biztonsággal, nagy színházi rutinnal tartja kézben. A kettős bemutató közönsége örömmel köszöntötte, hogy végre élő zenét hallhat, eleven emberi kapcsolatot, művészi összekötöttséget színpad és zenekari árok között. Gergye Krisztián táncai pontosan annyit terveztek, amennyire szüksége van az előadásnak. Egyetlen mozdulattal sem többet, sem kevesebbet. János vitéz I. és János vitéz II. közül könnyebb Stohl András helyzete. Otthon van színházában, a közönség többségének tévé-kedvence. Személyiségének, népszerűségének erejére biztonsággal támaszkodhat. Hatásos, kölykös mosolya átsegíti buktatókon, és szavatolja a mesehős színpadi sikerét.

Alföldi Róbert rendezése...(…) Fölényesen lebonyolított első felvonása megmutatja tévedhetetlen térérzékét. Egyetlen valóságot ismer el színházban: a színpad igazságát. A hatás érdekében bármit hajlandó megváltoztatni. A dalok rendjét. A valóság logikáját. Csakis színpadérzékére hallgat. A szín közepéről a zenekari árokra kivezetett horgász stéget szemérmetlenül használja honfiszív-szaggatásra. Kilépnék rá a szereplők. Körjük szűkül glóriaként a fényszórá. Közel hajolva a nézők szívéhez, egyenesen beleénekelnek.”

Molnár Gál Péter – szinhaz.hu

Jean Racine: **ATÁLIA**

2009. március 14., Gobbi Hilda Színpad

Rendezte: Valló Péter

„Az előadás legkiemelkedőbb alakítása a címszereplő Molnár Piroskáé, aki kellő erővel képes megjeleníteni Atália kegyetlenségéből, empátiából és reálpolitikai vonásokból összegyúrt egyéniségét.”

Pethő Tibor György – Magyar Nemzet

„A darabban oly döntő női psziché Molnár Piroška vasladyje (vagy inkább győzelem- és zsákmányvágyó aranyladyje) mellett Udvaros Dorottya remek Jozabetjében fogalmazódik meg: Joás nagynénje, Joád hitvese megpróbálja a szülői szeretetet, féltést összeegyeztetni Jahve általa is egyedül lehetséges távlatnak tartott tervével, a vallási parancsolatokkal. Atália és Jozabet révén a megcsúfolt és a tartalmas anyaság az erős nemzedéki konfliktusoktól szabdalt mű egyik fontos szólama.”

Tarján Tamás – kultúra.hu

Botho Strauss: **A PARK**

2009. március 20., Nagyszínpad

Rendezte: Alföldi Róbert

„Botho Strauß darabjában, ebben a dekadens, misztikumot és üzleti életet egymásba folyató antiutópiában (vagy hiperreálban?) a Szentivánéji álom közismert történetének parafrázisa szerveződik egy park szürke kóróbokra köré, ahol istenek, emberek, szörnyek torlódnak össze a végső megmérettetésre. Alföldi Róbert rendezése a Nemzeti Színházban mind tettekben, mind látványban vállaltan szókimondó és kegyetlen, hogy minél pontosabb és átfogóbb képet festhessen a témáról, életünk játszótéréről. (...) Alföldi Róbert végig rendkívül autentikusan és tiszta szándékkal értelmezi a darabot és annak témáját, a szerelem és a szeretet kérdéseit.”

Nyulassy Attila – Színház

„A kortárs német színház és irodalom emblematikus szerzőjének legendás darabja negyedszázaddal berlini ősbemutatója után **Forgách András** kitűnő fordításában (végre) megérkezett magyar színpadra, egyenesen a Nemzetibe. Nem kínál könnyű intellektuális kalandot, az érzékek finom csiklandozását sem, holott **Botho Strauß Szentivánéji álom**-variációval lepi meg nézőjét. Metsző elmeéllel, szenttelenül gyilkos iróniával állít ki látletet a századvégi (fogyasztó)polgár kiütkereséséről. Eltartja magától a kiüresedett érzelmeket, a sivárrá züllött konzum-érzékiséget, s bár látszólag érzelemmentesen, ám ádázul ostorozza az „elektronikus látványipar” által is végletesen kiüresített fogyasztói mentalitást.”

Kovács Dezső – revizoronline.hu

John Webster: **AMALFI HERCEGNŐ**

2009. május 15., Nagyszínpad

Rendező: Balázs Zoltán

„A Nemzeti előadása a formai újításokra koncentrált. A bábfigura módjára mozgó színészek - szimbolikus jelentésbe merevedett, hatalmas kézfejjel, sisakjuk tetején egy második fejjel, mely groteszk módon él második életet - már-már rezzenéstelen mimikával mondják föl a szöveget. (Látvány: Gombár Judit.) Visszafojtott szenvedélyük örökre rejtve marad. Jelmezükhöz bilincselve alig mutatnak, s alig keltenek érzelmeket. Kivéve a Bosolát adó Sinkó Lászlót, aki főszereplőnek játszva a középkori kém alakját, egy-egy halovány pillanatra ironikus irányba tereli a színpadi művet - jót tesz neki -, valamint Péterfy Borit és Söptei Andreát (Amalfi és Cariola), akik darabbéli haláluk után levetik magukról "béklyóikat", s van merszük a szerepébe fáradt színésznő arcát a szereplő arcának mutatni.”

Kállai Katalin – fidelio.hu

„A mozgás kimért tempójához illeszkedik a többi stilizáló elem: a zene, az egyes szövegrészek éneklése és a minden látványos eszköz használatát kerülő, erősen redukált színészi játékmód. Így lényegtelenné válnak a cselekmény fordulatai is; a gyilkos feltartóztathatatlanul szedi áldozatait, a megtorpanások, előrelendülések, a véletlenek szerepe elhanyagolható. Nem a karakterek pszichikuma a fontos, hanem az, amit közvetítenek. Ennek megfelelően mind a főszereplők - **Sinkó László** (Bosola), **Péterfy Bori** (Amalfi), **Kulka János** (Bíboros), **László Zolt** (Ferdinánd) -, mind az epizodisták (akik közül talán **Makránczi Zalán** Antoniója és **Bánfalvi Eszter** Júliája hasítja ki a legnagyobb szeletet a játékból) jelenlétükkel, jelenlétükből építkeznek. Nem egyforma intenzitással ugyan, de a fontos pontokon általában erőteljesen, személyiséget és személyességet is mutatva.”

Urbán Balázs – kultúra.hu

2009/2010

Katona József: **BÁNK BÁN – JUNIOR –**

Szentendre 2009. július 11., Nemzeti Színház 2009. október 23., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Alföldi Róbert

„A Bánk bán – junior – fordulat Alföldi Róbert rendezői pályáján. Eldobta korábbi rendezői díszzeit, eldobta az egy-másfél évtizede rá oly jellemző effekteket, el a hatásvadászatot. Megtartotta az őt mindig foglalkoztató társadalmi olvasatot. Színpada dísztelenné vált, kiürítette, kidobta a fölös képeket és szimbólumokat. S az üres térben felfedezte a színészt, az embert és az ember-ember közötti kapcsolatot. Elmélyült szerelemben és halálban, el mások megértésében. Egy történet elmesélésének örömeiben. Alföldi korábban a szélsőségek igézetében alkotott, a végletek érdekelték, az erőszak képei és működése. Ma a mindennapiság, az emberi lét napról napra, konfliktusról konfliktusra araszoló mozgatórugói foglalkoztatják.”

Tompa Andrea – Színház

Mika Myllyaho: **PÁNIK**

2009. október 14., Nagyszínpad

Rendező: Rába Roland

„Rába Roland első rendezése arra mutat, hogy kartársait művészi célra képes vezetni, ismerve a színészérzékenység, feladat megkerülése, ellustulás fortélyait és ismeri a színpadi térből való hatás mesterségbeli fogásait. Ezen túl: kivehető gondolatai vannak a világról, emberi kapcsolatokról.”

Molnár Gál Péter – nol.hu

„Rába Roland rendezői beköszönésében mindenekelőtt a beköszönés felvillanyozó: flott és frappáns a három szereplő bemutatása. A továbbiakban gyors replikák, mérsékelten humoros dialógusok és csendes színészi pepecselések mentén haladunk előre. Marton Róbert (Robi) és Szabó Kimmel Tamás (Tomi) szépen, gondosan megmunkálják figurájukat. Szabó Kimmel elegánsan hozza a gagyigyánús tévéműsor sztárját, pontosan kimért fölényel dolgozik. Annyival, amennyi hősét még nem teszi ellenszenvessé és idegenné – legfeljebb felszínessé –, s adagol mellé némi családi érzést és emberi ragaszkodást. Így megkönnyíti számunkra, hogy vele is együtt érezzünk, amikor egy pillanat alatt odalesz a médiakarrierje. Marton mutatja a legtöbb mögöttest, jóllehet az ő Robija tetszik a legszimplább személyiségnek. De ahhoz azért nem elég primitív figura, hogy ne legyen érzékeny arra, ha lóvá akarják tenni. Három ember színpadi viszonyában mindig benne rejlik a kettő az egy ellen felállás lehetősége. Esetünkben Marci az offenzív alkat, s legtöbbször Robi kényszerül védekezésre, behúzódsra. Marton Róbert alakításának értékes vonása, hogy Robi folyton figyel: szeretne ugyanis tanulni. És a produkciónak kitüntetett pillanatai azok, amikor a szemében felismerés villan, vagy elszánás tüze gyullad.”

Stuber Andrea – szinhaz.net

„Mindhárom alakítás őszinte, mentes a felesleges teatralitástól. A Falk Nóra fordította szöveget Rába Roland és Merényi Anna a színészek improvizációt felhasználva egészítette ki. Testhezálló lett, és friss, mint az előadás. Jó játék, ahol mutogatunk egymásra csúfolódva, nem infantilisen, de mély őszinteségre hajlandóan, magunkat és a másikat is kinevetve, mint a gyerekek, hogy te vagy a hülye, te vagy a pisifej, te vagy a beteg és, és nem én.”

Hodász Ádám – ellenfényonline.hu

Lázár Ervin: **BERZSIÁN ÉS DIDEKI**

2009. október 17., Nagyszínpad

Rendező: Almási Tóth András

„...eseménydús a cselekmény, meg van tűzdelve az előadás egy csomó poénnal, jellem- és helyzetkomikummal, izgalmasak a jelmezek, sok a látványelem, csak úgy szaladgál a rengeteg szereplő az óriási színpadon, jól játszanak a színészek, lekötik a gyerekek figyelmét. Az Almási-Tóth András rendező által választott formával tehát teljesen elégedettek lehetünk, de az oly gyakori hiba itt is megjelenik: a tartalom mindezért cserébe eléggé el van hanyagolva. Attól még, hogy nem felnőttek, hanem gyerekek ülnek a nézőtéren, nekik is kell, hogy valamiféle szellemi táplálékot nyújtson az előadás, konkrétabban szólva: nekik is szükségük van rá, hogy állást foglaljon a rendező a felvetett kérdésekben.”

Sára Eszter – színházajánló.hu

Tennessee Williams: **ORFEUSZ ALÁSZÁLL**

2009. december 19., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Sopsits Árpád

„Valaha Udvaros Dorottya jutalomjátékként hirdethették volna a produkciót, hiszen ő ma valóban Lady; elsősorban talán ő az, aki - hogy patetikus legyek - saját vérével ömleszt emberi hitelt a tragikus olasz hősnő túldimenzionált alakjába. De tökéletesen a helyén van a milliomos Cutrere-testvérpár, Carol és David is, Péterfy Bori és a vendég Terhes Sándor alakításában: a színésznő egyszerre nyújt pszichiátriai kórképet és sugall egy tisztább világot, a színész képes rá, hogy egyetlen – s lényegében egyetlen mondatot ismétlő – jelenetét drámai súllyal és feszültséggel töltsen. A sheriff feleségét telibe találja Nagy Mari is, bár Williams talán nem véletlenül képzelte ide egy terebélyes, hatalmas keblű asszonyt. És az első helyen illetné említés Bodrogi Gyulát, aki a kórnak kiszolgáltatót, fájdalmak marcangolta vén szörnyeteget iszonyatossá tudja növeszteni.”

Szántó Judit – színház.net

Móricz Zsigmond: **ÚRI MURI**

2010. január 15., Nagyszínpad

Rendező: Bezerédi Zoltán

„A színészeket tekintve mindenki a helyén van: telitalálat Hollósi Frigyes Borbírója, Hevér Gábor Igazmondója, Kulka János a vigéc és álgróf Lekenczey Mukiként, Garas Dezső a zsidó Lefkovicsként, Újvári Zoltán Borbély Zsigaként, Lukáts Andor Zselyei ezredesként, de a prímet Stohl András viszi a mindent és mindenkit uralni akaró Csörgheő Csuli szerepében. Roppant energiákat képes mozgatni erőlködés nélkül, és ugyanúgy tud mulatni, sírni, mint háttérbe húzódni.”

V. Nagy Viktória – Heti Válasz

„Az előadás egyébként azt az utat járná, talán folytatná is, amelyen két évvel ezelőtt Vidnyánszky Attila Debrecenben, Rusznyák Gábor pedig Kaposváron indult el. Ezúttal sem Móricz drámáját adják elő, hanem a regényből készült szövegváltozatot (dramaturg: Merényi Anna és Perczel Enikő). Ez a mai színházi divatnak megfelelően nem olyan pontos, erőteljes, lényegre törő, mint amit az író jó hetven esztendeje elképzelt, hanem töredezett, sejtető, a látványra és a játékra sok mindent bízó.”

Zappe László – Népszabadság

„A nemzeti színházi változat feltehetően a rendező, **Bezerédi Zoltán** és a két dramaturg, **Merényi Anna** és **Perczel Enikő** munkája (a színlap legalábbis nem jelöl átíró). Konceptiózus, érdekes, a dráma értelmezési hagyományaitól jelentősen eltérő verzió, melyben nem a társadalmi különbségekre, a magyar vidék tragikus helyzetére, a kitorés lehetetlenségére esik a hangsúly, hanem a morális-kulturális hanyatlásra, az elfuserált emberi kapcsolatokra, a cél nélküli létezésre.

A koncepciót végiggondoltan, következetesen fejti ki az előadás. Az a Szakhmáry Zoltán, akit **László Zsolt** tisztán és erőteljesen hoz színre, nem álmodozó idealista, s nem is eleve bukásra ítélt világ- és országjobbító. A mintagazdaság nem kap igazi jelentőséget az előadásban, létrehozása nem magasztos célnak, hanem személyes kapaszkodónak tűnik.”

Urbán Balázs – kultúra.hu

Tábori György (George Tabori): **MEIN KAMPF (HARCOM)**

2010. január 16., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Rába Roland

„Rába Roland rendezése jóízű előadássá tette Tábori ingerlő darabját. A befejezés, a dolga végzett, kaján mosolyú Halál-asszony távozásával, mintha valamit feloldott volna a nézőkben. Mindenesetre megkönnyebbülten hagyjuk el a színházat. Nem ezt nevezik katarzissnak? Nem tudom, csak kérdem.”

Molnár Gál Péter – nol.hu

Friedrich Schiller: **ÁRMÁNY ÉS SZERELEM**

2010. február 5., Nagyszínpad

Rendező: Alföldi Róbert

„Nincs egymáshoz szavunk, mondja Alföldi, csak a tébolyult mechanizmus részesei vagyunk. Kényszeredetten játszunk azokkal a kártyákkal, amiket leosztottak nekünk. Olyan iszonyú ez, hogy szinte lehetetlen erről szavakkal beszélni. Ezért kell a sok zene. Nem állítom, hogy Alföldi árnyaltan rendezte meg Schiller művének minden ága-bogát. Célrátörően, bizonyos mértékig leegyszerűsítetten akart valamit közölni. És ezt hatásosan, olykor fájdalmasan, közli is.”

Bóta Gábor – Népszava Online

William Shakespeare: **LEAR KIRÁLY**

2010. március 19., Nagyszínpad

Rendező: Gothár Péter

„Kulka Jánosról annyit lehet mondani, hogy itt van előttünk maga Lear. Göggjével és esendőségével, elvesztett önbecsülésével és elvesz(teget)ett gyermekeivel. A szemünk előtt éli meg tragédiájának minden mozzanatát, a tragikus tévedéstől a tragikus vég beteljesülésig. Ebbe-abba már idő előtt beleőrül, később aztán pengeélesre józanodik, attól függően, hogy azt, amit lát maga körül, akarja vagy nem akarja látni. Egy-egy sérelmébe beleöregszik, majd újra ruganyosra fiatalodik. Örülésének hullámzó fázisairól akár pszichológiai tanulmányt lehetne írni, de minek. Sanszos, hogy ez a Lear modernkori színháztörténetet ír.”

Kállai Katalin – fidelio.hu

Martin Sperr: **VADÁSZJELENETEK ALSÓ-BAJORORSZÁGBÓL**

2010. április 24., Festőműhely

rendező: Alföldi Róbert

„Az előadás nyersen, kertelés nélkül vall a kirekesztésről, a rasszizmus megállíthatatlan rombolásáról. Az arcunkba vágja, mit is eredményezhet, ha elszabadulnak az előítéletek, ha nem állítjuk meg az idegengyűlöletet. Alföldi Róbert rendezése túl mutat a közhelyeken, kíméletlen őszintesége, felvállalt brutalitása katartikus hatású.”

Balogh Gyula – Népszava

„Martin Sperr *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból* című művével a polémiára is nyitott rendező (Alföldi Róbert – sic!) egy olyan darabot választott, ami nem feltétlenül szorul aktualizálásra. Az elhajlásokra kihegyezett falusi közösség elnyomó miliője rámutat a jelentősen átalakult vidékre, valamint egy, önmagát a világtól elszigetelő, a múlt traumáinak fogságában vergődő társadalomra.

A színház bunkerszerű műhelyében ülnek a nézők, a középen elhelyezett zsákokon, mintha ők is a falu lakói lennének, körül egy henteskonyha, egy rögtönzött lacipecsenye és egy szegényes berendezésű szobának a fele. Mindegyik játszóhely erős jelentéssel bír. (...)

Az előadás a polgármester jókedvű beszédével zárul, hogy minden a lehető legjobb lesz majd, és egy rezesbandával, sörrel, és az előadás során frikadellaként feldolgozott hússal. Mindannyian részesei lehetünk a zárt közösség újbóli összekovácsolódásának.“

Thomas Irmer – Die Deutsche Bühne, 2011, december

2010/2011

Anton Pavlovics Csehov: **HÁROM NŐVÉR**

2010. szeptember 24., Nagyszínpad

Rendező: Andrei Şerban

„Şerban teatralitásáról ódákat lehetne zengeni. A térszervezés, Menczel Róbert elvarázsolt kastélyszerű színpadának szűkítése-tágítása, a felforgató plánozás - az ebéd az első felvonásban rendszerint a háttérben zajlik, Natasa és Andrej kettősével az előtérben, itt csak azért is fordítva van, az ebédlőasztal a zenekari árokból emelkedik ki -, a varázslatos kompozíciós technika, a tempó-ritmus a kétoldalt hangosan csapódó panelfalajtókkal, a képi fantázia a hipertrófiás ágyneműszínpaddal a tűzvésznel, az élénk kék-zöld-vörös színeket váltó fényekkel, a telibevilágítás és az árnyékalakok váltogatása, az álarcosok belekomponálása a szerepekbe (Kuligin, Versinyin és Olga karneváli látomásként merül föl a háttérben), az akusztikai naturalizmus zajeffektekké erősítése (Olga füttyülése, üvegcsörömpölés, pisztolylövés) egyaránt kivételes mesterre vall. Egy fölényes színházi virtuóz és egy nonkonform gondolkodó egyesül egy olyan Csehov-értelmezésben, amely egymásba ölti a komikumot és a tragikumot, megértően kíméletlen a gyöngeségeinkkel, és fölszabadít a lelkünkre nehezedő nyomás alól.

Nagy rendező, nagy előadás.”

Koltai Tamás – Élet és Irodalom

Térey János: **JEREMIÁS AVAGY ISTEN HIDEGE**

Ősbemutató: 2010. október 2., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Valló Péter

„Térey nagymestere a túlhajtott motívumoknak, a sohasem utcaszinten bekövetkező kataklizmáknak. László Zsolt pedig újra és újra nekifeszül az egyes jeleneteknek, összerakja belülről ezt a nagyjából szeretetlenné figurát (aki csak debil kishúgát szereti gyöngéden - ez is Térey meghatározó írói viszonyulása: a szeretetlenség), és egészen beledobva magát, formátumos alakításban juttatja el a végéig. Társa ebben a hajdani barát, ez a kissé rejtélyes Cucor - kísérő, tükör és katalizátor egyszerre, és hát Stohl András megrázóan jó játékában még ellenpont, vetélytárs és áldozat is.

Molnár Piroska az anya súlyos figurájába játékkal lopja vissza a kihúzott szöveget; Söptei Andrea, Bánfalvi Eszter, Murányi Tünde, Blaskó Péter, Gerlits Réka és a többi színész a jobbára zárt kisjelenetekben percekbe és alig néhány mondatba sűríti a figuráját, Garas Dezső röpke feltűnése ismét nagy élmény.

Valló Péter kétségtelenül lágyabbá rendezi a kökemény szöveget, és a közönséggel is empatikus, segítőkész - ezt például Térey sosem tenné. Így azonban módunk és időnk is van belegondolni az egyes stációk közti zsoltáréneklés alatt Jeremiás és Debrecen varázslatos viszonyába, és elgondolkodni azon, hogy csúszik egymásba múlt, jelen, jövő - a végén még megérjük a debreceni metró.”

Csáki Judit – Magyar Narancs

Závada Pál: **MAGYAR ÜNNEP**

Ősbemutató: 2010. november 19., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Alföldi Róbert

„Noha Závada szövege makacsul hagyományos drámának álcázza magát - vannak benne szerepek, konfliktusok, állapotváltozások, dialógusok -, mégsem az: leginkább szociográfia, regény és színmű metszethalmazába volna helyezhető. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy a *Magyar ünnep* ne volna mindenestül színházi, színházszerű, mindenekelőtt az eseményeket versbeszéddel kommentáló, identitását időről-időre váltogató kartól, meg a kivételesen szerencsés találkozástól Alföldi Róbert expresszív színházával. Amelyről úgy pereg le minden reália, ahogyan Závada darabjához éppenséggel hozzátapad. Menczel Róbert monumentálisan mesterséges díszlete, mely az ezüstös csempehatású hátsó falon nyolc ajtót nyit, a tér oldalsó szeleteit pedig nylonfüggönyökkel leválasztva adja át a mögöttes képzeletnek, három hatalmas asztalával és nagy belmagasságával egyszerre idézi meg a nagypolgári tágasságot és a boncterem fémes hűvösét. Füzér Anni ruhái az utolsó pillanatig korban tartják az előadást, egyúttal egy-egy szereplői jellemvonásra is ráirányítják a nézői figyelmet. Bella Máté zenéje bravúr: a negyvenes évek sanszonettjeiből, népies mūdalaiból, katonanótáiból továbbdolgozott motívumokat elegyít a darabbéli kar szövegeivel, így a zene korhoz is köti, el is emeli az előadást. Sőt: az elemelés ez esetben akár szó szerint is érthető: a katonazenekarnak öltöztetett Óbudai Danubia kamaraegyüttese a játéktér magasában, „mindenek felett” muzsikál, s tízméteres monstrum tetején ülve dirigálja Silló István.

Alföldi a tőle megszokott expresszivitást ezúttal valami németes visszafogottsággal vegyíti, nem is elsősorban a látványban, a rendezői megoldásokban vagy a történetmesélés egyszerűségében, hanem a színészek instruálásában. Mintha a rendező egyszerre írna elő személytelen és személyes játékmódot a színpadra lépőknek - értem ez alatt, hogy többnyire nincsenek kunsztok, attrakciók, látványos nekifeszülések, van viszont természetesség, lezserség, a figurákon belüli otthonosság. Talán kissé furcsa módon a karként jövő-menő, Halas Dóra vezette Soharóza Kórus tagjai látszanak magától értetődő profizmussal használni e stílust, s a már említett Nagy Mari, valamint Söptei Andrea és Znamenák István valósággal iskolát ad ebből a különleges színművészetből, amelyet hétköznapi nemigen látni magyar színpadon, legfeljebb ünnepek alkalmával.”

Markó Róbert – színház.net

Fejes Endre – Presser Gábor: **JÓ ESTÉT NYÁR, JÓ ESTÉT SZERELEM**

2010. december 10., Nagyszínpad

Rendező: Rába Roland

„Fantasztikus színpadi tájakat láthatunk, s ezeket háttérvetítés is kiegészíti. Daróczi Sándor ruhái pedig helyzetek és szerepek jellemzése mellett a színpompáról is gondoskodnak. Mindehhez precíz, színvonalas színészi munka is járul. Fehér Tibort a Fiú szerepében mintha rejtélyes külső erő irányítaná, nem belső szenvedély, hanem valamilyen misztikus hatalom viszi magával, amelynek képtelen ellenállni. Tompos Kátya finom alkatától idegen Zsuzsanna vaskos lelkülete, kiégett, rideg anyagiassága, de céltudatos alakítása pontosan jelzi a figurát, s az itt elegendő. Töröcsik Mari vészjóslo virágárusként, Hollósi Frigyes kedélyesen haldokló

házmesterként, Murányi Tünde durva főbérlokként emlékezetes. Katalin ön- és családleplező monológja pedig Schell Judit előadásában ritka színházi nyencség.

A végeredmény német dokumentumdrámára emlékeztet, dermesztő erejét Brecht összes követői és utánczói megirigyelhetnék.”

Zappe László – Népszabadság

Heiner Müller: **KVARTETT**

a Nemzeti Színház és Gergye Krisztián Társulata közös produkciója

2011. január 8., Gobbi Hilda Színpad

Hommage à Hajas Tibor

Rendező: Gergye Krisztián

„Számomra ennek az előadásnak a bája, izgalmá, érdekessége leginkább a tökéletes érzékeléssel kiválasztott két főszereplő – Alföldi Róbert és Udvaros Dorottya – abszolút profizmusa (már-már annyira profik, hogy a markírozás is, a finom túlzás és a jelzésekben való tobzódás – némi kaján iróniával Valmont márkírozónak kereszteltem el magamban a Valmontot játszó Alföldit – a szerephez való viszony ezer és ezer oldalát mutatja föl, és egy pillanatra sem zavaró, fizikai jelenlétüket a koreográfus Gergye Krisztián állandóan biztosítja a feladatokkal, de ők mindketten, Udvaros és Alföldi, nagyon jól állják a sarat, képesek az iróniát és a szerepre való reflektálást egyszerre, olykor bravúrosan egy és közös pillanatban a szertartásszínház – mert ez az előadás egyszerre rítus, szertartás, performance és happening – komolyságával) – nos, tehát számomra ennek az előadásnak a bája éppen a házilagosság és az abszolút profizmus különös együttállásában rejlik.”

Forgách András – revizoronline.hu

Kovács Márton - Mohácsi István - Mohácsi János:

EGYSZER ÉLÜNK AVAGY A TENGER AZONTÚL TŰNIK SEMMISÉGBE

2011. február 25., Nagyszínpad

Rendező: Mohácsi János

„Mohácsiék bravúrja, hogy a daljáték lengé fátylán át meglátják az orbitális magyar valóságot, múltat és jelent, operettmítoszra épített nemzeti komédiát és mindenoldali, fasiszta és kommunista ideológiákra támaszkodó népiértások nemzeti tragédiáját, csendőr-, párt- és politikai terrort. Hihetetlenül fontos alapelőadás a Nemzeti Színházban, amelynek feladata, felelőssége és kötelessége az volt és marad, hogy szembenézzen nemzeti mítoszainkkal és antimítoszainkkal. Mohácsiék a zenei virtuóz Kovács Mártonnal együtt kivételes tudatossággal és teátrális ösztönrel művelik ezt az abszurdoid dramaturgiából, replikazúzalékból, képi és zenei montázból, groteszk és líraian költői szürrealizmusból összeszőtt műformát. Nem mindvégig egyenletes hőfokon, az első felvonás már tőlük is látott színház a színházban örülete a szerteszét, múltba, jelenbe és jövőbe vágó pengeéles benyögésekkel ezúttal is hat, a második felvonás szó szerint kísérteties és szó szerint billegő színpadú (Khell Zsolt) szürreális operetttrózaszín múzeum-Gulagja frenetikus, a harmadik felvonás kényszeredett, bávatag és ostoba Kádár-szocializmusa kissé leül, de a kietlen befejezés már újra mellbevágó.

Mohácsiul (is) tudó színészek sereglenek a ritka jó társulattá összeszokott Nemzetiben. Kulka János különféle rendszeremlékéket játszik szédületesen, pánsíppal sasszézó terrorista gyilkost, nyájasan véres kultúrnyik Gulag-parancsnokot és finom modorú főelvtársat a Kádár-nómenklatúrából. Stohl András elszüvedni, békíteni és túlélni képes református papja félelmetesen valódi korjelenség. Makranczi Zalán megviselt, vak, áldozati Jancsija szívszorító. Hevér Gábor Jancsi/Bagó kaméleon Imréje tipikus figura. Pompás Radnay Csilla parasztlányból káderfeleség-dívává avanszált Iluskája. És mind a többiek, Szarvas József kedélyes élőhalottja, Hollósi Frigyes dohogó atyafia, Nagy Mari cserfes gonoszboszorkamamája...

Diadalmas egy hős ez a *János vitéz* a Nemzetiben, ha elátkozza százszor Pusztaszer, még azt is túléli.”

Koltai Tamás – Élet és Irodalom

Esterházy Péter: **ÉN VAGYOK A TE**

2011. február 26., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Gothár Péter

„Gothár Péter a maga tervezte térben alkotótársaként és művészi szövetségesként tette színpadra Esterházy Péter darabját. Színészei mindent eljátszanak, amit el lehet. Ha kell, akciót, ha kell, szöveget. Egy testben több figurát. A konkrét alakok változó jelentéstartományait. A sűrített irodalmi szöveg egymásra rakódott rétegeit. Izgalmas vibrálással töltik ki a zsinórpadláról alá lógatott, halványan kilengő játékhely virtuális tereit. Legelsősorban Znamenák István, akinek, hadd ne írjam le még egyszer, az Úr alakjában ki mindenkit kell egyszerre eljátszani. A legszebb talán, ahogy az atyában a meggyötört apát, az apában az atyát, és még a - valahai - fiút is...”

Kállai Katalin – fidelio.hu

Madách Imre: **AZ EMBER TRAGÉDIÁJA**

2011. május 6., Nagyszínpad

Rendező: Alföldi Róbert

„Fiatalok fiataloknak, fiatalosan, fiatalokért – és bizonyára még tovább is ragozhatnánk a Nemzeti új Tragédia bemutatójának mottóját. Alföldi Róbert folytatja, amit a tavalyelőtti Bánk bán juniorral elkezdett. Szemléletmást nagyon komolyan gondolja, hogy közel hozza a nagy nemzeti klasszikusokat az új generációkhoz. Nincs ezekben az előadásokban semmi szokványosan ifjúsági, nincs se ismeretterjesztő, se erkölcsnemesítő gügyögés, de szokványos portörítés sincsen. (Hacsak néhány, különben talán szükségtelen nyelvi kiigazítást nem számítunk ide.)

Mintha nem is lenne mit letörölni. Mintha nem is létezne mindaz, ami Madách remekére ráakódott csaknem másfél évszázad alatt. Csak a szöveg tűnik kezdetben kissé ódonnak a farmeres-pólós ifjak szájából (a találó jelmezokről Daróczi Sándor gondoskodott), de idővel ez is megszokható, Szemenyei János rockzenéje pedig jól illik az Urat dicsőítő és egyéb, filozofikusabb versekhez. Az előadás lendületesen száguld végig a történelmen és Madách művén, sokszor okosan rövidített úton.”

Zappe László – Népszabadság

2011/2012

Bernard Shaw: **SZENT JOHANNA**

2011. szeptember 30., Nagyszínpad

Rendező: Alföldi Róbert

„A legösszetettebb személyiség - áttetszőnek tűnő egyszerűsége ellenére is - maga Johanna. **Bánfalvi Eszter** formátumos alakítása élesen eltérő színeket, árnyalatokat kopíroz egymásra: a Lány tudatlansága és lefegyverző okossága, végtelen naivitása és bölcs előrelátása, hagymázos képzelgése és tántoríthatatlan hite nem ellentmondásnak, hanem egy komplex személyiség integráns részének érződik. A színésznő színpadi ereje, szuggesztivitása hitelesíti Johanna kivételes, megmagyarázhatatlan kisugárzását, mely éppúgy érvényesül akkor, amikor szűk szoknyájában, esetlenül kerülgeti Baudricourt tyúkjait, mint amikor fiúruhában, szinte kopaszra vágott hajjal, alig elbirt karddal hadonászva indul csatába, vagy amikor, immáron megégetése után, végképp mindenkitől magára hagyva, meztelenül kucorogva értesül szentté avatásáról. Rémulően csodálkozó tekintete, végső elhagyatottsága szívbe markoló. Ami talán betudható némi – az emóció irányába tett – engedékenységnek is ebben az inkább az értelemre hatni kívánó, konzekvensen felépített, s hiányosságai, problémái, egyenetlen intenzitása ellenére is fontos előadásban.”

Urbán Balázs: Elhagyatva – kultúra.hu

„... Az ember persze rögtön gyanakodni kezd, hogy a darabot a mai nyelvre újra fordító Nádasdy Ádám írt bele ilyen leleményesen találó mondatokat a szövegbe. De nem, ez bizony ott van az eredetiben is, mert már az éleselméjű, élvezetesen vitriolos humorú G. B. Shaw is volt annyira rafinált, hogy ugyan a százéves háború, az angolok és franciák szembefeszülése idején, játszódik a darab, de abban nagyon is az író kora, az álnok huszadik század tükröződik, amitől bármennyire is reméltük, olyan jelentősen egyelőre nem különbözik a huszonegyedik század. Most is a káosz, a gyűlölködés, az ádáz ellenségeskedés az úr. Bánfalvi Eszter Johannája nem körmönfontan képviselt érdekei szerint cselekszik, mint bárki más, hanem a józan paraszti eszére hallgat.”

Bóta Gábor – Népszava

„Működik a többnyire Shakespeare királydrámáival kapcsolatban emlegetett nagy mechanizmus, a történelem közönyös, embertelen folyamata, amely könyörtelenül szedi áldozatait. Csak éppen Shaw-nál kevesebb az indulat, a vak szenvedély, a titokzatos erők hatása. Pedig a történet fő témája maga a csoda. Ám Shaw a csodát is racionalizálja, éppúgy elemzi, mint a történelmi-politikai folyamatokat. A reimsi érsek (Bodrogi Gyula bölcs erélyével) értekeznek a csodák mibenlétéről és hatásukról, Cauchon, a püspök és Warwick, a gróf (Fodor Tamás és Kulka János remekül ellenpontozott kettőse) pedig megvitatja mindazt a világtörténelmi jelentőségű veszélyt, amit az együgyű Johanna ösztönös viselkedése jelent mind az egyházi, mind a világi hatalom számára. Látják: a protestantizmus és a nacionalizmus fogja szétzilálni a középkori világképet. A történelem jellemző fintora, hogy aztán amikor mindez bekövetkezik, amikor az első világháború nyomán romokban hever a hajdani Európa, akkor, 1920-ban Johannát szentté avatják. Nem a korábbi műveiben sokszor fölényesen szellemes, olykor felszínesen szellemeskedő szerző csúfolódik, hanem a történelem gúnyolja ki önmagát.”

Zappe László – nol.hu

„A Nemzeti Színház előadásában a Johanna ellen szövetkező egyházi és állami méltóságok dörzsölt vitapartnerek és jó politikusok. A koncepció per visszataszító, de az előadásban a hatalmi- és érdekharc különböző aspektusai, szintjei tárulnak elénk, és mostanság csak álmodozni tudunk arról, hogy a kurrens hazai politikai szituációban hasonló vitahelyzetekkel és ilyen jól felépített érvrendszerekkel szembesülhessünk. A Johanna elleni küzdelem a legelvetemültebb ellenségeket is szövetségre ösztönzi, hiszen a cél a hatalmi szituáció további működtetése és lehetőleg még mélyebb bebetonozása. Ráadásul ebben a vitában a saját nézőpontját tekintve mindenkinek igaza van.”

Kelemen Orsolya – ellenfényonline.hu

Molière: **A FÖSVÉNY**

2011. október 1., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Rába Roland

„Rába pontosan annak rendezte meg Molière remekművét, ami: vérbő komédiának.

... Molière komédiáját nem kell aktualizálni, mégis mindig roppantul aktuális. Rába Roland rendezése sem akar ráhúzni a darabra extra tartalmakat, pedig csábító lehetne *A fősvény* kapcsán uzsorázásról, hitelről, kamatról, pénzügyi tranzakciókról értekezni, csupa olyasmiről, amitől hangos manapság a honi közélet. Rába elsősorban a mű összetett jelentéstartalmait igyekszik kibontani, s csak egy picit elemelni közben a darabban túlcsonduló érzelmeket, amelyeket nem lehet már nem ironikus macskakörmök közt látni. A fiatalok epekedése, szerelmi kergetőzése, és masszív küzdelme a zsarnoki apai hatalommal szemben ilyen fílinget kap a játékban. Egyébként pedig a rendező majdnem mindent rábíz a színészeire, az ő reakcióikból, érzékenységükből, érintkezéseikből bontja ki a komédia rétegeit. Beeson a színre Törőcsik Mari Frosine-ként, és azonmód megsűrűsödik körülötte a levegő, megtelik a játék virgonc étellel és humorral.”

Kovács Dezső – színhaz.net

„A tiszta vonalvezetés döntő tényezője, hogy a vonalak mindig a főszerepet játszó **Blaskó Péter**hez futnak. Blaskó a kincsásástól agyagos kezét törölgetve, hitvány munkásgúnyában úgy zuhan be a nézők elé, mint a vagyontermelés kétkezije. Nem tőkével, hanem a két kezével dolgozik a pénziparban: ide dugdos, oda lapátol – és valahogy ettől a passzív tevékenységtől is csak nőnek, növekszenek javai. A színész nyújtott, a mozgást lassítva kottázó léptei, fejének nyakból-vállból induló ideges rándulásai, az egész figura folytonosan ugrásra kész feszültsége: a nehezen kordában tartott, a pénzaggodalom okozta testi anarchia beszéli el a totális torzulást, melybe az egyetlen (negatív) tényezőre redukálódott jellem: a fősvény jelleme süppedt.”

Tarján Tamás – revizoronline.hu

„Könnyed és elegáns színház van a Nemzeti kamaratermében; csöppnyit eltartott, parányit reflektált színjátás - amely épp ebben a csöppnyiségben, parányiségben viszont hibátlanul

következetes. Mindjárt a nyitó szerelmi jelenetben, egy intenzív ölekezésben föltárl a szerelem előtörténete, amikor is Valére hősleg megmentette a tenger habjaiban fuldokló Élise életét: cuppogás, sirályvijjogás, hullámverés, gluglu és hörgés. Mátyássy Bence és Gerlits Réka aztán mindvégig tartja is ezt a kettős játékot; soványra írt, leginkább illusztratív figurájuk így telik ki humorral és öniróniával. A másik szerelmespárból Cléante nemcsak a lángoló szenvedélyt, hanem a lángoló lázadást sem feledi egyetlen pillanatra sem: Makranczi Zalán megnyújtott léptei, a játék teréhez mérten fölfokozott gesztusai, rendíthetetlen komorsága a küldetéses ifjú mosolyogtató elrajzolását adják. Szerelme, Mariane, akit ugyebár az apja, Harpagon magának szemelt ki, rejtelmes mosollyal nyugtázza ezt is, azt is: Radnay Csilla mosolyának pedig ezernyi rétege van.”

Csáki Judit – Magyar Narancs

Sütő András: **EGY LÓCSISZÁR VIRÁGVASÁRNAPJA**

2011. december 11., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Znamenák István

„Znamenák István rendezése klasszikusan szöveg- és színészcentrikus előadás. (...) a rendező és a dramaturg, Perczel Enikő inkább csak finomításokat, apróbb változtatásokat végzett a szövegen – a jelentést nem a dialógusok átszabásán keresztül próbálták érvényesíteni. Az pedig a színház anyagi helyzetét ismerve nem meglepő, hogy Znamenák roppant egyszerű, csak a legszükségesebb térelemeket, illetve bútorokat, berendezési tárgyakat tartalmazó díszletet készített (a finom vizuális stilizálás így Cselényi Nóra jelmezeire marad). Látható ugyan egy-két markáns játéköltet (pl.: a halott Antonia nővér helyébe Kolhaas halott feleségét vizionálja), a színpad ürességét kicsit ellensúlyozza a vetített kép, melyen a sokszor, sokak által megfestett, békés németalföldi táj fokozatosan változik kaotikus hadszínterré), de az előadás hatása elsősorban a szituációk pontos elemzésén és a színészi munka erején alapszik.”

Urbán Balázs – kultúra.hu

„A Nemzeti kis színpadáról a felszabadulás utáni színműírás talán legszebb drámai nyelve hallható. Súly van, méltósága, feszültsége, anélkül, hogy körmönfontan tekervényes vagy szépeltően költősködő volna. Tökéletesen illik az *Egy lócsiszár virágvasárnapjában* fölvetett konfliktushoz, amely önmagában is hiteles, és jól ráhúzható a mindenkori hatalommal való személyes összeütközésekre. Persze csak akkor, ha hajlandók vagyunk mindennapi megpróbáltatásaink filozófiai, sőt metafizikai dimenzióival is szembenézni - úgy, ahogy Sütő András szublimálta a maga marosvásárhelyi megnyomorítatását Szervét, vagy Kolhaas Mihály sorstragédiájává (akkor is, ha a szó szoros értelmében vett kronológia ennek látszólag ellentmondana). A virágvasárnap csak egy stáció a Golgotához vezető úton.”

Szántó Judit - szinhaz.net

Bródy Sándor: **A TANÍTÓNŐ** – *falusi életképek három részben*

2012. február 3., Nagyszínpad

Rendező: Novák Eszter

„Novák Eszter egyre közelebb hozza a színművet az egykori szociográfiák, régies fogalmak és magyarázatot igénylő viszonyok múltjából. Menet közben megszűnik a távolság, minden külön értesítés nélkül eljutunk a jelenhez. "Itt vigyázni kell a néppel. Nem szabad megrohanni a kultúrával", mondja a Szolgabíró, "a fajmagyar szupremácia" képviselője. Helyben vagyunk. A rendező még beiktat egy 1846-os Eötvös József-idézetet - a tetosztaságából és a Mészáros Piroska humorral játszott, joviális Katókájának pártfogásából lázadóvá cseperedő Tanító, a kitűnő Hevér Gábor olvassa föl -, arról, hogy a zsarnokság leghatalmasabb eszköze a nép elbutítása, és hogy a világ összes zsarnoka érzi az összeköttetést a műveltség és a szabadság között. Ez csak a tejföl, Bródy már e jelenet előtt kiszabadult a múzeumi tárlóból.”

Koltai Tamás: Egy önértet története – Élet és Irodalom

„A néző eleve úgy ül be az előadásra, hogy a darab tétje egészen biztosan nem annyi lesz csupán, Tóth Flóra vajon igent mond-e a lánykérésre vagy sem (bár tudva, hogy a szerző kétféle befejezést írt a darabhoz, jó érzékkel kiszolgálva a romantikára vágyó polgári közönség ízlését is, akár emiatt is izgulhatnánk), hanem valami más. Az, hogy miként rímelteti a rendező és dramaturgja a mi hétköznapijainkra a százéves történetet, sikerül-e úgy elmesélnie nekünk, hogy az mondjon nekünk valamit a korról, amelyben élünk és saját magunkról. Nos, Novák Eszter erre tesz kísérletet: a végeredmény nagyszabású és elegáns, de sajnos nem elég következetes, talán éppen a fent tárgyalt, mindenkinek megfelelni akarás szándéka miatt. Parabolának nem elég bátor, általános igazságokat rejtő tanmesének túl didaktikus, szociográfiának nem elég pontos, melodrájának pedig nem elég katartikus. Mindössze egy többnyire ügyesen összerakott, részleteiben remek – a tanítónő vallatásának jelenete egyszerűen paradés – és nagyszerű színészi alakításokat felvonultató előadás, amely kiválóan alkalmas arra, hogy a lelkes tanítónők beépítsék a középiskolai tananyagba. Tegyük hozzá gyorsan: mindez nem feltétlenül a rendező hibája, a következetlenségek egy része magából az 1908-ban írott alapműből adódik. A millennium évében járunk, a gazdaság ezerrel dübörög, a főváros szépül, a vidék tejjel-mézszel folyó kánaán, az ország (és egész Európa) egén azonban már gyülekeznek a felhők, a mélyben meglapuló, feszítő társadalmi ellentmondások kiobbanni készülnek.”

Zsigmond Nóra – Magyar Hírlap Online

„Az előadás nem *A tanítónő* passzusaiival, hanem a civil ruhába öltözött **Molnár Piroska** felolvasásával indul, aki a falu fogalmának tisztázása után az első felvonást folyton meg-megszakítja hangzó széljegyzeteivel. A megoldás már csak azért is érdekes, mert a felfüggesztett, iskolatáblákat idéző kijelzőn olvasható diszkrét folyóírás rendre felfedi az olyan idegen eredetű, régies vagy épp választékos szavak jelentését, mint a sandlaufer, a kvártély vagy az egzaltált. Míg az esetek többségében az efféle tanító szándék csupán ironikus játék, addig Molnár Piroska egyik közbevetésénél – miszerint a *főúr* Bródy nyelvhasználatában nem pincért, hanem egyházi méltóságot jelent – ennél többről van szó. Bár a szeretetteljes, koránál fogva bölcs Főúr (**Blaskó Péter**) az almatermesztésben pozitív foglalatosságot talál, maga az

evés – pontosabban a mértéktelen zabálás – az ösztönös, élvhajász életmód vissza-visszatérő jelképeként mindennemű szellemi tápláléktól elveszi az átlagos falubeli étvágyát, így a régmúltat a jelennel párhuzamba állító önreflexió helyenként már nemcsak idő-, de értékszembesítő is. „

Lénárt Ádám – revizoronline.hu

Ulrich Hub: **NÁTHÁN GYERMEKEI** – *ifjúsági előadás*

2012. február 4., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Gigor Attila

„**Kulka János** Náthánja a legapróbb részletekig bemutatja a szigorú, ám végletekig szerető apa jellemvonásait. Minden ölelésében, minden mondatában ott a féltés, a lánya elvesztésétől való félelem. Figuráját nem egyszerűsítik, csak tovább árnyalják a zsidóság sztereotip vonásai: pénztét egy cipzáros plüsstevében tartja, ő a bank, akinek adósa a török szultán. Nemcsak a gazdag, de a meghurcolt zsidó képét is megjeleníti: Kurttal közös első jelenetében az ifjú (keresztes!) megdobálja fűgével. Náthán erre nem vág vissza, csak sírva tűri a megaláztatást.

Hollósi Frigyes püspöke és **Sinkó László** szultánja két nagyszerű clown-figura. Nagy kár, hogy a két karakter kizárólag ezt az oldalát mutatja, de így is roppant szórakoztatóak és beteljesítik funkciójukat. Ők a vakon gyakorolt hatalom megtestesítői, világnézetük csak álca, uralkodni akarnak afölött a bizonyos Jeruzsálem fölött, amely már Lessingnél is a kibékíthetetlen világot jelentette.”

Puskás Panni – revizoronline.hu

„A Nemzeti Színház klasszikus évadának egyetlen kortárs drámájából készült a színház idei legérdekesebb előadása – a színlap szerint 12-16 éveseknek. Ám valójában aligha akad olyan felnőtt, akinek felesleges lenne megnéznie a *Náthán gyermekeit*: a darabban felvetett kérdésekre nem szokták díszcsomagolásban átadni a jó válaszokat a tizenhatodik születésnapon.”

Kovács Bálint – origo.hu

William Shakespeare: **HAMLET**

A Budapesti Tavasz Fesztivállal együttműködésben, a IV. Nemzetközi Színházi Fesztivál keretében

2012. március 16., Nagyszínpad

Fordította: Nádasdy Ádám

Rendező: Alföldi Róbert

„Nádasdy Ádám zseniális újrafordítása egyetlen humorziccert sem hagy ki, és Alföldi kezében jó helyen van a szellemes szöveg. Shakespeare brillírozik. A királyfi humora metsző és

kegyetlen, míg Rába Roland Polonius szerepében két lábon járó szatíra. Alföldi ugyanilyen remek filológiai munkát végzett az aktuális politikai utalások felfedezése terén is.

A vezetők hazugsága, a populista retorika, melyek mind ott vannak az eredeti darabban, itt előtérbe kerülnek. Fortinbras Norvégiaja így egyszer az EU, máskor a fenyegető szélsőjobboldal jelképe lesz egy színpadon, ahol minden jelenteni akar valamit. A rengeteg nyelvi lelemény és a néhány ötletes térbeli megoldás mellett a néző azon kapja magát, hogy sajnálja: Alföldi Róbert nem fordított ugyanekkora figyelmet az emberi dráma kidolgozására. Pedig a Hamlet szövegében, minden dekoráció ellenére, ugyebár erről van szó.”

Gát Anna – hvg.hu

„Ha az Alföldi Róbert által a Nemzetiben rendezett Hamlet festmény lenne, olyasmit írhatnánk: az ecsetvonásokon érződik az indulat, amivel a mozdulatok elindultak és végigfutottak a felületen, a vásznon átüt a gesztus; az alsó rétegek erős színekkel, határozott vonalakkal, eltökélt és kemény szándékkal adnak nehéz alapot, a felső réteg pedig expresszionista jegyeket mutatva sikolt az arcunkba.”

Szemerédi Fanni – ellenfényonline.hu

„És akkor Szabó Kimmel Tamás Hamletje: kiküzdött, megdolgozott alakítás, melyben együtt alakul színész és szerep; előbbi a szerephez, utóbbi a feladathoz nő föl. Miközben Szabó Kimmel egyetlen pillanatra sem hagyja el azt, amiért föltehetően a rendező ráosztotta Hamlet szerepét: egy srác a trendi romkocsmák környékéről, akinek helyén az esze és a szíve, ha itt az idő. Igaz, belehal.

És Alföldi Hamletje azt mondja: itt az idő.”

Csáki Judit – Magyar Narancs

John Osborne: **HAZAFIT NEKÜNK! (A Patriot for Me)**

2012. április 27., Különleges bemutató a színpad alatt

Rendező: Alföldi Róbert

„Alföldi Róbert rendezésének fő vonása a tárgyilagosság, a pártatlanság. Az ítélkezés hiánya. Nincs miről itélni. Katonák, kémek és mások ugyanazok. Nem annyira egy széthulló társadalom bomladozó hadseregének züllöttségét firtatja a történet, mint inkább az emberi természet mélységes titkait vizslatja. Ettől persze a cím szinte értelmét veszti. Redl életének a hazafiság a legkisebb problémája. Elemi ösztön vergődik benne a konvenciókkal, előítéletekkel. Az árulás csak üzleti ügy számára, nem lelkiismereti kérdés. Technika és taktika, amellyel fönntarthatja költséges életformáját.

László Zsolt alakításában precízen egyesíti a formális katonás fegyelmet azzal a belső fegyelemmel, amely a karrierépítéshez, a kemény, rendszeres munkához, a kémfőnöki szakmához és egyáltalán a folyamatos képmutatáshoz, rejtőzködéshez elengedhetetlen. E fegyelem alatt működik a folyamatos belső feszültség, tombolnak az érzések, a fölismert és a föl nem ismert vágyak, kudarcok.”

Zappe László – nol.hu

„A Redlbe így vagy úgy, alkalmilag vagy tartósabban beleszerető szereplők hol vágyat, hol rémületet, hol kiszolgáltatottságot tükröző tekintete emlékezetes. Az érzelmi függés különböző változatait egyaránt hatásosan tolmácsolja a Syczinski többértelmű zaklatottságát plasztikusan megelevenítő **Szatory Dávid**, az érzelem és önérzet közti hányódást megmutató **Fehér Tibor** (Kovacs hadnagy), a pózként felvett rideg fölényesség fokozatos feladását szuggesztíven megrajzoló **Stohl András** (von Kupfer), valamint a spicli-szerep és az őszinte érzelmek konfliktusát eljátszó **Söptei Andrea** (Deljanov grófnő). A Redlnek érzelmileg nem kiszolgáltatott szereplőket alakítók pedig színes portrékat rajzolnak meg. Ilyen **Gáspár Sándor** mesterségét tökélyre fejlesztő, hatalmát (ki)élvező orosz kémfőnöke, **Kulka János** travesztiként tetszelgő, környezetén uralkodó bárója, **Hevér Gábor** tévedhetetlenül helyezkedő, magát mindig precízen bebiztosító ügyésze, **Znamenák István** érzelmes, de érzelmein pragmatikus okokból könnyen felülemelkedő parancsnoka, **Martinovics Dorina** helyzetével tökéletesen tisztában lévő, józan prostituáltja, **Farkas Dénes** érzéki erejét pimaszul fitogtató pincére. A Redl ezredest alakító **László Zsolt** pedig hallatlanul precízen és igen szuggesztíven rajzolja meg azt a folyamatot, ahogyan a formátumos személyiséget saját gyávasága a kétségbeesés, az árulás, az önfeladás útjára vezeti.”

Urbán Balázs – kultúra.hu

2012/2013

Tony Kushner: **ANGYALOK AMERIKÁBAN**

2012. szeptember 28., Nagyszínpad

Fordító: Szálinger Balázs

Rendező: Andrei Șerban

„A több szálon futó cselekmény egy pillanatra sem áll meg, szinte végighömpölyög a színpadon, nincsenek üresjáratok, a színészek egytől egyig remekelnek. Nyolcan képesek megtölteni az egész nagyszínpadot, jelenetenként akár más-más karakterek bőrébe bújva. Udvaros Dorottya éppoly meggyőző zsidó rabbiként, mint a világ legöregebb bolsevikja vagy a másvilágról visszatérő szellem. Kulka János korrupt, gátlástalan Roy Cohn-ja nyomokban (ördögi) Al Pacino-s karakterjegyeket tartalmaz, ez azonban semmit sem von le az alakítás minőségéből. Szabó Kimmel Tamás és Söptei Andrea is könnyedén ölti magára különféle szerepeit, László Zsolt pedig remekül hozza a felszínés, (ál)entellektüel Louist, aki nagy szavakat hangoztat ugyan, de igazából senki mással nem képes törődni, önmagán kívül. Stohl András arcjátéka még a felszabadultabb pillanatokban is elárulja, mennyire marja, feszíti karakterét a saját maga ellen folytatott harc, amiből soha, sehogyan sem kerülhet ki győztesen. Tenki Réka tökéletes, mint kétségek közt vergődő feleség, vagy épp látomásainak imádni való bohóca. A kapocs pedig, aki a szereplők eme kavalkádját összetartja, a meleg, AIDS-es, s az angyalok által prófétának kikiáltott Prior Walter. A karaktert megformáló Alföldi Róbert nagyszerű eleganciával, tökéletes időzítéssel játssza végig a majd négyórás darabot.”

„Az Angyalok Amerikában Andrei Șerban második budapesti rendezése, s ahogy a Három nővérben, itt is kedves, felszabadító humorral ötvözi a súlyosabb pillanatokot. Van idő fellélegezni. Az összmunka pontos, a jelenetváltások gördülékenyek. Igazgatói mandátumának lejártá felé pedig lehetetlen nem észrevenni az Alföldi Róbert mondatai közt megbúvó kétértelműséget.”

Atheles – színházkolónia.hu

„A tényleg egészen kivételes társulati munka, amelyben nyolc színész tölti meg csordultig a Nemzeti színpadát, az első pillanattól kezdve száz százalékon pörög, és egy pillanatra sem lankad. Roy Cohn, aki kezében tartja ezt az egész bűzös, rothadt világot, amely őt is bűzőssé és rothadttá tette, Kulka János játékában maga az Ördög: a vesztes nyertes, a Gépezet, amely nem tud szabadulni saját bűneitől, de képes a végletekig harcolni ellene. Hogy ennek a figurának még sármja is lehet, az Kulka egészen kivételes alakításának sajátja. Stohl András Joe-ját belülről feszíti, hogy egy élet munkája, amelyet a kompenzálásra pazarolt, minden elemében lehetetlen és totálisan felesleges volt, mert nincs nyomasztóbb, mint önmagunk ellen harcolni. Tenki Réka a feleségeként barangol saját bejáratú, jól fűtött látomásaiban, egyszerre örülten, nyugodtan és tisztán keresve a választ arra a nagyon egyszerű kérdésre, hogy miért is olyan baromi szar neki most itt élni – a válasz persze nem sokat várta magára, végtére is elég nyilvánvaló az alapprobléma. László Zsolt színes gesztusokból rakja össze Louist, aki leginkább ahhoz gyáva, hogy bevallja: saját magát szereti a legjobban, és melegségének nagy

része valódi érzelmektől mentes harsány allűr – legalábbis a kifejezni kívánt érzelmek nem igazán korrelálnak a benne zajlókkal. Szabó Kimmel Tamás Belize-ének ezzel ellentétben minden pillanata valódi allűr, így képes a könnyed öniróniára is. Udvaros Dorottya akaratos kis koboldként felhőtlenül játszik először zord rabbit, majd elborult bolseviket, később infantilis szellemet, hogy közben jó keresztény, mormon anyaként a saját konvencióin túllépni akaró és tudó asszonyként is megmutatkozzon.”

Zsedényi Balázs – 7 óra 7.hu

„Kiugró sikerrel mutatta be a világnagyság Andrei Serban rendezésében Toni Kushner Angyalok Amerikában című, film formájában is élénk visszhangot kiváltott művét a Nemzeti Színház. Gunyoros, tragikomikus tükröt tart élénk a nagyvonalúan kivitelezett produkció.”

Bóta Gábor – népszava.hu

„Minden sikeres és elmesélhetetlen történet – amilyen akár az Ulysses, a Tavaly Marienbadban vagy éppen a Ponyvaregény – attól működik, hogy attraktív keretbe foglalták: Andrei Serban, a Nemzeti Színház teljes technikai arzenálját mozgatja, még hozzá szó szerint. Serban rendezései filmszerűek, de a végeredmény minden esetben színház, soha nem egy film. Az Angyalok Amerikában majd négy óra hosszú, és egy perccel sem tűnik kevesebbnek. Van benne néhány – még – nem működő frázis, de az ötletek többsége életre kel: maradandó az a kép, ahogy a darabbéli anyaszerepekben remek Udvaros Dorottya abortusz-pózban ül. Az állandóan mozgó, izgága térben ezúttal is a Nemzeti önálló zsánerű művészei játszanak: Kulka János, László Zsolt, Söptei Andrea, Udvaros Dorottya, az elfogódott válium angyal, Tenki Réka, és a színház új sztárja, Szabó Kimmel Tamás. Szabó Kimmel ebben az előadásban, ebben a szerepben bizonyos szempontból jobb és informatívabb, mint Hamletként: amit mond, ahogy mondja, és amit csinál az néha lényegesebb, átütőbb és felfoghatóbb, mint a sok más szerepbe átlépő többi színész játéka. Visszajött a való világba Stohl András, ez a korábban túltengő, rendkívül népszerű, ám a népszerűségét egy átmulatott éjszaka után néhány perc alatt leromboló tehetséges színész: a börtönbüntetése letöltése után újra fontos szerepe van. Játshat megint, és él vele.”

Ligeti Nagy Tamás – hvg.hu

„A rengeteg szerepet mindössze nyolc színész játssza el, de anélkül, hogy átalakulási képességüket kellene csodálnunk. Inkább az alakok belső kapcsolódását, esetleg éppen ellentétes tartalmukat bontja ki egy-egy színész. Ebben Udvaros Dorottyának jut a legnagyobb lehetőség. Ő nyitja mindkét részt, az elsőben ortodox rabbiként idézi az orosz, litván falvakat, és nyilvánítja nem létezőnek Amerikát, a másodikban özönvíz előtti bolsevikot alakít, aki a peresztrojkát véli képtelenségnek, a darab vége felé meg a már rég kivégzett Ethel Rosenberg szerepében vív gunyoros, huncut háborúságot egykori vádlójával, a haldokló Roy Cohnnal, akit Kulka János nem bármire képes karrieristának, hanem az erő, a hatalom megszállottjának ábrázol. Alföldi Róbert természetesen biztos ízléssel haldokolja végig a főszerepet, és közben eljuttatja a bajában elhagyott szerelmes kínjait és az istentől elhagyott világban hiába próbálkozó, kényszerű próféta csetlés-botlását. Befejezésül a Central Park angyala a Hősök tere központi oszlopán a koronát tartó angyalá válik át. Tudjuk: rólunk is szól a mese. Ez is csak egy lehetséges-lehetetlen emberi történet.”

Zappe László – nol.hu

Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE**

2012. október 6., Gobbi Hilda Színpad

Rendező: Tengely Gábor

„Eleinte a bábok sajátos gyermekelőadás ízt adnak a játéknak, később ezt bőven kinövi a produkció. Mind határozottabban és megnyugtatóbban érződik, hogy a rendező Tengely Gábor - a győri Vaskakas Bábszínház főrendezője - pontosan tudja, mit csinál és mit akar. Gimesi Dóra dramaturg erősen meghúzta a művet, amivel én személy szerint nem jártam rosszul, mert egészen könnyedén nélkülözöm például az olyan részeket, mint amikor Balga borosflaskát és sültgalambot lát a kútban, vagy tévedésből egy karosszéknek kurizál. Voltaképp kiesett a réseken a Kalmár, a Fejedelem és a Tudós is, illetve az első találkozó alkalmából Csongor és a bábja között cserélődnek ki az idevágó filozofikus információk és életvezetési tanácsok.

A fentiekből némiképp következően a legátütőbb színészi alakítások a bábtalan szereplőkhöz kötődnek. A legékesebb Nagy Mari éji figyelme, Molnár Piroska játékos kedve és kedélye - egyszer még a mellét is veri Mirigyként, hogy aztán köhögni kezdjen a saját, erőteljes mozdulatától. Tompos Kátya Ledéreként soron kívül jut bábhoz, s parádés magánszámot bonyolít le vele. Jó benyomást kelt a Tündét játszó Martinovics Dorina meleg tónusa, feltűnően értelmes beszéde és Radnay Csilla Ilmájának szordínós tenyeres-talpassága is. Vagy éppen Földi Ádám mindenre kiterjedő szorgalma - például ahogy végigrajzolja a díszletfalat krétával, szaggatottan, mintha felezővonalat festene fel egy istentelenül hosszú útra.”

Stuber Andrea – színház.net

„A csapatból igazából csak Nagy Zsolt él együtt a bábokkal, akinek telepíre hangolt Balgája laza és játékos: igazából olyanok, mintha a legjobb haverok lennének, és ezzel a primer, de szép relációval már élő kapcsolat bontakozik ki a kettejük között. Rajta kívül még Tompos Kátya iktat be egy kis önálló műorszámot valahova a darab közepébe, ahol Ledérral egy jó kis kabaréjelenet ad elő, címe: „A skizofrén bábozó ”. Radnay Csilla Ilmája hűségesen szolgálja Tündét, Nagy Mari pedig Az éj szerepében egy kacsintással is jelentőségteljes befejezést tud adni a happy endet messze elkerülő történetnek.”

Zsedényi Balázs – 7 óra 7.hu

„Tengely, aki eredendően bábszínész és rendező, bábokat is iktat az előadásba, és ezzel megkettőzi a figurákat. Gyönyörű, ahogy Csongor csaknem a szemünk előtt születik meg, bejön először Földi Ádám, a férfi címszereplő, majd kifordít egy magával hurcolt hátitáskát, ez Csongor, aki bele-beletapicskol a faforgács talajba, igyekszik kitapasztalni hová is került. A többi báb is ilyen hordozható bugyor, Michac Gábor tervező leleménye a jelmezekkel együtt. Hogy olyanokra bíznak bábos feladatokat, akik alapvetően nem tudnak bábozni, kétélű fegyver. Sok tekintetben inspiráló lehet, máskor meg előfordul, hogy a szereplők élettelen fadarabként hurcolásszák magukkal a bábjukat, nem lelkesítik át a holt anyagot, aminek általuk kellene élővé válnia. Mindenki többször körbejárja, vagy akár körbenyargalássza a teret.

Ha úgy tetszik, megismeri a világot, amiben egyáltalán nem minden fenékig tejfel. És a gonoszság nem feltétlen rögtön felismerhető. Fontos, hogy Molnár Piroska nem rút vasorrú bábának játssza Mirigyet. Úgy néz ki, mint bármilyen idős asszony, akiben sértettségből, vagy tán azért, mert megtiporta az élet, összesűrűsödött a gonoszság. Élvezi a hatalmát mások felett, de közben tudja, hogy azért ő is pórul járhat, és ettől állandóan feszült. Egyáltalán mindenki feszült, mert hajszolja a boldogság kék madarát, ami nem nagyon akar megmutatkozni. Ádám talpal Tünde után és viszont. Martinovics Dorina szép, eszes lányt játszik női címszereplőként, és azt is érzékelteti, hogy ebben a zaklatott világban mindezzel nem biztos, hogy sokra lehet menni.

Nagy Zsolt elementáris Balgaként úgy bumfordi, ahogy kell, mulatságos is, szeretetre méltó is, kibírhatatlanul hebrencs is, igazán érthető, hogy a Radnay Csilla által alakított Ilma miért van oda érte, ugyanakkor miért korholja. László Attila, Fehér Tibor, Farkas Dénes ördögökként mintha összenőtt szélvész lennének, végig sepernek a térségen. És mégsem eléggé eleven, pulzáló, élvezetes az előadás. Van pedig benne sok energia, tehetség, ötlet. De a szöveg kifog a játzókon, a líra ritkán válik valódi cselekménnyé, igazi drámai összeütközések csiholójává. Legnehezebb helyzetben az Éj királynőjeként Nagy Mari van. Nem a szokásos, fennkölt, gazdagon öltöztetett királyi jelenséget alakítja. Eléggé lepusztult lény, aki végig a színen van, és érződik rajta, hogy oly nagyon nem tetszik neki, amit lát.

A darabbéli boldog vég is meglehetősen fanyar, a rendezés érezteti, hogy azért senki nem jár itt vitustáncot örömeiben.”

Bóta Gábor – népszava.hu

Agota Kristof: **EGY ELSURRANÓ PATKÁNY**

A Nemzeti Színház, a Kőszegi Várszínház és a Gergye Krisztián Társulata közös előadása

Magyarországi ősbemutató: 2012. október 14., Kaszás Attila Terem

Rendező- koreográfus: Gergye Krisztián

„Gergye Krisztián rendezése pedig nagyon finoman, tényleg remek érzékkel ábrázolja ezt az utat. Agota Kristof *Egy elsurranó patkány* című darabja, ami a felszabadulás és a kezdeti szocializmus idején játszódik, egy ideál-szocialista, a mozgalomhoz még az élete árán is hű bíró meghurcoltatásának, és az ebből következő magánéleti és politikai történeseket dolgozza fel, igazából csak apropó. Apropó arra, hogy végül önazonosan azt érezhessük, amiben vagyunk: a totális káoszt.”

A színészek remekül beszélnek ezt a sokrétű formanyelvet, egyértelmű határt húzva egyszerű figurák, kidolgozott karakterek és civil énjük között. Hollósi Frigyes Bredumója megkeseredetten, megtörten, de mindvégig eltökélten hithű kommunista, aki akkor sem dobja fel társait, ha azok feldobták őt. Megfontoltságnak látszó naivitásának érzékletes ellenpontja Makranczi Zalán Rollja, az igazi forró vérű lázadó és a szerelmet kajtató fiú. A különösen izgalmas az, hogy bár a két színész nem játszik rá a két karakter közötti hasonlóságra, a rendezés által ez mégis evidens. Így lesz Roll egy-egy jelenete Bredumo múltja, Bredumo

életképei pedig Roll jövőjévé válnak – meghökkentő is az a pillanat, amikor a börtönben találkoznak. És így egyáltalán nem zavaró, hogy a nézők fele csak az előadás egyik, a másik fele pedig a másik felét látja, hiszen mindenki ugyanabban a furcsa időjátékban részesül – mindegy, hogy a múltat vagy a jövőt látja, lényegében mindkettő ugyanaz. Gergye Krisztián sátáni, cinikus, ám megszólalásában kifejezetten kedves Patkányáról lehetetlen eldönteni, hogy melyik oldalon áll, és ez túlélésének záloga: a patkány, aki mindent megtehet, akit mindenki büntet, de minden rendszert átvészel, aki nem ember, de nem is állat, mégis mindig ott van. Marton Róbert mind Brigként, mind Georges-ként alázatosan háttérbe húzódó és utasító egyszerre, Szatory Dávid pedig remek stílusérzékkel játszik a mindent tudó, de semmit sem értő, a nagy sztorit kajtató újságíró karakterével. Bánfalvi Eszter koncentráltan hozza a titokzatos Mme Bredumot, Murányi Tünde pedig a naiv és törődő Mme Argast.”

Nyulassy Attila – 7 óra 7. hu

„A színészek a precíziós mechanikát és a sokszor filmes-közelképes mimikát igénylő produkcióra ráforrva a példázat didaxisát is oldják. Gergye félelmetes, még reppenne is surranó címszereplő-felbukkanásai mellett Marton Róbert a pénzéért keményen, lelki gátak nélkül megdolgozó kikiáltó fáradhatatlanságát és a vakszöveg-dumák hatásos trükkjeit társítja, olyan ábrázattal, hogy nem lenne jó a keze közé kerülni. Hollósi Frigyes kiöregedett harcosa ellágyulva fiatalodik vissza a múlt kétes nagyszerűségébe, rettegve dől a halálos közeljövőbe, s hamuszürke arcáról nem repedezik le a másik sors kegyetlensége: hogy a bíró is ő. Hollósi lassított, önmagába kucorodó, befelé néző, a szenilitás jelzéseitől sem idegenkedő szerepközelítése Makranczi Zalánban a szinte infantilis, sietős, mozgékony, hemperedő társat/alakmást/ellenfelet kapja.

A tudatosan épített szereppárok női kettősében Bánfalvi Eszter a legkevésbé sem lírai beállítódású, a testi-lelki próbatételek tucatját megélő forradalmár műzsa és (a) morális ideológiai kontroll-személyiség, Murányi Tünde e tartás nyersebb, idősebb változatában mintha csak arra várna, hogy – a darabtól idegen betétben – riporter kérdésekre válaszolva megelevenítse magát Agota Kristofot. Szatory Dávid tolakvó-tülekív újságíróját Marton hírharangja mellé iktatjuk – így a jól, felelősen, hatásosan szerkesztett, bár túlfarmázott és kissé túlinterpretált anyagban a Patkány az egyetlen magányos, aki hol sebesen, hol ráérősen, hol véresen, hol nyomtalanul, hol a fejleményekbe bepofátlankodva, hol a kívülálló sajnálkozó tárgyilagosságával elfertőzi, aláássa, végül regnálva szemléli a kisikló, önmagával is szembekerülő társadalomjobbítást. Ő egyedül van, de felér egy légióval.”

Tarján Tamás – revizoronline.hu

„Az Egy elsurranó patkány színház, irodalom és tánc szoros egysége Gergye Krisztián rendezésében. Egy óra negyven perc hol egy lakás nappalijában, hol egy börtöncellában. Van szolgáló és börtönőr, bíró és elítélt, elnyomó és elnyomott, Anyácska és újságíró (Szatory Dávid). A laza szálakkal összekötött történeteket, a külön-külön is megrázó mozzanatok egy „idomított” Patkány kommentálja szuggesztív mozdulatokkal. Gergye Krisztián megformálásában az emberi alakot öltött állat (vagy állattá változott ember) mindent lát és mindent hall, végig jelen van a színen, ahol családi dráma, erőszak és elnyomás elleni vádbeszéd tanúja.

Súlyos előadás. Nem hagyja hidegen az embert. Beleváj a lelkébe. Bele is mar néha. Véresre karmolja. Bedarálja. Elszomorítja, és úgy hagyja. Nem ad feloldozást. Terheket aggat a vállára, és úgy bocsátja útjára. Vigyed, cipeljed a múlt minden kínját, fájdmát, kiáltja.

Nincsenek nagy ívű szerepek a darabban, csak nagy drámai pillanatok vannak. Mozaikok. Epizódok. Rövid történetek, apró fogaskerekek, amelyek fokozatosan egymásba illeszkednek. A „túloldalon” játszódó eseményeket fehér mozivásznon látjuk. Ami a szemünk előtt, karnyújtásnyira tőlünk zajlik, azt a velünk szembe ülők kapják ugyanígy. Összezárva ülünk egy nem nagy teremben, összezárva egymás jelenében. Mély és sötét a múlt kútja, vizének tükrében mégis meglátjuk magunkat.”

Szabó G. László – Új Szó Online

NEMZETI SZÍNHÁZ eseménynaptár - 2008. szeptember – 2012. október

- I. Vendégjátékok
- II. Külföldi vendégszereplések
- III. Felolvasó-színházi estek
- IV. Egyéb események

I. VENDÉGJÁTÉKOK:

2008/2009

2008. október 19.-23. - A.P. Csehov: **VÁNYA BÁCSI** (jelenetek a falusi életből)
A Kolozsvári Állami Magyar Színház vendégjátéka
Rendező: Andrei Şerban
2008. november 28-29. - **MARS CÍM NÉLKÜL/UNTITLED MARS**
A Performance Space 122, a PanoDráma és a Pont Műhely bemutatója
Konceptió és rendező: Jay Scheib
2008. december 5. - Müller Péter – Seress Rezső: **SZOMORÚ VASÁRNAP**
A Szabadkai Népszínház előadása a „Vendégségben Budapesten - Határon túli magyar színházi estek” sorozat keretében
Rendezte: Kovács Frigyes
2008. december 6-7. – G. Büchner: **LEONCE ÉS LÉNA** / Pintér B.-Darvas B.:
PARASZTOPERA
A Kaposvári Egyetem színészhallgatóinak vendégjátéka
Rendezte: Funk Iván / Mohácsi János
2008. december 19-20. - Spiro Scimone: **LA FESTA (Ünnep)** / Molière: **KÉNYESKEDŐK**
A La Comédie-Française vendégjátéka
Rendező: Galin Stoev / Dan Jemmett
- NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI FESZTIVÁL*
2009. március 23-24. - **Marx: A TŐKE**, I. kötet
A Düsseldorf Schauspielhaus és a Rimini Protokoll vendégjátéka
Rendező: Helgard Haug, Daniel Wetzel
2009. március 26-27. - **Shakespeare: LEAR KIRÁLY**
A szentpétervári Malij Tyeatr vendégjátéka
Rendező: Lev Dogyin
2009. március 29-30. **NEM HAMLET** (V. Szorokin Diszromfománia című műve alapján)
A Szentpétervári Nemzeti Színház – „Prijut Komedianta” vendégjátéka
Rendező: Andrej Mogucsij
2009. március 31.- április 1. - **Frank Wedekind: LULU**
A szebeni Radu Stanca Nemzeti Színház vendégjátéka
Rendező: Silviu Purcarete
2009. április 3-4. - **Molnár Ferenc: A PÁL UTCAI FIÚK**
A Varsói Nemzeti Színház Kisszínházának vendégjátéka
Rendező: Michał Zadara

NINCS LEHETETLEN – HOLLAND KULTFESZT

2009. április 24-25. - **John Cassavettes: OPENING NIGHT** (Premier)

A holland Toneelgroep vendégjátéka

Rendező: Ivo van Hove

Az évadban több alkalommal :

Parti Nagy Lajos : A HÉT ASSZONYA

Rendező: Anger Zsolt

Közreműködő: Csákányi Eszter

Dés - Bereményi: FÉRFI ÉS NŐ - koncert négy színészre és zenekarra

Közreműködők: Básti Juli, Udvaros Dorottya, Cserhalmi György, Kulka János, valamint Dés László és zenekara

2009/2010

GÓLEM FESZTIVÁL - Izraeli és izraelita színházak a Nemzetiben – 2009. december 3-5.

Gobbi Hilda Színpad:

2009. december 3. - **Dana Ruttenberg Group: NABA** (Na Baozen)

Koreográfus-rendező: Dana Ruttenberg

2009. december 4. - **Herzliya Ensemble: Lorca: YERMA**

Rendező: Ofira Henig

2009. december 5. - **Hasimta Theatre: Asher Krawitz: A ZSIDÓ KUTYA**

Rendező: Yonatan Esterkin

Kaszás Attila Terem:

2009. december 3. - **Nissim Aloni: AZ AMERIKAI HERCEGNŐ**

Rendező: Borgula András

2009. december 5. - **Etgar Keret: A TRÜKK**

Rendező: Borgula András

2009. december 4-5. - **Dana Ruttenberg tánckurzus**

2010. február 20. – **Ákombákom**

Kézdy György előadóestje, a Kék Produkciós Iroda előadása

NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI FESZTIVÁL - 2010. március 22. - április 2.

2010. március 22. - **Operation: ORFEO**

A Hotel Pro Forma (Dánia) vendégjátéka

Rendező: Kirsten Dehlholm

2010. március 22-23. - **TURBO FOLK**

A Zajc Horváth Nemzeti Színház (Rijeka) vendégjátéka

Rendező: Oliver Frljić

2010. március 27. - **The Truth About THE KENNEDYS**

A hamburgi Thalia Theater vendégjátéka

Rendező: Luk Perceval

2010. március 29. - **HYDRA**

Inbal Pinto & Avshalom Pollak Dance Company (Izrael) vendégjátéka
Koreográfia: Inbal Pinto, Avshalom Pollak

2010. április 2. - **HIOB**

A Münchner Kammerspiele vendégjátéka
Rendező: Johan Simons

2010. április 21. - **Bertolt Brecht – Paul Dessau: KAUKÁZUSI KRÉTAKÖR - Tatabánya**

A tatabányai Jászai Mari Színház előadása
Rendező: Novák Eszter

2010/2011

BUDAPESTI ŐSZI FESZTIVÁL

2010. október 15-16. - **Peter Handke: Az óra, amikor semmit nem tudtunk egymásról**

A Schauspielhaus Graz vendégjátéka
Rendező: Bodó Viktor

KORTÁRS DRÁMAFESZTIVÁL

2010. december 2. - **Szophoklész - Jon Fosse: OIDIPUSZ KIRÁLY**

A kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka
Rendező: Rusznyák Gábor

A VENDÉGSÉGBEN BUDAPESTEN – SZÍNHÁZI HUNGARIKUMOK FÓRUMA:

2010. december 14. - **Witold Gombrowicz: YVONNE, BURGUNDI HERCEGNŐ**

A katowicei Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego vendégjátéka
Rendező: Keresztes Attila

NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI FESZTIVÁL (BTF 11)

2011. március 22.-23. - **Shakespeare: MACBETH**

A Cheek by Jowl társulat vendégjátéka
Rendező: Declan Donnellan

2011. március 26.-27. – **Molnár Ferenc: LILIOM**

A Schauspielhaus Graz vendégjátéka
Rendező: **Bodó Viktor**

2011. április 1.-2. – **Ingmar Bergman: PERSONA**

A Mini Teatr vendégjátéka
Rendező: **Janez Pipan**

2011. május 21. - **Görgey Gábor: MIKSZÁTH KÜLÖNÖS HÁZASSÁGA**

A Szegedi Nemzeti Színház vendégjátéka
Rendező: Szikora János

2011. június 13-14. – **Az Európai Unió Tanácsának Magyar Elnöksége bemutatja:**

SWEET MAMBO

A Tanztheater Wuppertal ismét Budapesten
Rendezés-koreográfia: Pina Bausch

2011/2012

CAFÉ BUDAPEST

2011. október 7. – **MEGNEVEZHEZETLEN**

Nagy József Regionális Kreatív Műhely [Serbia, Franciaország]

Rendező: Nagy József

2011. október 9. - **CHERRY-BRANDY**

Centre chorégraphique national d'Orléans [Franciaország]

Koreográfia: Josef Nadj (Nagy József)

Támogató: Francia Intézet

2011. október 12. - **A VADON SZAVA – Jack London regénye nyomán**

Münchner Kammerspiele [Németország]

Rendező: Alvis Hermanis

2011. október 19. – **CALIGULA**

A Craiovai Nemzeti Színház vendégjátéka

Rendező: Bocsárdi László

2011. október 30. - **A PECSENYEHATTYÚ ÉS MÁS MESÉK**

A győri Vaskakas Bábszínház vendégjátéka

Rendező: Pelsöczy Réka

2012. február 18. - **Székely Csaba: BÁNYAVIRÁG**

A Yorick Stúdió és a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulat közös produkciójának vendégjátéka

Rendező: Sebestyén Ábá

2012. február 19. - **A. P. Csehov: PLATONOV**

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának vendégjátéka

Rendező: Harsányi Zsolt

2012. február 28. - **Arthur Miller: AZ ÜGYNÖK HALÁLA**

A szombathelyi Weöres Sándor Színház vendégjátéka

Rendező: Valló Péter

NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI FESZTIVÁL (BTF 12)

2012. március 20-21. **ITT ÉS MOST (L'immédiat)**

A Compagnie L'Immédiat előadása. Budapesti Tavasz Fesztivál és a Nemzeti Színház közös programja

Alkotó: Camille Boitel

2012. március 23-24. **Caragiale: FARSANG**

A nagyszebeni Radu Stanca Nemzeti Színház vendégjátéka. A Budapesti Tavasz Fesztivál és a Nemzeti Színház közös programja

Rendező: Silviu Purcarete

2012/2013

CAFÉ BUDAPEST KORTÁRS MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

2012. október 10. - **WAR SUM UP**

A dán Hotel Pro Forma és a Lett Nemzeti Opera közös előadása

Rendező: Kirsten Dehlholm

2012. november 3-4. - **SUTERU TABI** (Az elválás útja)

A Gotanndadan Company vendégszínház

Rendező: Shiro Maeda

II. KÜLFÖLDI VENDÉGSZEREPLÉSEINK

Vlagyimir Szorokin: **A JÉG**, rendező: Mundruczó Kornél

- **KONTAKT Nemzetközi Színházi Fesztivál** – Torun, Lengyelország – 2009. május 25.
- **MESS Festival** - Sarajevo, Bosnia Hercegovina – 2009. október 20.
- **Wiener Festwochen** – Bécs, Ausztria – 2010. június 3-5.
- **Texture Fesztivál** – Perm, Oroszország – 2010. szeptember 27.
- **Pilseni Nemzetközi Színházi Fesztivál** – Pilsen, Csehország – 2011. szeptember 16-17.

Molière: **TARTUFFE, ÍRTA PARTI NAGY LAJOS**, rendező: Alföldi Róbert

- **Almagro Nemzetközi Klasszikus Színházi Fesztivál** – Almagro, Spanyolország – 2010. július 19-20.

Martin Sperr: **VADÁSZJELENETEK ALSÓ-BAJORORSZÁGBÓL**, rendező: Alföldi Róbert

- **Divadelná Nitra Fesztivál** - Nyitra, Szlovákia - 2011. szeptember 26.
- **Theatre World Brno** – Brno, Csehország - 2012. június 14.

Csehov: **HÁROM NŐVÉR**, rendező: Andrei Șerban

- **UNITER Romániai Országos Színházi Fesztivál** – Bukarest, Románia – 2011. október 28-29.

III. FELOLVASÓSZÍNHÁZAK

2009. január - **AFTER THE FALL**

Drámaíróműhely és felolvasószínház a berlini fal leomlásának 20. évfordulója kapcsán a Goethe Intézet támogatásával, a PanoDráma közreműködésével

2009. március 11. és 16. - **Mika Myllyaho: Pánik**, rendező: Rába Roland és

Mika Myllyaho: Káosz, rendező: Mika Myllyaho – a Finnagora támogatásával, a PanoDrámával együttműködésben

2009. április 3-4-5. - **W. Burroughs–Tom Waits–Robert Wilson: THE BLACK RIDER**
A Budapesti Tavaszi Fesztivállal közös programként megvalósuló Nemzetközi Színházi Fesztivál keretében
 Rendező: Ascher Tamás
2010. november 22-23. - **BARBÁROK MELANKÓLIÁJA**
Felolvasószínház kortárs francia drámákból, a Budapesti Francia Intézettel és az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézettel együttműködésben
2011. május 17. - **Visky András: PORNÓ**
A Tízparancsolat drámapályázat egyik darabja
 Rendező: Nagy Mari
2011. november 26. – **VEVŐK ÉS ALBÉRLŐK SZOLGASÁGA**
 A Budapesti Francia Intézet, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, a Nemzeti Színház és a Katona József Színház közös szervezésében, az SADC támogatásával, a Maison Antoine Vitez, a Centre des Écritures Dramatiques WB segítségével a Kortárs Drámafesztivál ajánlott programjaként
 A két felolvasott darab:
 Marie Dilasser: LE SOUS-LOCATAIRE (Az albérlő) és Jean-Marie Piemme: LIQUIDATION TOTALE (Végkiárusítás)
A darabokat az ELTE, a Debreceni Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem és a Szegedi Tudományegyetem fordítósemináriumokon részt vevő hallgatói fordították.
2011. november 27. - **Marius von Mayenburg: PERPLEX**
Kortárs Drámafesztivál, Nemzeti Színház és Vaskakas Bábszínház közös produkciója

IV. EGYÉB ESEMÉNYEK:

2008/2009

2008. szeptember 20.- **Nyílt nap**
 A Nyílt napon különböző programok mellett a Nemzeti Színház épületével, művészeivel ismerkedhetett meg a közönség.
2008. október 30.- **Képzett Társítások – Aegon Est**
 Vendég: Térey János költő és a meglepetés díjazott: Kovalik Balázs
2008. november 18. - **Beavató színházi est**
 a Szépművészeti Múzeumban Euripidész: **Oresztész** c. drámájából
2008. december 2-3. – **Nyugat 100**
 A Magyar Televízió és a Nemzeti Színház közös produkciója
2008. december 4. - **Képzett Társítások – Aegon Est**
 Vendég: Gellert Tamás és Almási Tamás
2009. május 31.- **Gyereknapi rendezvény**
 Gyermeknap események a Művészetek Palotája, a Nemzeti Színház és a Magyar televízió szervezésében a Művészetek Palotája és a Nemzeti Színház közötti területen. Kézműves foglalkozások, hangszerbemutatók, jelmezpróba, logikai játékok, baba-játszóház, gyermekfoglalkoztatók, tánc, zene...

2009/2010

2009. szeptember 19. - **Évadnyitó Színházi Korzó**

2009. szeptember 26. - **Nyílt nap**

Berzsián és Dideki, Pánik, Ármány és szerelem nyílt próba

Egy ember tragédiája filmvetítés a legendás színházigazgatóról, Németh Antalról

Gyermekrajzverseny mesehallgatással, autogramvadászat, jelmezpróba, sportfoglalkozás, kulisszajárás, Girgác Lacku bábszínháza, kortárs tánc Gergye Krisztiánnal, Zuboly koncert

2009. ősztől, az Aegon Művészeti Társdíj átadásával 2010. májusáig folytatódott a

Képzett Társítások – Aegon-estek a Nemzetiben című havi beszélgetéssorozat, melynek - mások mellett - vendége volt Jónás Tamás, Juhász Gábor, Szalóki Ági, Lator László, Parti Nagy Lajos, Szabó T. Anna, Tóth Krisztina, Závada Pál, Lackfi János, Harcsa Veronika, Balázs Attila, Bollók Csaba, Dresch Mihály, Csányi Vilmos, Darvasi László, Esterházy Péter, Kocsis Ágnes.

Közönségtalálkozók

2010-ben minden bemutatóhoz kapcsolódóan megrendezésre került a **Kritikus Óra** című közönségtalálkozó-sorozat a Színházi Kritikusok Céhével együttműködésben.

2010 októberétől elindult az előadások előtt tartott **Kritikus Bevezető** című beszélgetés-sorozat is, ahol az előadások alapját képező drámai művekkel kapcsolatos tudnivalókat ismerhetik meg a nézők.

2010-ben folytatódott a **Nemzeti 11** című jegyvásárlási akció:

minden hónap 11-én kedvezményesen lehet jegyet és bérletet vásárolni az Andrássy úti jegyirodában és a színház jegypénztárában, ahol ezeken a napokon a társulat tagjai fogadják a vásárlókat.

2010 januárjában a Nemzetközi Színházi Intézet, vagyis az ITI Magyar Központjával

együttműködésben megrendeztük a **Nemzeti Színház a 21. században; Nemzeti Színház - kortárs színház?** című konferenciát, melyen a szakma hazai képviselői mellett a visegrádi országok, továbbá Észtország, Románia és Németország szakemberei vettek részt.

2010. márciusában a Goethe Intézet támogatásával, háromnapos szimpózium keretében,

In memoriam... címmel előadás- és vetítéssorozattal emlékeztünk a német színház három, nemrégiben elhunyt kiemelkedő alkotójára, Pina Bauschra, Jürgen Goschra és Peter Zadekre.

2010. május 8. - **"Mindenkinek becsengettek!"**

a Down Egyesület által meghirdetett **program** záróeseményének adott otthont a Nemzeti Színház.

2010/2011

2010. szeptember 18. - **Évadnyitó Színházi Fesztivál**

A Nemzeti Színház ismét részt vett a Merlin Színház szervezésében az Andrássy úton megrendezésre kerülő fesztiválon.

2010. szeptember 19. - **Nyílt nap**
Rengetegen pillantottak be a kulisszák mögé, a nyílt próbákra és koncertjeinkre, a látogatók színészeinkkel kártyáztak, jelmez próbáltak, kiállításokon vettek részt, és villámrandi keretében faggatták művészeinket.
2010. szeptember 26 - **Faludy György** költőre kollégái, barátai, tisztelői emlékeztek századik születésnapja alkalmából
2010. november 21-22. - **Akarod vagy nem?** - Kulka János lemezbemutató koncertje
2011. január 8. - **Akarod vagy nem?** – Kulka János koncertje
2011. január 15. - **Hófehérke és Amerika** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ – Nemzeti Színház bérlet)
2011. január 29. - **Weöres Sándor: Holdbeli csónakos, 150.** előadás
(bemutató: 2003. október 17.)
2011. február 10-13. – **KERESZTMETSZET** címmel a **Katona József Színházzal** és az **Örkény Színházzal** közösen showcase-t, szemlét tartottunk, mintegy 50 külföldi színházi szakembert láttunk vendégül.
A Showcase programjainak vendégei Európából - Litvániától Írorszáig, Finnországon, Németországon át egészen Horvátorszáig - látogattak ide, összesen kilenc előadást tekintettek meg, emellett három kortárs magyar drámából láthattak felolvasószínházat. A színházi szakemberek a Nemzeti Színházban Csehov: Három nővérét (rendező Andrei Şerban), Tábori György: Mein Kampfját (rendező: Rába Roland), és Martin Sperr: Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból című művét (rendező: Alföldi Róbert) láthatták, illetve betekinhtettek az Esterházy Péter: Én vagyok a Te című darabjából készülő előadás (rendező: Gothár Péter) egyik próbájába. Ezen túl szakmai beszélgetések és a színházak bemutatkozásai szerepeltek a Keresztmetszet programjában.
2011. március 5. - **Ármány és szerelem koncert** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
2011. április 9. - **Szentivánéji álom koncert** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
2011. április 12., 13. – **Program óvodásoknak**
2011. tavaszán a XXIII. kerületi I. számú Óvoda partnereként részt vettünk a **TÁMOP-3.1.4-08/1-2009-0011** azonosítójú, „A kompetencia alapú oktatás bevezetése Soroksár közoktatási intézményeiben” című pályázat végrehajtásában. Az együttműködés keretében az óvodások megismerhetik a színházat, a színház működését a kulisszák mögöl is, vagyis „beleszagozhatnak a színházi levegőbe”.
2011. április 20. – **Schwajda Györgyre emlékeztünk**
Április 20-án a néhai színházigazgatóra emlékezett a Nemzeti Színház. A színház kertjében tartott megemlékezésen rokonok, kollégák és tisztelők, köztük Alföldi Róbert főigazgató helyezték el virágaikat, és avattak réztáblát Schwajda György tiszteletére.
2011. április 27. - **Molnár Piroska a Nemzet Színésze**
2011. május 14. – **A Down Egyesület Gálaműsora**
2011. május 21. - **Olvassunk együtt! - kampányzárás a Nemzetiben**
A Nemzeti Színházban zárult az **Olvassunk együtt!** kampány és programsorozat. A Berzsián és Dideki című előadást mintegy 600 hátrányos helyzetű gyerek tekintette meg.

2011. május 22. – **Bólyai Díjátadó**

2011. május 28. - **Péter és a farkas/A katona története** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje (ODZ - Nemzeti Színház bérlet)

2011/2012

2011. szeptember 10-11. - **Színházi kavalkád a Királyi Vásáron**

A Királyi Vásár keretében budapesti színházak kínálatával ismerkedhettek a látogatók. A vásáron a Nemzeti Színház is képviseltette magát.

ROMAGYILKOSSÁGOK – DOKUMENTUMDRÁMA-PÁLYÁZAT

A 2008-2009-ben lezajlott, egyedülálló bűncselekmény-sorozat nem csak Magyarországot, hanem egész Európát megrázta. A romagyilkosságok kapcsán dokumentumdráma-pályázatot hirdetett a Nemzeti Színház.

Huszonkilenc pályamű érkezett, melyet egy nyolctagú olvasóbizottság értékelt:

Alföldi Róbert, Keszthelyi Kinga, Lengyel Anna, Morcsányi Géza, Perczel Enikő, Radnóti Zsuzsa, Vörös Róbert és Závada Pál.

A diákkategóriában indult pályaművek közül két középiskolás lány írását emelte ki a zsűri: Székely Sáraét és Fabacsovics Liliét.

A felnőttek munkái közül a zsűri Lanczkor Gábor, Cseróháti Dániel és Boronkay Soma munkáját emelte ki.

Az oklevéllel kitüntetett szerzők darabjaiból a szeptember 17-én megrendezett Nyílt Napon olvastak fel részleteket a Nemzeti Színház művészei, Hevér Gábor rendezésében.

2011. szeptember 17. - **Nyílt nap**

Fellépett a nyílt napon Závada Pál, a Magyar ünnep kórusa, a Bagázs, a győri Vaskakas Bábszínház, és a Danubia zenekar is. A fősvényt és a Szent Johannát nyílt próbán tekinthették meg a nézők, a roma dokumentumpályázatokból pedig Hevér Gábor rendezett felolvasószínházat, és akinek kedve volt, kulisszát járhatott, vagy villámrandizhatott a nemzeti színészeivel....

2011. október 7-8. - **90 decibel konferencia**

A Nemzeti Színház és a 90 decibel Projekt együttműködése folytatódott. A színházi darabokat minden esetben szakemberek előre megtekintik, és a repertoárból kiválasztják azokat, amelyek jelelhetők. A kiválasztást követően szakmai alapokon dől el, hogy a rendelkezésre álló jeltolmácsok közül ki fogja tolmácsolni az adott előadást, előadásokat. 2011-ben jeltolmácsolt előadások: Berzsián és Dideki (április 10.); A fősvény (október 2.); Vesztegzár a Grand Hotelben (november 17.)

2011. október 9. - **A 2500. előadást ünnepelte a Nemzeti Színház**

Ünnepelt a Nemzeti Színház. A teátrum 2002-es megnyitása óta ugyanis a vasárnapi Orfeusz alászáll volt a **2500. előadás** a Duna - parti színházban. Három nézőnk ajándécsomaggal távozhatott az előadás után. Az előadásra jegyet váltók meglepetésben részesültek vasárnap este. A taps után ugyanis Udvaros Dorottya egy kis játékra hívta a nézőket: hárman, akik székük alatt Ön nyert! feliratú kártyát találtak, a Színműtár könyvsorozat dedikált Orfeusz alászáll című kötetét, Siklós Mária építész Nemzeti Színházról szóló könyvét, és a színház összeállítható makettjét vihették haza. Az ünnepi este pezsgőzéssel zárult.

2011. október végén négy alkalommal játszotta a Kaszás Attila Teremben **BÁBOK** című előadását a **Káva Kulturális Műhely**.

Színházi játékunk középpontjában a szabadság és a kompromisszumok témája állt. A szabadság kapcsán a felelősségről, kötelességekről, szabályokról és az elvárásokhoz való alkalmazkodásról gondolkodtak közösen színész-drámatanárok és a részt vevő

fiatalok (az általános iskolák 8. és a középiskolák 9-10. osztályosai). A program középpontjában, fókuszában a következő kérdés állt: mire képes, mire hajlandó az ember azért, hogy megfeleljen másoknak?

2011. december 2. - **SZÓRÓL SZÓRA** – a PanoDráma előadása

(a Kortárs Drámafesztivál ajánlott programja)

A Magyarországon 2008-2009-ben történt, romák elleni támadássorozatot feldolgozó előadást így ajánlja Závada Pál író: “Miután 2011 márciusában megnéztem a Szóról szóra című dokumentumdrámát, fejbe verve jöttem ki a nézőtérről. Különösen egy szavalókórus által elskandált mondókától nem tudtam szabadulni többé, ettől a nép ajkán termett rigmustól: „Egy sor akác,/ egy sor fűz,/ egy sor cigány,/ egy sortűz”. Annyira nem, hogy végül kiragadtam a harmadik sorát, és megtettem Korniss Péter fotográfussal közös portrékönyvünk címévé. Ezek után a legkevesebb, hogy én ezt az előadást az alkotóinak megköszönöm, s amikor csak alkalmam van rá, emlegetem, dicsérem és mindenkinek ajánlom.”

2011. december 3. - Magyar ünnep / Egyszer élünk... (a **Kortárs Drámafesztivál** programja)

2012. február 6. **DRÁMABÖRZE**

A Nemzeti Színház a Színházi Dramaturgok Céhével közösen „párbeszédet” kezdeményezett író és színház, mű és létrehozói között.

A „Ne dobd ki!” avagy „Elő a sifonérból!” jeligére történt felhívásunkra, melyet eljuttattunk minden lehetséges fórumra, 40 szerző közel 100 darabja, jelenete, ötlete érkezett be hozzánk. Gondos válogatás után egy felolvasószínház keretében ezeket a műveket olvastuk fel 2012. február 6-án, Dorottya napján:

Darvasi László: Tudakozó

Gyimesi László: Saturnalia avagy kölcsönkenyér visszajár

Háy János: Főszereplő a halál

Kiss Judit Ágnes: La Machísima

Maros András – Szálinger Balázs: Phil Collins

Méhes Károly: Alvás helyett

Thuróczy Katalin: Cmrman Magyarországon

Vörös István: Faust

Závada Pál: A koronatanú

Közreműködtek: Bánfalvi Eszter, Hevér Gábor, Hollósi Frigyes, Kulka János,

Makranczi Zalán, Martinovics Dorina, Mészáros Piroska, Molnár Piroska, Murányi

Tünde, Nagy Mari, Radnay Csilla, Rába Roland, Újvári Zoltán

Az Íróbörze házigazdái voltak: Udvaros Dorottya és Alföldi Róbert

2012. március 25. - **Az új NEMZETI SZÍNHÁZ 10 ÉVES fennállásának JUBILEUMI ÜNNEPSÉGE**

Március 25-én **Madách Imre: Az ember tragédiája** című művének díszelőadásával ünnepeltük az új Nemzeti Színház felépülésének 10 éves jubileumát.

Az ünnepi előadásra **10 vidéki városból** vártuk a közönséget: Veszprémből, Győrből, Sopronból, Szombathelyről, Zalaegerszegről, Pécsről, Nagykanizsáról, Szekszárdról, Debrecenből és Szolnokról külön busszal érkező pedagógusok számára biztosítottuk a Nemzeti Színház díszelőadásán való részvétel lehetőségét.

A Suppré-Neopaint kreatív ügynökség TűzfalRehab elnevezésű programjának keretében a Rákóczi-híd dekorációs festését valósítja meg. A rendelkezésre álló falfelületekre – az örökösök és a fotóművészek hozzájárulásával – Komlós Juci, Lukács Margit, Agárdy Gábor, Bessenyei Ferenc, Garas Dezső, Kállai Ferenc, Raksányi Gellért, Sinkovits Imre és Zenthe Ferenc, vagyis a Nemzet Színészei cím eltávozott birtokosainak portréit festették meg.

Mivel az új Nemzeti Színház 10 éves története tulajdonképpen a 2002-es és a 2012-es Tragédia-előadások között ível, fotópályázatot hirdetünk. A művek és alkotóik

jutalma, hogy a legizgalmasabb, legérdekesebb fotók képezik a jubileumi fotókiállítás anyagát, amelyet a felkért zsűri – Alföldi Róbert, a Nemzeti Színház főigazgatója, Gulyás Gábor, a Múcsarnok igazgatója, Szilágyi Lenke, fotóművész, Vojnich Erzsébet, festőművész, Vörös Róbert, a Nemzeti Színház irodalmi vezetője, művészeti tanácsadója – állít össze.

A kiállítás a Nemzeti Színház Előcsarnokában volt látható, megnyitóját Az ember tragédiája díszelőadásának napján, 2012. március 25-én, vasárnap 18.30-kor tartottuk.

2012. március 28. - **ÉSZAK-EURÓPA** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
Sibelius: Finlandia, Grieg: a-moll zongoraverseny, Carl Nielsen: 5. szimfónia
Vezényel: Héja Domonkos
2012. április 10-13. – **KÁVA KULTURÁLIS MŰHELY drámapedagógiai programja**
A KÁVA magas szakmai színvonalon, elismerten működő, hazai és nemzetközi programokat bonyolító színházi (és drámapedagógiai) műhely.
A vendégjátéokra DIGÓ című komplex színházi játékukat hozták, ami az általános iskolák 8. és a középiskolák 1. osztályosainak szól. Az általuk alkalmazott művészetpedagógiai módszer sajátosságai miatt minden alkalommal egyetlen iskolai osztály volt a vendég.
2012. április 14. - **ITÁLIA** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
Rossini: Semiramis – nyitány, Respighi: Róma fenyői, Respighi: Róma kútjai,
Respighi: Római ünnepek
Vezényel: Héja Domonkos
2012. április 23. **Tompos Kátya és Hrutka Róbert közös koncertje**, Gobbi Hilda Színpad
2012. május 19. - **Ibsen-Grieg: Peer Gynt** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
Közreműködnek a Nemzeti Színház társulatának tagjai
Vezényel: Silló István
2012. május 26. - **DOWN egyesület gálaműsora**

2012/2013

2012. szeptember 16. - **NYÍLT NAP - Színikritikusok Díjának átadó ünnepsége**
A nyílt nap mára már ismert és sokak által látogatott esemény lett, mely remek alkalmat kínál, hogy felszabadultan, a normál kereteken kívül találkozzon a színház és közönsége.
2012. szeptember 15 - október 15. - **„Színház az egész világ”**
Interaktív kiállítás az Allee Bevásárlóközpontban.
2012. szeptember 6. – **Kodály 130** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
Kodály Zoltán születésének 130. évfordulója alkalmából
Vezényel: Silló István
2012. október 3. - a **ROMA HUNGARIKUM Állami Művészegyüttes** ünnepi gálaestje
Közreműködött Rost Andrea operaénekes és a Román Sándor vezette Experidance Táncegyüttes. A 2012 tavaszán alakult 19 tagú cigányzenekar a magyar cigányzene

klasszikus gyöngyszemeinek előadása mellett a zenészek különleges előadói képességéről tanúbizonyságot téve operák, szimfonikus komolyzenei művek részleteit és jazz műsorszámok feldolgozásait mutatták be koncertjükön.

2012. november 5. - **Mozart d-mollban** – az Óbudai Danubia Zenekar koncertje
(ODZ - Nemzeti Színház bérlet)
Vezényel: Medveczky Ádám.

2012. november 6. - újra látható-hallható a **FÉRFI ÉS NŐ** című koncert
Básti Juli, Udvaros Dorottya, Cserhalmi György és Kulka János közreműködésével.

NEMZETI SZÍNHÁZ képzőművészeti kiállítások - 2008. szeptember – 2012. október

EL KAZOVSKIJ emlékkiállítás 2008. szeptember 20. – Előcsarnok
Megnyitotta: Rényi András esztéta, Alföldi Róbert
Kurátor: Horváth Károly
A képanyagot válogatta és a kiállítást rendezte: Kolozsváry Marianna

SZABÓ TAMÁS szobrászművész kiállítása 2008. október 2. – Zikkurat Galéria
Megnyitotta: Wehner Tamás művészettörténész
Kurátor: Horváth Károly

VOJNICH ERZSÉBET kiállítása 2008. november 20. – Előcsarnok
Megnyitotta: Rényi András esztéta
Közreműködött: Gergye Krisztián
Kurátor: Horváth Károly

SZÜTS MIKLÓS festőművész kiállítása 2009. március – Előcsarnok
A park c. előadásunk bemutatójához kapcsolódóan
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Kurátor: Horváth Károly

CSA . KI . FI . TU . NA . NÁ – Csató József, Fischer Balázs, Király Gábor, Nagy Géza, Nádor Tibor festők és Turcsány Villó szobrász csoportos kiállítása 2009. március – május - Zikkurat Galéria

JECZA PÉTER szobrászművész kiállítása 2009. június – Zikkurat Galéria
Megnyitotta: Ernyey Gyula művészettörténész
Kurátor: Sorina Jecza, Horváth Károly

FESTŐ-SZOBRÁSZOK - A Magyar Festészet Napja programsorozat keretében.
Kiállítók: Kovách Gergő, Mata Attila, Szabó Tamás, Barabás Márton, ef Zámbo István, Fajó János, Gaál József, Kéri Ádám, Paizs László, Szkok Iván, Veress Sándor László, Záborszky Gábor I 2009. december – Zikkurat Galéria
Megnyitotta: Wehner Tibor művészettörténész
Kurátor: Bukta Norbert, Horváth Károly

KALMÁR JÁNOS szobrászművész kiállítása 2010. március 18 – május 8.
Zikkurat Galéria
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Kurátor: Horváth Károly

MATA ATTILA szobrászművész kiállítása 2010. május 12 – június 18. – Zikkurat Galéria
Megnyitotta: Paksi Endre Lehel
Kurátor: Horváth Károly

PROLOG CSOPORT (Románia) kiállítása (A Román Kulturális Intézettel közös program)
2010. június 24 – szeptember 12.
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Kurátor: Paul Gherasim

PREDRAG TODOROVIC kiállítása 2010. szeptember 19 – november 26.
Zikkurat Galéria
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Beszédet mondott: H. E. Mr. Ivan Bandic, Horvátország magyarországi nagykövete
Kurátor: Horváth Károly

HAVADTŐY SÁMUEL kiállítása 2010. április 24 – május 31. - Előcsarnok
Megnyitotta: Csáki Judit
Kurátor: Horváth Károly

„HÁROM NŐVÉR” Szilvitzy Margit, Krajcsovics Éva, Várhelyi Tímea közös kiállítása
2010. szeptember 19 – november 11. – Előcsarnok
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Kurátor: Horváth Károly

SZOLIDÁRIS VIDÁMPARK
Beck Balla Mónika és Braun András kiállítása - Előcsarnok
Megnyitó: 2010. november 19. péntek 17.30
Megnyitotta: Winkler Nóra
Kurátor: Horváth Károly

FUKUI YUSUKE
Megnyitó: 2011. február 25.
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Kurátor: Horváth Károly

VAJDA JÚLIA “SZÍN”
Megnyitó: Előcsarnok, 2011. május 6. péntek, 17.30
Megnyitotta: Alföldi Róbert
Kurátor: Horváth Károly

SZÍNEKBEN OLDOTT ÉLETEK – Cigány festőnők a mai Magyarországon
Megnyitó: 2011. szeptember 17. (a Nemzeti Színház Nyílt napján)
A kiállítás védnöke: **Járai Zsigmond**, a Magyar Nemzeti Bank
felügyelőbizottságának elnöke
A kiállítás kurátora: **Dr. Czibula Katalin és Alföldi Róbert**

HIDEGVÉRREL
Megnyitó: 2011. szeptember 17. (a Nemzeti Színház Nyílt napján)
Turay Balázs fotóművész képei.

SEGESDI GYÖRGY 80
Megnyitó: Előcsarnok, 2011. november 10. 18.00
A kiállítást Alföldi Róbert nyitotta meg.

SZÜTS MIKLÓS – VOJNICH ERZSÉBET közös kiállítása

Megnyitó: Előcsarnok, 2012. február 1.

A kiállítást Alföldi Róbert nyitotta meg.

GARAS DEZSŐ filmes életmű kiállítás

Megnyitó: 2012. február 7., Gobbi Hilda Színpad előtere

Megnyitotta: B. Müller Magda, OSZMI

A kiállítás szomorú aktualitását az adja, hogy **Garas Dezső** a Nemzet Színésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas és kétszeres Jászai Mari-díjas magyar színész 2011. december végén eltávozott körünkből. A kamaratárlat Garas Dezső emlékezetes filmszerepeiből nyújt a látogatóknak egy csokorra valót.

AZ EMBER TRAGÉDIÁJA FOTÓPÁLYÁZAT - nyertes pályaművek kiállítása

Megnyitó: 2012. március 25.

A kiállítást Alföldi Róbert nyitotta meg.

KEMÉNY JUDIT – Megpróbálni élni c. kiállítása

Megnyitó: 2012. szeptember 16.

A kiállítást Alföldi Róbert nyitotta meg.

A társulat és a vendégszínészek az elmúlt öt évben játszott szerepei

A Nemzeti Színház társulatának színészei

	Szerepek
Alföldi Róbert	<i>Isd. önéletrajza</i>
Bánfalvi Eszter	<i>Bánk bán – junior</i> – Gertrudis <i>Úri muri</i> – Ágnes, a felesége <i>Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe</i> – Játszó <i>Az ember tragédiája</i> – Játszó <i>Szent Johanna</i> – Johanna, szűz <i>A velencei kalmár</i> – Játszó <i>Egy elsurranó patkány</i> – Mme Bredumo, Noémi <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> – A játékos <i>Amalfi hercegnő</i> – Júlia <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> – Ráhel <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> – Polja, cselédlány <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> – Anna, titkárnő <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> – A kuli felesége <i>Ármány és szerelem</i> – Lujza <i>Jeremiás avagy Isten hidege</i> – Mókus, Jeremiás régi szerelme <i>Jó estét nyár, jó estét szerelem</i> – 2. szilvaárus lány / Krisz / Táncoló nő <i>A gyújtogatók</i> – TANÍTÓNÉ, Vera <i>Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt</i> – Közreműködő <i>Peer Gynt</i> – Solvejg
Básti Juli	<i>Férfi és Nő</i> – Közreműködő <i>Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból</i> – Mária, parasztasszony <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> – Vassza Zseleznova <i>The Black Rider</i> – Faláb <i>Ármány és szerelem</i> – Lady Milford, a fejedelem kegyencnője
Blaskó Péter	<i>Az ember tragédiája</i> – Az Úr

- A fösvény* – Harpagon, Cléante és Élise apja: szerelmes
Mariane-ba
- Egy lócsiszár virágvasárnapja* – Luther Márton
- A tanítónő* – Főúr
- Atália* – Mátán, hitehagyott pap, Bál áldozója
- Oresztész* – Hírnök
- Berzián és Dideki* – Violin, fülrepezető zenész
- Jeremiás avagy Isten hidege* – Dr. Pereszlényi Gyula, Jeremiás
unokabátyja /Ruzicska Mátyás, halott mészáros/
- Jó estét nyár, jó estét szerelem* – Hűvös
- Bodrogi Gyula *Holdbeli csónakos* – Jégapó, magyar fejedelem
- Orfeusz alászáll* – Jabe Torrance
- Szent Johanna* – A reimsi érsek
- A tanítónő* – Öreg Nagy István
- János vitéz I.* – A francia király
- János vitéz II.* – A francia király
- Lear király* – Bolond
- Péter és a farkas / A katona története* – Játszó
- Farkas Dénes *Bánk bán – junior* – Tiborc
- Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból* – Rovo, a fia
- Úri muri* – Mérnök
- Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe* –
Játszó
- Az ember tragédiája* – Játszó
- A fösvény* – La Fleche, Cléante inasa
- Egy lócsiszár virágvasárnapja* – Herse
- Hamlet* – Bernardo
- Hazafit nekünk!* – Albrecht, pincér Anna bordélyában,
Colombina, Fiú
- Csongor és Tünde* – Duzzog
- Berzián és Dideki* – Alszakáll
- Jeremiás avagy Isten hidege* – Szörnyű Ottó, rendőr
- Barbárok melankóliája – II.* – Játszó

Fehér Tibor

A gyűjtogatók – Megbízott, Petrik
Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt –
Játszó
Bánk bán – junior – Bánk bán
Úri muri – Kudora
Három nővér – Rode, Vlagyimir Karlovics, hadnagy
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játszó
Az ember tragédiája – Játszó
Szent Johanna – Bertrand de Poulengey
Szent Johanna – Courcelles kanonok
Hamlet – Marcellus
Hazafit nekünk! – Stefan Kovacs hadnagy, Kupfer segédje,
Verőlegény
Csongor és Tünde – Berreh
Berzián és Dideki – Áttentő Redáz
Lear király – Játszó
Jó estét nyár, jó estét szerelem – Fiú
Földi Ádám
Bánk bán – junior – Biberach
Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból – Pap
Magyar ünnep – Flamm Johannka, sajtóhivatalnok, Imre öccse
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játszó
Az ember tragédiája – Játszó
Szent Johanna – Károly, a dauphin, később VII. Károly francia
király
Egy lócsiszár virágvasárnapja – Günther báró
Náthán gyermekei – Kurt
Csongor és Tünde – Csongor
Amalfi hercegnő – Silvio
Oresztész – Apollón
Atália – Zakariás, Joád és Jozabet fia
Nyugat 100 – Játszó

- Pokoli disznótor* – Szolga
- Berzián és Dideki* – Berzián, a költő
- Mein Kampf (Harcom)* – Leopold, a szolgája
- Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók)* – Játszó
- Vasárnapi Ebéd* – Második férfi, a lány második férje,
harmincas matematikus
- Barbárok melankóliája – I.* – Játszó
- A gyújtogatók* – Tanító, Melis Endre
- Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt* –
Játszó
- Garas Dezső *Oresztész* – Tündareósz
- Jeremiás avagy Isten hidege* – Pocsaji Gerzson
- Gáspár Sándor *Holdbeli csónakos* – közreműködő
- Hazafit nekünk!* – Oblenszkij, orosz ezredes
- Gergye Krisztián *Orfeusz alászáll* – A néger ördögűző
- Kvartett* – Táncos
- Hazafit nekünk!* – Pincér
- Egy elsurranó patkány* – Patkány
- A park* – A halál
- A szatír* – Játszó
- Gerlits Réka *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból* – Menekült nő
- Az ember tragédiája* – Játszó
- Oresztész* – Argoszi asszonyok kara
- Atália* – Hábár, Atália egyik udvarhölgye
- Pokoli disznótor* – I. Komaasszony
- Mein Kampf (Harcom)* – Mici
- Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók)* – Játszó
- Vasárnapi Ebéd* – ANIKÓ, a Lány munkatársa, a húszas évei
végén
- Jeremiás avagy Isten hidege* – Palánta, Jeremiás húga
- Jó estét nyár, jó estét szerelem* – 3. szilvaárus lány /
Fodrászlány
- Hevér Gábor *Úri muri* – Igazmondó Pista

Hollósi Frigyes

Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból – Georg, a szolgálja
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játszó
Egy lócsiszár virágvasárnapja – Nagelschmidt
A tanítónő – Tanító
Hamlet – Guildenstern
Hazafit nekünk! – Kunz őrnagy, katonai ügyész
János vitéz II. – Bagó
A park – Höfling
Nyugat 100 – Játszó
Ármány és szerelem – Wurm, a miniszter magántitkára
Jeremiás avagy Isten hidege – Csige Károly, peronőr
Jó estét nyár, jó estét szerelem – Üzletvezető / Sofőr / Rendőr
32. Színkritikus – díjátadó ünnepség 2012. – Játszó
A jég – Borenboim
Úri muri – Borbíró Gyula
Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból – Csonti, sírásó
Három nővér – Ferapont, öreg szolga az előljáróságon
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játszó
Náthán gyermekei – Püspök
Hamlet – Sírásó 1.
Hazafit nekünk! – Hötzendorf tábornok, Borbély
Egy elsurranó patkány – Bredumo, Keb
Amalfi hercegnő – Castruchio, orvos, hóhér
A park – Erstling
Nyugat 100 – Játszó
The Black Rider – Az öreg Kuno
Ármány és szerelem – Miller, muzsikus
Jó estét nyár, jó estét szerelem – Apa / Házmester
Barbárok melankóliája – II. – Játszó
A gyűjtogatók – SIMON, a fogadós
Férfi és Nő – Játszó

Kulka János

Úri muri – Lekenczey Muki
Három nővér – Kuligin, Fjodor Iljics, tanár, Mása férje
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játszó
Szent Johanna – Richard de Beauchamp, Warwick grófja
Náthán gyermekei – Náthán
Hazafit nekünk! – Von Epp báró, Főpincér
Angyalok Amerikában – Roy Cohn, Orrin
Angyalok Amerikában – Angyalok kara
Oresztész – Egy phrügiai
Atália – Joád, más nevén Jojada főpap
Amalfi hercegnő – Bíboros
The Black Rider – Hírnök
Ármány és szerelem – Von Walter, első miniszter
Lear király – Lear
A nyolcadik – Hjalmar, szemüveges, kövérkés, enyhén
kopaszodik
Akarod vagy nem – Előadja
A gyújtogatók – Pap
Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt –
Játszó
Péter és a farkas / A katona története – Játszó
32. Színkritikus – díjátadó ünnepség 2012. – Játszó
Holdbeli csónakos – Dumuzi, sumir főpap
A jég – Lapin
Bánk bán – junior – Solom
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játszó
Az ember tragédiája – Játszó
A fősvény – Jacques, Harpagon szakácsa és kocsisa
Egy lócsiszár virágvasárnapja – Kallheim
Hamlet – Fortinbras, norvég király
Hazafit nekünk! – Sztanyicin, orosz hadnagy, Ferdi, Kupfer

László Attila

László Zsolt

segédje, Verőlegény

Egy lócsiszár virágvasárnapja – Várkatona

A tanítónő – Postás

Csongor és Tünde – Kurrah

Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – A kereskedő

Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – Kolja

Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – Jevgenyij

Melnyikov

Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – Pjatyorkin, matróz

A park – Fiú 1.

Pokoli disznótor – Jegyző

Amalfi hercegnő – Delio

After the Fall – Játszó

Berzián és Dideki – Főszakáll

Mein Kampf (Harcum) – Himmlischt

Lear király – Játszó

Jeremiás avagy Isten hidege – Szörnyű Ottó, rendőr

Jó estét nyár, jó estét szerelem – Pincér / Segéd / Kisöcs

A gyűjtogatók – TÖRÖK, az árus, cigány

Úri muri – Szakhmáry Zoltán

Az ember tragédiája – Lucifer

Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –

Játszó

Szent Johanna – Jean Lemaitre, domonkos rendi szerzetes, az

inkvizítor

Hamlet – Színész, Szellem

Hazafit nekünk! – Alfred Redl

Angyalok Amerikában – Louis

A park – Oberon

Oresztész – Püladész

Amalfi hercegnő – Ferdinánd

Nyugat 100 – Játszó

Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók) – Játszó

Makranczi Zalán

Jeremiás avagy Isten hidege – Nagy Jeremiás, parlamenti képviselő
A gyűjtogatók – Doktor
Vevők és albérlők szolgasága – Játszó
Peer Gynt – Dovre, a Görbe, a hang, Memnon, a Gomböntő
Kodály 130 – Játszó
Bánk bán – junior – Petur
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe – Játszó
Az ember tragédiája – Játszó
A fősvény – Cléante, Harpagon fia, Mariane szerelmese
A tanítónő – Járásorvos
Hamlet – Király
Egy elsurranó patkány – Roll
A park – Titania fia
Amalfi hercegnő – Antonió
Pokoli disznótor – Kántor
Ármány és szerelem – Ferdinánd, a fia
Mein Kampf (Harcum) – Lobkowitz
Lear király – Edgar
Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók) – Játszó
Jeremiás avagy Isten hidege – Péterfia Jakab, alpolgármester
Jó estét nyár, jó estét szerelem – Feketeruhás férfi
Barbárok melankóliája – I. – Játszó
Barbárok melankóliája – II. – Játszó
Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt – Játszó
Bánk bán – junior – Izidóra
Úri muri – Szabó Rozália
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe – Játszó
A fősvény – Élise, Harpagon lánya, Valere szerelmese
Náthán gyermekei – Recha

Martinovics Dorina

- Hazafit nekünk!* – Hilde
- Csongor és Tünde* – Tünde
- Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók)* – Játszó
- Vasárnapi Ebéd* – Lány, a darab kezdetekor 26 éves
- Jó estét nyár, jó estét szerelem* – 1. szilvaárus lány / Hűvös Ilona
- Marton Róbert
- Szent Johanna* – La Trémouille főkamrás
- Egy lócsiszár virágvasárnapja* – Tronkai Vencel báró
- A tanítónő* – Bérlő
- Hamlet* – Rosencrantz
- Egy elsurranó patkány* – Brig, Georges, Argas
- János vitéz I.* – Strázsamester
- Atália* – Izmael, levita
- Amalfi hercegnő* – Malateste
- Pánik* – Robi
- Lear király* – Alban
- Mátyássy Bence
- Bánk bán – junior* – Ottó
- Három nővér* – Tuzenbach, Nyikolaj Lvovics, báró, főhadnagy
- Magyar ünnep* – Gábor Palcsi, Emma és Dezső fia
- Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe* – Játszó
- Az ember tragédiája* – Játszó
- A fősvény* – Valere, Anselme fia, Élise szerelmese
- A tanítónő* – Szolgabíró
- Hamlet* – Horatio, Hamlet barátja
- Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály* – A kuli
- Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály* – Pjatyorkinok
- Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály* – Kolja, unoka
- Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály* – Zseleznov, a férje
- János vitéz II.* – Kukorica Jancsi
- Amalfi hercegnő* – Forobosco
- Atália* – Joás, Juda királya, Okoziás fia
- The Black Rider* – Vadorzó

- Berzián és Dideki* – Ribizli, a repülő kutya
Mein Kampf (Harcum) – Hitler
Lear király – Játszó
Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók) – Játszó
Barbárok melankóliája – I. – Játszó
Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt – Játszó
Péter és a farkas / A katona története – Játszó
- Mészáros Piroska
A jég – Haro / Natasa / Ar / Ilona
Orfeusz alászáll – Beulah Binnings
Három nővér – Natalja Ivanovna, a menyasszonya, majd felesége
Az ember tragédiája – Játszó
A tanítónő – Kató
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – A rendőr
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – Anna
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – Ráhel, forradalmárnő
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – Liza, cseléd lány
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály – A játékos
A park – Fiala lány
Pokoli disznótor – II. Komaasszony
Berzián és Dideki – Durik Maris
Mein Kampf (Harcum) – Gretchen
Lear király – Cordelia
A gyűjtogatók – Szolgálólány, Erzsi
- Molnár Piroska
Orfeusz alászáll – Porter nővér
Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból – Barbara, napszámosnő
Én vagyok a Te – Játszó
A tanítónő – Nagyasszony
Csongor és Tünde – Mirígy
Atália – Atália, Jorám özvegye, Joás nagyanyja
Pokoli disznótor – Gazdasszony

- The Black Rider* – Anne, a felesége
Ármány és szerelem – Millerné, a felesége
A nyolcadik – Mildibe, az ötvenes évek vége felé járhat,
kövérkés, szomorúszemű
Jeremiás avagy Isten hidege – Nagyné Bakóczy Borbála,
vagyis Bori, Jeremiás anyja, özvegy
Faludy100 – Játészó
Barbárok melankóliája – II. – A műveket felolvassák
*Ármány és szerelem – az előadásban elhangzó zeneművek egy
estén-* Mahler
32. Színikritikus – díjátadó ünnepség 2012. – Műsorvezető
Orfeusz alászáll – Dolly Hamma
Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból – Zenta, napszámosnő
Egy lócsiszár virágvasárnapja – Mária
Egy elsurranó patkány – Mme Argas
Oresztész – Argoszi asszonyok kara
A park – Helma
Berzián és Dideki – Zsebenci Klopédia
Jeremiás avagy Isten hidege – Skarlát Johanna, Jeremiás első
szerelme /Maluska Dorotty, halott úrasszony/
Jó estét nyár, jó estét szerelem – Hűvösné / Újságárus / Főbérő
A gyújtogatók – Feleség, Petrikné, Mari
Nagy Mari
Orfeusz alászáll – Vee Talbott, a seriff felesége
Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból – Hentesné
Három nővér – Anfisza, öreg dada
Magyar ünnep – Weiner Janka, fényképész
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe –
Játészó
Hamlet – Színésznő
Csongor és Tünde – Az éj
Oresztész – Karvezető
A park – Titania
Nyugat 100 – Játészó

	<i>Lear király</i> – Goneril
	<i>Vasárnapi Ebéd</i> – Anya, ötven fölött
	<i>A gyűjtogatók</i> – Szegény ember felesége, Kovácsné, Margit
	<i>Vevők és albérlők szolgasága</i> – Közreműködő
Nagy Zsolt	<i>Szent Johanna</i> – Robert de Baudricourt, Vaucouleurs várkapitánya
	<i>A tanítónő</i> – Ifj. Nagy István
	<i>Csongor és Tünde</i> – Balga
	<i>Vevők és albérlők szolgasága</i> – Játészó
Péterfy Bori	<i>Három nővér</i> – Irina
	<i>Mephisto</i> – Myriam Horowitz
	<i>Amalfi hercegnő</i> – Amalfi
	<i>Képzett társítások – AEGON-estek a Nemzetiben</i> – Közreműködő
	<i>Oresztész</i> – Élektra
	<i>After the Fall</i> – Játészó
	<i>Peer Gynt</i> – Ingrid, a Zöldruhás, Anitra
Radnay Csilla	<i>Bánk bán – junior</i> – Melinda
	<i>Úri muri</i> – Cigányasszony
	<i>Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe</i> – Játészó
	<i>Az ember tragédiája</i> – Játészó
	<i>A fősvény</i> – Mariane, Cléante szerelmese, Harpagon választottja
	<i>A tanítónő</i> – Hray Ida
	<i>Hamlet</i> – Ophelia, Polonius lánya
	<i>Csongor és Tünde</i> – Ilma
	<i>János vitéz I.</i> – A francia királykisasszony
	<i>János vitéz II.</i> – A francia királykisasszony
	<i>Vasárnapi Ebéd</i> – Kati, a Lány munkatársa, harmincas
	<i>Jó estét nyár, jó estét szerelem</i> – Veronika
	<i>Barbárok melankóliája – I.</i> – A darabokat felolvassák
	<i>Szentivánéji álom – Mendelssohn és Shakespeare együtt</i> – Játészó

- Pornó** – A Lány
- Péter és a farkas / A katona története** – Közreműködő
- Sinkó László **Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból** - Polgármester
- Három nővér** - Csebutikin, Ivan Romanics, katonaorvos
- A fősvény** - Anselme, Valere és Mariane apja
- Náthán gyermekei** - Szultán
- Amalfi hercegnő** - Bosola
- Mein Kampf (Harcom)** - Herzl
- Söptei Andrea **Orfeusz alászáll** - Carol Cutrere
- Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból** - Paula, irodai alkalmazott
- Magyar ünnep** - Gáborné Emma, divatáruboltos, Janka unokatestvére
- Én vagyok a Te** - Játszó
- Egy lócsiszár virágvasárnapja** - Lisbeth
- Hamlet** - Királyné, Hamlet anyja
- Hazafit nekünk!** - Sophia Deljanov grófnő
- Angyalok Amerikában** - Angyal, Hajléktalan nő, Emily, Mormon anya
- Amalfi hercegnő** - Cariola
- János vitéz I.** - Iluska
- Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály** - Natasa
- Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály** - Ljudmila
- Szépet fogtok álmodni! (megcsalás-verziók)** - Szereplő
- A nyolcadik** - Ágnes, harmincas éveiben jár
- Jeremiás avagy Isten hidege** - Dr. Poroszlay Sarolta, főpolgármester asszony, Jeremiás szeretője
- Stohl András **Úri muri** - Csörgheó Csuli
- Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból** - Abram, a fia
- Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe** - Játszó
- Egy lócsiszár virágvasárnapja** - Müller Ferenc
- Hazafit nekünk!** - von Kupfer

- Angyalok Amerikában* - Joe, Eszkimó, Mormon apa
Angyalok Amerikában - Angyalok kara
A park - Wolf
János vitéz I. - Kukorica Jancsi
Jeremiás avagy Isten hidege - Cucor, Jeremiás egykori osztálytársa és barátja
Péter és a farkas / A katona története - Játszó
Peer Gynt - Peer
- Szabó Kimmel Tamás
Bánk bán - junior - II. Endre
Orfeusz alászáll - Val Xavier
Három nővér - Szoljonij, Vaszilij Vasziljevics, százados
Magyar ünnep - Urbán Vince, újságíró, Imre és Johanna unokatestvére
Én vagyok a Te - Játszó
Szent Johanna - Jean Dunois, az Orléans-i Fattyú
Hamlet - Hamlet, az előbbi király fia, a mostaninak unokaöccse
Hazafit nekünk! - von Taussig
Angyalok Amerikában - Belize, Mr. Kamu, Caleb
János vitéz II. - Strázsamester
Atália - Azariás, levita
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály - Prohor
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály - Fedor Zseleznov, haldokló Svájcban
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály - Krotkih, szoci
Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály - A bíró
The Black Rider - Wilhelm, írnok, Kätchen szerelmese
Pánik - Tomi
Lear király - Oswald
A nyolcadik - Öltönyös
Szentivánéji álom - Mendelssohn és Shakespeare együtt - Játszó
- Szarvas József
Orfeusz alászáll - Talbott, seriff
Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból - Volker, Mária szolgája

Szatory Dávid

Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe -

Játszó

Szent Johanna - La Hire kapitány

Egy lócsiszár virágvasárnapja - Kolhaas Mihály

A tanítónő - Kántor

János vitéz I. - Bagó

Nyugat 100 - Játszó

The Black Rider - Bertram, erdész

Berzián és Dideki - Szörénször Tejbajszán, főtűzoltó

Vasárnapi Ebéd - Laci bácsi, az anya testvére, erős ötvenes

A nyolcadik - Linpen, harminc év körüli fiatalember

Jeremiás avagy Isten hidege - Ökrös Lóránd, Jeremiás volt

osztálytársa /Verrasztó Miklós, halott építőmester/

Jó estét nyár, jó estét szerelem - Személyzetis / Lakótárs /

Fizetőpincér

Bánk bán - junior - Mikhál

Úri muri - Fancsali

Három nővér - Fedotyik, Alekszej Petrovics, hadnagy

Magyar ünnep - Weiner Ottó, segédlelkész, Janka öccse

Az ember tragédiája - Ádám

Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe -

Játszó

Szent Johanna - Gilles de Rais, a Kékszakáll

Szent Johanna - Ladvenu, domonkos rendi szerzetes

Hamlet - Laertes, a fia

Hazafit nekünk! - Siczynski, Viktor Jerzabek alhadnagy, Paul,

Cárnó

Egy elsurranó patkány - Újságíró

Berzián és Dideki - Vinkóci Lőrenc, kocsmáros

Lear király - Játszó

A gyűjtogatók - Fiú, Ferike

Szentivánéji álom - Mendelssohn és Shakespeare együtt -

Játszó

- Tenki Réka *Az ember tragédiája* - Éva
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe -
 Játszó
Angyalok Amerikában - Harper, Martin Heller
Angyalok Amerikában - Angyalok kara
- Tompos Kátya *Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból* - Tonka, cselédlány
Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe -
 Játszó
Csongor és Tünde - Ledér
János vitéz II. - Iluska
Oresztész - Hermioné
Atália - Szulamit, Zakariás húga
Berzián és Dideki - Dideki
Jó estét nyár, jó estét szerelem - Zsuzsanna
Vevők és albérlők szolgasága - Játszó
Tompos Kátya és Hrutka Róbert közös koncertje - Ének
- Törőcsik Mari *A fősvény* - Frosine, intrikus nő
Mein Kampf (Harcom) - Halál asszony
Jó estét nyár, jó estét szerelem - Édes / Virágárusnő
- Udvaros Dorottya *Férfi és Nő* - Játszó
Orfeusz alászáll - Lady, Jabe felesége
Három nővér - Olga
Kvartett - Madame de Merteuil
Angyalok Amerikában - Hannah, Rabbi, Alekszij
 Antedilluvjanovics Prelapszarjanov, Henry, Ethel Rosenberg
János vitéz I. - A gonosz mostoha
Atália - Jozabet, Joás nagynénje, Jorám lánya, a főpap hitvese
Oresztész - Helené
A nyolcadik - Roxana, jól öltözött, idősebb nő
Barbárok melankóliája - II. - A műveket felolvassák
Szentivánéji álom - Mendelssohn és Shakespeare együtt -
 Játszó
Peer Gynt - Aase

Újvári Zoltán

Úri muri - Borbély Zsiga, patikus

Egy lócsiszár virágvasárnapja - Várnagy, Mann

A tanítónő - Patikus

János vitéz I. - A falu csősze, Bartoló

János vitéz II. - A falu csősze, Bartaló

Berzián és Dideki - Sróf mester

Lear király - Játszó

Vasárnapi Ebéd - Apa, hatvan közelében

Jeremiás avagy Isten hidege - Széll Jenő, Jeremiás volt osztálytársa

Jó estét nyár, jó estét szerelem - Gellérthegyi férfi ! Vendég / Orvos

Znamenák István

Három nővér - Prozorov, Andrej Szergejevics

Magyar ünnep - Flórián Imre, katonadiplomata, Janka szeretője

Én vagyok a Te - Játszó

Szent Johanna - John de Stogumber káplán

A tanítónő - Káplán

Hamlet - Sírásó 2.

Hazafit nekünk! - von Möhl

Lear király - Kent

Oidipusz király - Játszó

A gyújtogatók - Polgárőr, Subic Károly

Kodály 130 - Közreműködő

A Nemzeti Színház vendégszereplői

Szerepek

Bánki Gergő

A jég - Gena

Csákányi Eszter

A jég - Anya/ Ekosz

Cserhalmi György

Oresztész - Meneláosz

Czupi Dániel

Én vagyok a Te – Játszó

Lear király - Játszó

Dénes Zsolt

Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe - Játszó

Úri muri - Márton

Ducsai Ábel	<i>Lear király</i> - Játszó <i>János vitéz I.</i> - Huszár, udvaronc <i>Szent Johanna</i> - Dunois apródja <i>Az ember tragédiája</i> - Játszó <i>Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból</i> - Franzi, a fia <i>Én vagyok a Te</i> - Játszó
Eke Angéla	
Előd Álmos	<i>Az ember tragédiája</i> – Játszó <i>Úri muri</i> - Józsi, pincér <i>Egy lócsiszár virágvasárnapja</i> - Kunz <i>Hamlet</i> - Francisco <i>Lear király</i> – Játszó <i>Atália</i> - Játszó
Ficzere Béla	<i>A fősvény</i> - Simon, Csendbiztos <i>Lear király</i> - Játszó
Fodor Tamás	<i>Úri muri</i> - Levkovits, zsidó <i>Szent Johanna</i> - Peter Cauchon, Beauvais püspöke
Fosztó András	<i>Úri muri</i> - András/Kubikus <i>Lear király</i> - Játszó <i>János vitéz I.</i> - Huszár, udvaronc
Gálffi László	<i>Lear király</i> - Gloucester
Gáspár Kata	<i>Magyar ünnep</i> - Geiger Márta, Imre és Vince szeretője <i>Egy lócsiszár virágvasárnapja</i> - Antónia nővér <i>Úri muri</i> - Terka/Cigányasszony <i>Ármány és szerelem</i> - Szophie, a Lady komornája <i>János vitéz I.</i> - leány, udvarhölgy <i>A park</i> - Felszolgáló lány <i>Az ember tragédiája</i> - Játszó
Gerő Bence	<i>Úri muri</i> - Szakhmáry Jánoska <i>Vasárnapi ebéd</i> - Gyerek, a lány első házasságából, 8 év körüli
Gerő Botond	<i>Egy lócsiszár virágvasárnapja</i> - Henrik
Gyabronka József	<i>A jég</i> - Rom/Andrej
Halas Dóra	<i>Magyar ünnep</i> - Játszó
Katona László	<i>A jég</i> - Kiela/Pása
Keres Emil	<i>Lear király</i> - Aggastyán
Kiss Diána Magdolna	<i>A jég</i> - Nyikolajeva
Kovács Márton	<i>Úri muri</i> - Wágner Adolf
Lázár Kati	<i>Pokoli disznótor</i> - Öregasszony
Lázár Zsigmond	<i>Úri muri</i> - Wágner Adolf
Lukáts Andor	<i>Úri muri</i> - Zsellyei Balogh Ábel, ezredes
Márkus Sándor	<i>A tanítónő</i> - Lovászinás <i>Az ember tragédiája</i> - Játszó
Mezei Lajos	<i>Úri muri</i> - Kubikus vezér <i>János vitéz I.</i> - Huszár, udvaronc
Mikecz Kornél	<i>Magyar ünnep</i> - Játszó

Mucsi Zoltán	<i>A jég</i> - Apa/Szúnyog
Ónodi Eszter	<i>A nyolcadik</i> - Éva, negyvenes, derűs, kislányos
Rába Roland	<i>Hamlet</i> – Polonius <i>Oresztész</i> – Oresztész <i>Pánik</i> - Roli
Schell Judit	<i>Úri muri</i> - Rhédey Eszter, a felesége <i>Három nővér</i> - Mása
Scherer Péter	<i>A jég</i> - Autós
Seress Dániel	<i>A fősvény</i> - Paszuly, Csuka, Harpagon szolgája <i>Hazafit nekünk!</i> -Steinbauer, verőlegény <i>Egy lócsiszár virágvasárnapja</i> - Hinz, Vámos <i>Vevők és albérlők szolgasága</i> – Közreműködő
Stork Natasa	<i>Pokoli disznótor</i> - Disznó
Szabó Zoltán	<i>Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe</i> - Játszó <i>Berzián és Dideki</i> - Fiú <i>János vitéz I.</i> - Huszár, udvaronc <i>Oresztész</i> - Argoszi asszonyok kara
Szalay Marianna	
Szász Barna	<i>Magyar ünnep</i> - Játszó
Szelőczey Dóra	<i>János vitéz I.</i> - Leány, udvarhölgy <i>Berzián és Dideki</i> - Lány
Szemenyei János	<i>Pokoli disznótor</i> - I. Vándorló
Szikszai Rémusz	<i>Úri muri</i> - Dobokai
Szilas Miklós	<i>János vitéz I.</i> - Huszár, udvaronc
Szilágyi Csenge	<i>A tanítónő</i> - Tanítónő
Szolár Tibor	<i>Én vagyok a Te</i> - Játszó
Somody Kálmán	<i>Jeremiás avagy Isten hidege</i> - Kusza József, nyugdíjas tornatanár
Szőcs Artur	<i>Pokoli disznótor</i> - I. Vándorló
Terhes Sándor	<i>Orfeusz alászáll</i> - David Cutrere
Tóth Orsolya	<i>A jég</i> - Ip/Vika
Varga Mária	<i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> - Natasa, a lánya
Vánca Gábor	<i>Szent Johanna</i> - Az intézője, Jean D'Estivet, a bayeux-i káptalan kanonokja, az ügyész <i>Egy lócsiszár virágvasárnapja</i> - Zauner <i>Berzián és Dideki</i> - Aggszakáll
Vásáry André	<i>Ármány és szerelem</i> - Van Kalb, udvari marsall
Vida Gábor	<i>János vitéz I.</i> - Huszár, udvaronc
Vida Sára	<i>Úri muri</i> - Szakhmáry Évike
Virág Melinda	<i>A szatír</i> - Játszó

Wunderlich József	<i>A tanítónő</i> - Prímás
Závada Pál	<i>Magyar ünnep</i> - Gábor Dezső, divatáruboltos, Emma férje
Závodi Marcell	<i>Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból</i> - Konrád, a fia
Zóka Jozefína	<i>Úri muri</i> - Szakhmáry Évike

Színházrendezők az elmúlt öt évben

Rendezők	Előadások
Alföldi Róbert	Isd. önéletrajza
Almási-Tóth András	Lázár Ervin: <i>Berzián és Dideki</i> (2009. 10. 17.)
Andrei Șerban	Csehov: <i>Három nővér</i> (2010. 09. 24.) Tony Kushner: <i>Angyalok Amerikában</i> (2012. 09. 28.)
Balázs Zoltán	John Webster: <i>Amalfi hercegnő</i> (2009. 05. 15.)
Bezerédi Zoltán	Móricz Zsigmond: <i>Úri muri</i> (2010. 01. 15.)
Bodó Viktor	Bodó Viktor - Róbert Júlia: <i>Social Error</i> (2013. 05. 25.)
Dömötör András	Remenyik Zsigmond: <i>Pokoli disznótor</i> (2009. 01. 10.)
Gergye Krisztián	Heiner Müller: <i>Kvartett</i> (2011. 01. 08.) Agota Kristof: <i>Egy elsurranó patkány</i> (2012. 10. 14.)
Gigor Attila	Garaczi László: <i>Szépet fogtok álmodni (megcsalás-verziók)</i> (2010. 03. 05.) Ulrich Hub: <i>Náthán gyermekei</i> (2012. 02. 04.)
Gothár Péter	William Shakespeare: <i>Lear király</i> (2010. 03. 19.) Esterházy Péter: <i>Én vagyok a Te</i> (2011. 02. 26.) Heinrich von Kleist: <i>Amphytrion</i> (2013. 02. 23.)
Jean Lambert – Wild	<i>Cigánymesén alapuló előadás</i> (2013. 05. 04.)
Marton László	Rakovszky Zsuzsa: <i>A nyolcadik</i> (2010. 05. 07.)
Mohácsi János	Kovács Márton - Mohácsi István - Mohácsi János: <i>Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe</i> (2011. 02. 25.) William Shakespeare: <i>A velencei kalmár</i> (2013. 03. 22.)
Mundruczó Kornél	Vlagyimir Szorokin: <i>A jég</i> (2008. 09. 26.)

Novák Eszter	Bródy Sándor: <i>A tanítónő</i> (2012. 02. 03.)
Rába Roland	Tábori György (George Tabori): <i>Mein Kampf (Harcom)</i> (2010. 01. 16.)
	Mika Myllyaho: <i>Pánik</i> (2009. 10. 14.)
	Fejes Endre - Presser Gábor: <i>Jó estét nyár, jó estét szerelem!</i> (2010. 12. 10.)
	Molière: <i>A fősvény</i> (2011. 10. 01.)
Rátóti Zoltán	Háy János: <i>Vasárnapi ebéd</i> (2010. 04. 19.)
Sebestyén Aba	Székely Csaba: <i>Bányavirág</i> (2013. 03. 17.)
Sopsits Árpád	Tennessee Williams: <i>Orfeusz alászáll</i> (2009. 12. 19.)
Tengely Gábor	Vörösmarty Mihály: <i>Csongor és Tünde</i> (2012. 10. 06.)
Valló Péter	Jean Racine: <i>Atália</i> (2009. 03. 14.)
	Térey János: <i>Jeremiás avagy Isten hidege</i> (2010. 10. 02.)
Znamenák István	Sütő András: <i>Egy lócsiszár virágvasárnapja</i> (2011. 12. 11.)
Zsótér Sándor	Makszim Gorkij – Bertolt Brecht: <i>Vassza Zseleznova / A kivétel és a szabály</i> (2008. 11. 22.)

Díjak

I. NEMZETKÖZI DÍJAK

Szorokin: **A jég**, rendező: Mundruczó Kornél díjai:

2009. Szarajevó, MESS Fesztivál: Ezüst Babérkoszorú a legjobb közép-európai előadásnak, a zsűri különdíja a legjobb társulatnak és a DNEVNI című napilap díja a legjobb előadásért

2009. Torun, KONTAKT Nemzetközi Színházi Fesztivál: III. helyezés és legjobb fiatal alkotó díja Mundruczó Kornélnak

Kulka János – Gotham Screen Nemzetközi Filmfesztivál, New York A legjobb férfi alakítás díja
Bergendy Péter A vizsga című filmjében

II. HAZAI DÍJAK:

Pécsi Országos Színházi Találkozó – 2011

- A szakmai zsűri díja – Legjobb előadás: **Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból**
Martin Sperr: Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból,
Rendezte: Alföldi Róbert
- A szakmai zsűri díja – Legjobb színpadi zene: **Kovács Márton**
Kovács Márton - Mohácsi István - Mohácsi János: Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe - Nemzeti Színház, Budapest, valamint Pintér Béla - Darvas Benedek: Parasztopera - zenei átdolgozásáért - Pécsi Nemzeti Színház

- A szakmai zsűri díja – Legjobb férfi epizód szereplő: **Hevér Gábor**
Martin Sperr: Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból valamint Kovács Márton - Mohácsi István - Mohácsi János: Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe
- A közönségzsűri díja – **Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból**
- A Fidelio díja – Legjobb 30 év alatti színész: **Szabó Kimmel Tamás**
Anton Pavlovics Csehov: Három nővér - Nemzeti Színház, Budapest
- A Fidelio díja – Legjobb 30 év alatti színésznő: **Radnay Csilla**
Kovács Márton - Mohácsi István - Mohácsi János: Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe - Nemzeti Színház, Budapest, valamint, John Kender - Fred Ebb - Bob Fosse: Chicago - HOPPart Társulat, Budapest

Pécsi Országos Színházi Találkozó – 2009

- A legjobb női alakításért járó díj – a MASZK Országos Színészegyesület színész zsűrijétől:
Nagy Mari, Botho Strauss: A park

Az Évad Legjobb Magyar Drámája, 2011 – A Színházi Dramaturgok Céhének díja: Esterházy Péter: Én vagyok a Te

Színkritikusok Díja, 2011/2012

- A legjobb férfi mellékszereplő: **Rába Roland - Hamlet**

Színkritikusok Díja, 2010/2011

- A legjobb új magyar dráma: **Térey János: Jeremiás avagy Isten hidege**
- A legjobb előadás: **Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe**
- A legjobb női főszereplő megosztva: **Molnár Piroska – Én vagyok a Te**
- A legjobb férfi mellékszereplő: **Kulka János – Egyszer élünk avagy a tenger azontúl tűnik semmiségbe**
- A legjobb színházi zene (új!): **Bella Máté – Magyar ünnep**
- **Töröcsik Mari** átvette korábban odaítélt életműdíját.

Színkritikusok Díja, 2009/2010

- A legjobb színházi zene: **Kovács Márton – Az elveszett levél – Pécsi Nemzeti Színház; A falu rossza - kaposvári Csiky Gergely Színház; Úri muri - Nemzeti Színház**
- A legjobb női főszereplő: **Töröcsik Mari – Mein Kampf (Harcom) - Nemzeti Színház**
- Különdíj: **Alföldi Róbert**nek a Nemzeti Színház arculatának megteremtéséért
- Fővárosi Színházi Díj: **Molnár Piroska – Macskajáték - Örkény Színház; Ármány és szerelem; Vadászjelenetek Alsó-Bajorországból - Nemzeti Színház**

Fővárosi Önkormányzat Színházi díjai:

- **Alföldi Róbert** – A Nemzeti Színház megújításáért, 2010

A Nemzet Színésze:

- **Molnár Piroska**, 2011

Kossuth-díjas társulati tagok:

Básti Juli, Blaskó Péter, Bodrogi Gyula, Gáspár Sándor, Molnár Piroska, Sinkó László, Töröcsik Mari, Udvaros Dorottya

Jászai Mari-díjas társulati tagok:

Básti Juli, Blaskó Péter, Bodrogi Gyula, Gáspár Sándor, Hollósi Frigyes, László Zsolt, Molnár Piroska, Murányi Tünde, Nagy Mari, Sinkó László, Söptei Andrea, Stohl András, Szarvas József, Törőcsik Mari, Udvaros Dorottya, Újvári Zoltán, Znamenák István

Magyarország Érdemes Művésze díj:

- Szarvas József, 2012

A Magyar Köztársaság Kiváló Művésze díj:

- Kulka János, 2003

A Magyar Köztársasági Érdemrenddel kitüntetett színművészeink:

- Básti Juli – Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje, 2009
- Péterfy Bori – Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje, 2008
- Molnár Piroska – A Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje, 2006
- Bodrogi Gyula – A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje, 2004

Prima Primissima díjas színművészeink:

- Tompos Kátya – Junior Prima Díj, 2010
- Törőcsik Mari – Jubileumi Prima Primissima díj, 2007

Hevesi Sándor-díj:

- Alföldi Róbert, 2010

Gábor Miklós-díjas színművészeink:

- Kulka János, 2005
- Blaskó Péter, 2004
- Rába Roland, 2012

Gundel Művészeti díjas színművészeink:

- Udvaros Dorottya, 2004
- Törőcsik Mari, 2002

A Vidor Fesztivál díja:

- Bodrogi Gyula – Életmű-díj, 2009
- Nagy Mari – Smeraldina-díj, 2012

Budapest díszpolgára:

- Törőcsik Mari, 2005

Páger Antal Színészdíj

- Kulka János, 2009
- Törőcsik Mari, 2008

Farkas-Raskó-díj

- Blaskó Péter, 2005
- Stohl András, 2007
- László Zsolt, 2009

Európa-díj:

- Törőcsik Mari, 2004

Halhatatlanok Társulata:

- Kulka János, 2006
- Básti Juli, 2005
- Udvaros Dorottya, 2005
- Bodrogi Gyula, 2004

Hazám-díj:

- Molnár Piroska, 2008
- Töröcsik Mari, 2006

A Magyar Táncművészek Szövetségének az Évad Legjobb Alkotója díja:

- Gergye Krisztián, 2008

Harangozó Gyula-díj:

- Gergye Krisztián, 2009

Kultúra-díj (Román Kulturális Intézet díja):

- Alföldi Róbert, 2009

Imre Zoltán-díj:

- Gergye Krisztián, 2010

Bálint Lajos Vándorgyűrű:

- Perczel Enikő, 2011

Filmkritikusok díja :

- Péterfy Bori, 2010
- Töröcsik Mari, Életmű –díj, 2010

42. Magyar Filmszemle:

- László Zsolt, Legjobb színész díja, 2011

Budapest Főváros Színházi díja:

- Molnár Piroska, 2010

Junior Prima –díj:

- Tompos Kátya, 2010

Fehér György – díj:

- Rába Roland, 2011

ASSITEJ – VI. Kaposvári Nemzetközi Gyermek – és Ifjúsági Színházi Biennálé:

- Kulka János, a Legjobb színész díja, 2012

Barátság Érdemrend:

- Töröcsik Mari, 2011

Transilvania Nemzetközi Filmfesztivál (TIFF), Kolozsvár

- Töröcsik Mari, Életműdíj, 2012

Pro Urbe Budapest – díj:

- Sinkó László, 2012

Budavár díszpolgára:

- Blaskó Péter, 2012

A SZÍNHÁZI NEVELÉSRŐL ÁLTALÁBAN

A színházi nevelés ma Magyarországon nagyon tág definíció, sokféle drámapedagógiai, színház-pedagógiai tevékenységet ölel fel. Célja mindig az, hogy egy (az adott korosztályt kifejezetten érintő) témát a dráma, a színház középpontba állításával dolgozzon fel, de úgy, hogy a gyerekeket is aktív részesévé tegye.

A színházi nevelés egyik formája, amikor a színházi előadáshoz foglalkozás kapcsolódik. Ilyenkor maga az előadás külön egységet képez, mondhatni ez az első felvonás, amit aztán egy második (de ugyanolyan értékes és fontos) rész követ: a feldolgozó foglalkozás. (Bizonyos esetekben, ha a téma vagy a színházi forma bonyolultsága azt kívánja, lehet az előadás előtt előkészítő foglalkozás is)

Mindaz arra jó, hogy ne csak a színházi előadással állítsunk valamit, és aztán magára hagyjuk a gyereket: dolgozza fel a látottakat, ahogy akarja. Hanem a téma mélyebb megértése érdekében rögtön lehetőséget biztosítsunk arra, hogy reflektálhassanak rá, kérdezhessenek, véleményt mondhassanak. Persze mindezt játékos formában. Ez kommunikációs készségeket is fejleszt, kreativitást növel és közösségi élményt ad, miközben a színházról is tanít.

PRAKTIKUS TUDNIVALÓK

Szervezés: a színházi nevelési program az iskolákkal együttműködésben történik, tehát az előadásra iskolai osztályok érkeznek. Fontos, hogy a csoport tagjai jól ismerjék egymást, összeszokottak legyenek. Idegen gyerekek (pláne, ha felnőttek, a szülők kívülről nézik őket) sokkal nehezebben nyílnak meg. A jegyeket az osztálynak úgy lehet árulni, hogy előadást és foglalkozást is tartalmaz, tehát aki ezt veszi meg, az marad a foglalkozáson, így a dolog nem esetleges, nem fakultatív.

Időpont: lévén iskolai osztályok jönnek, az előadást hétköznap célszerű tartani délelőtt (tanítási időben), vagy délután 3-tól.

Létszám: legideálisabb esetben csupán 1-2 osztály nézi az előadást, és ők maradnak utána a foglalkozásra is. Tehát aki az előadást nézte, az foglalkozást is kap. De sokszor előfordul, hogy 4-5 osztály is nézi, és ebből csak 1-2 marad. Ilyenkor célszerű „előadás feldolgozó kézikönyvet” készíteni, amit oda lehet adni a pedagógusoknak. Ez mankó lehet számukra az iskolai feldolgozáshoz, mert játékgyűjteményt és szakirodalmat tartalmaz.

A számokról: egy drámapedagógus maximum egy osztállyal tud dolgozni, de úgy, ha pár színész is részt vesz a munkában. 25-30 gyereknél több nem maradhat egy drámapedagógusra, mert ennyi emberrel lehet jól beszélgetni, játszani. Ám a legideálisabb, ha két drámapedagógus vezeti a foglalkozást egy osztálynak.

Helyszín: jó, ha a foglalkozás az előadás helyszínén (a színpadon) történik, mert ez plusz élményt ad a gyerekeknek. De ez nem kötelező, ha van bármilyen más kis tér, akkor ott is lehet. Lényeg, hogy kényelmesen körbe lehessen ülni, játszani.

Színházi dolgozók: a foglalkozásban résztvevő színészek, a műszak és a ruhatárosok számára egy ilyen program azt jelenti, hogy nem lehet az előadás után azonnal hazamenni, elkezdni bontani, hanem utána még maradni kell. Általában egy ilyen ifjúsági előadás 60-70 perces, amit utána szintén 60-70 perces foglalkozás követ.

A foglalkozás: ez nem egy egyszerű beszélgetés, nem olyan, mint egy közönségtalálkozó, hanem az előadás fókuszába állított problémát dolgozza fel. Van beszélgetős része is, és vannak különböző drámapedagógiai konvenciók, játékok, amiket alkalmazni lehet (ezeket most nem részletezem). A foglalkozás menetét drámapedagógus írja meg (a rendezővel egyeztetve arról, hogy mi legyen a fókusz) és ő is vezeti le.

A színészek: nem kötelező, hogy az összes színész részt vegyen a foglalkozásban, csupán azok, akik érintettek a fókuszba került kérdésben. Velük a próbafolyamat során tréningezni, próbálni kell, hogy pontosan tudják, mi a dolguk, mi a helyes kérdéstechnika, miről szól az adott játék. A színészek maximális biztonságban vannak a foglalkozás alatt.

A NÁTHÁN GYERMEKEIRŐL

célcsoport: a darab szerintem 10-13 éveseknek íródott (általános iskola 5-7.osztály), a benne rejlő problémák szólhatnak idősebbeknek, de ahogy a darab meg van írva, az ezt a korosztályt célozza meg.

a fókusz: persze ez rendezői kérdés is, de drámapedagógiai, nevelési szempontból (és a korosztályos problémákat figyelembe véve) a fókusz szerintem: lázadás a szülők ellen, felnőtté válás, első szerelem, apa vagy a pasim? (A vallási kérdések (melyik az igaz vallás?) igencsak másodlagosak, én azzal alig foglalkoznék, maximum, ha szóba kerül a beszélgetés során. A foglalkozásban tehát értelemszerűen Náthán, Recha és Kurt venne részt a színészek közül. Vagy csak Recha és Kurt. Többféle foglalkozás is kitalálható.

Amit a fentiekben leírtam, azok az általános tudnivalók egy színházi nevelési programról, az előadást követő feldolgozó foglalkozásról.

Amennyiben a színház több gyereknek szeretne játszani, családi és nem iskolai programként értelmezni az előadást, hétvégén is játszani, de nyitott arra, hogy az előadáshoz színházi nevelés is társuljon, abban az esetben teljesen új programot kell kidolgozni, ami működőképes a hagyományostól eltérő feltételek mellett is.

Róbert Júlia (dramaturg, színházpedagógus)

A KRÉTAKÖR ÉS A NEMZETI SZÍNHÁZ EGYÜTTMŰKÖDÉSI TERVEZETE

[1] SZÍNHÁZI NEVELÉS

[FESZ – NEMZETI SZÍNHÁZ] A Nemzetinek jelenleg nincs drámapedagógusa vagy olyan színész-drámatanára, aki átfogóan gondozná az intézmény profiljának ifjúsági vetületeit. A szakember kiválasztásában és az egyedi munkakör protokolljának kialakításában jelenthet segítséget a FESZ színházi-nevelési munkacsoportja. Fontos, hogy a szakembernek kiterjedt koncepciót kell megfogalmaznia, melynek részei:

- a) Az intézmény repertoárján már szereplő előadások színházi-nevelési elemekkel történő kiegészítése, illeszkedve azok színház-esztétikai sajátosságaihoz (pl.: beavató színházi foglalkozás, drámaóra, feldolgozó beszélgetés, etc.)
- b) Az intézmény évad-tematikájához illeszkedő színházi-nevelési foglalkozások kidolgozása, valamint részvétel annak szakmai megvalósításában. Előnyben részesítendőek az intézményen kívül, lehetőleg tantermekben megvalósuló foglalkozások, ezzel is erősítve az intézmény kerületi, illetve fővárosi jelenlétét.
- c) Az intézmény új bemutatóihoz illeszkedő színházi-nevelési elemek kidolgozása és kivitelezése, az adott produkcióban résztvevő előadók bevonásával.
- d) Kapcsolattartás és a marketing/PR menedzsmenttel együttműködésben kiterjedt középiskolai network-építés a következő mandátum teljes ideje alatt.

[KRÉTAKÖR]

[A] A Krétakör a 2012/13-as tanév során kísérleti-jelleggel kezdett együttműködést a ferencvárosi Szent-Györgyi Albert Középiskolával. Célunk, hogy évente legalább egy kerületi középiskolai intézmény bevonásával alakítsunk ki olyan kreatív együttműködést, ami az iskola falain belüli, aktív jelenlétünket eredményezi, így téve lehetővé a diákság színházi érzékenyítését, nevelését és végső soron saját kreatív energiáinak megtapasztalását. Az iskolai évad végén az egyes csoportokkal bemutatót tartunk, vagyis a külső érdeklődők számára is biztosítanánk az egész éves munkánk megismerését. A program neve „**Utópia Kollégium**” (a továbbiakban: UK). Célunk, hogy az UK részére mind több kerületi szervezetet meg tudjunk nyerni, úgy is mint együttműködő partnert de úgy is, mint kreatív közreműködőt, aki vállalja egy további iskolai csoport egy teljes évadon keresztüli foglalkoztatását.

A Krétakör szerződése a kerülettel 2018-ban jár le. Amennyiben a Krétakör és a Nemzeti Színház együttműködésre lépne, úgy a 2013/14-es tanévtől kezdődően a Krétakör szakmai vezetésével, de a Nemzeti Színház egyenrangú közreműködésével (a színész-drámatanár szakmai vezető közreműködésével) folytatódik a tavaly elkezdődött projekt. A projekt 4 éves távlatban teljedne ki, amikor is 2018 májusában a Krétakör-Nemzeti Színház tandem egy diákszínházi fesztivált tarthatna, ahol egyrészt az elmúlt évek produkció mutatkozhatnak be további, külföldi diákszínházi produkciókkal együtt, illetve ahol egy szakmai konferencia keretében a nagyközönség és a szakmai érdeklődők számára is megismerésre kerülhet a kezdeményezés innovatív módszertana.

[B] Ugyanide tartozik, hogy a Krétakör 2013 szeptemberétől megkezdi a németországi ProjektFabrik JobAct programjának Kelet-európai adaptációját. A programban a középiskolai tanulmányukat befejezett, vagy legalább a 18. életévüket betöltött munkanélküli fiatalok vesznek részt. A program célja kettős: egyrészt ezen fiatalok színházi eszközökkel történő szocializációja, másrészt munkaerő-piaci integrációja. A projekt Németországban több mint 30 csoporttal fut jelenleg, a JP Morgan valamint a német állam finanszírozásában. A 10 hónapos időtartam során a fiatalok 5 hónapon keresztül dolgoznak egy általuk kitalált és szakmai vezető segítségével létrehozandó színházi előadáson, amit az 5. hónap végén nagyközönség előtt mutatnak be. Ezt követően újabb 5 hónapon keresztül járnak el különböző praktikumokra munkát végezni, így a 10. hónap végén a felhalmozott tapasztalatok birtokában

vághatnak neki az álláskeresésnek – a német tapasztalatok szerint 60%-ban sikerrel. A Krétakör egyelőre pilot-jelleggel fogja megkezdeni egy ferencvárosi csoport összeszervezését: jelenleg a szakmai csapat összeállításán dolgozunk. Ugyanakkor a csapat munkájának bemutatásához fontos lenne egy reprezentatív helyszín bevonása, ahol az előadás bemutatása mellett a kapcsolódó szakmai konferenciát is megrendezhetnénk. A program tapasztalatai alapján 2014-től kezdődően a Nemzeti Színház részére is adott volna a lehetőség, hogy saját csoportot indítson.

[2]KRÉTAKÖR – NEMZETI SZÍNHÁZ

[A] A Krétakör 2014-ben „WAR100” címmel az I. világháború kitörésének 100. évfordulóján széleskörű európai együttműködésben létrejövő előadóművészeti projektet készül megvalósítani. A projekt középpontjában álló előadás mellett az éppen aktuális turné-állomásunkon side-programokat is létrehozánk, ezzel tágítva az esemény hatókörét. Terveink szerint Budapesten 4 előadást tartanánk, a következő kiegészítő eseményekkel:

- a) a projekt dokumentumfilmjének bemutatója
- b) társadalomtudományos mini-konferencia; a projektben részt vett különböző nációjú társadalomtudósok beszámolnának a 100 évvel ezelőtti európai helyzet és a mai állapotok közötti analógiákról és az ezekre adható válaszokról
- c) ifjúsági program; az egyes országokból toborzott középiskolásokból szervezett csoportok is szerepet kapnának az előadásban, a program vezetői szakmai tapasztalataikról külön számolnának be
- d) Integráció vagy háború; különböző tematikájú előadásokat szerveznénk a 100 évvel ezelőtti nemzeti kérdések megválaszolására, öss

[B] A **dunaPart** független előadóművészeti platform és showcase úttörő jelentőségű szakmai rendezvény, mely eddig két alkalommal került megtartásra. A rendezvény ugrásszerű fejlődést hozott a hazai független táncos és színházi szervezetek külföldi kapcsolatteremtésében, nemzetközi szintre történő kikerülésében. Mundruczó Kornél európai karrierje, a Tünet Együttes angliai vendégjátékai, a HoppArt francia meghívásai, Pintér Béla Társulatának tucatnyi külföldi fellépése, és egy sor egyéni alkotó határon túli megmutatkozása vált lehetővé a Krétakör és a Trafó kezdeményezésére megvalósult rendezvényeknek köszönhetően. A területen az utóbbi 2 évben történt rendkívüli forráselvonás, illetve a 2013-tól kezdődő időszak még nehezen átlátható finanszírozási politikájának ismeretében a rendezvény újbóli megrendezése lehet a biztosítéka annak, hogy a magyarországi, független előadó-művészeti területen dolgozó, potens alkotók és csoportok a jövőben is folytathassák működésüket.

Tapasztalataink szerint az egyes csoportok és az egész terület fejlődése szempontjából is létfontosságú elősegíteni ezen csoportok megjelenését az európai- és világpiacon, s ehhez a személyes találkozón keresztül vezet a legrövidebb út. A Krétakör évtizedes kapcsolatrendszerén keresztül meghívni tervezett vendégek a rendezvény révén érzékeny és aktuális lenyomatát kaphatják a mai magyar társadalmi és előadó-művészeti állapotoknak, és olyan helyi partnerekre lelhetnek, akikkel érdemes és lehetséges együttműködni. A rendezvényt az alapvető célkitűzésünk, hogy:

- a. átfogó képet adjunk egy olyan létező és működő magyar előadóművészeti területről, amely a hivatalos intézményrendszer mellett keresi kifejezési formáit és munkafeltételeit
- b. találkozási lehetőséget biztosítani, ahol magyar és külföldi szakemberek, művészek és menedzserek, közvetítők és újságírók közös élmények alapján folytathatnak eszmecserét, tárgyalásokat,
- c. nemzetközi kontextust teremteni, amelyben jobban kirajzolódnak a tendenciák és hiányosságok, a lokális és globális értékek, ezzel hozzásegítve és motiválva a terület szereplőit egy realisabb önkép kialakításához

Bízunk abban, hogy a platformon bemutatott produkciók közül jó néhány a rendezvényt követően fellépési lehetőséget kap a világ színpadain, s rajtuk keresztül állandósul az érdeklődés a mai magyar előadó-művészeti kísérletek iránt.

Terveink szerint a dunaPart 2013 őszén, a Krétakör, a FESZ, a Trafó és a Nemzeti Színház közreműködésével valósulhat meg, ami lehetővé tenné, hogy a kőszínházi struktúrában létrehozott, progresszív és innovatív színház-esztétikai értékeket képviselő produkciók is helyet kapjanak a válogatásban. Ezzel olyan kontextust teremtenénk mind az esemény, mind a fellépők számára, melynek során az állami fenntartású együttesek és alkotók, illetve a független szcena művészei egy platformon léphetnek a belföldi és külföldi szakmai érdeklődők, valamint a nagyközönség elé.

NEMZETI SZÍNHÁZ KÉRDŐÍV ÖSSZESÍTÉS – 2012

_ Kérdőívek száma: 1477 darab

_ Lekérdezés ideje: 2011. december – 2012. június

_ Lekérdezés helyszíne: személyesen a Színházban (310 db), online a nemzetiszinhaz.hu, a 7ora7.hu, a szinhaz.hu és a fidelio.hu oldalakon (1167 db)

DEMOGRÁFIAI ADATOK

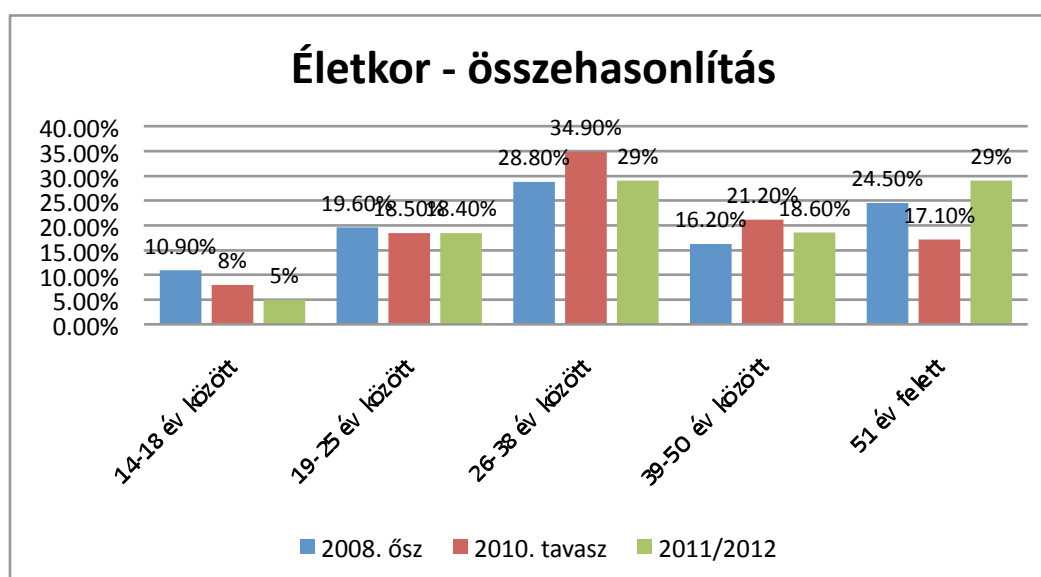
A **nemek aránya** alapján elmondható, hogy a Nemzeti Színház látogatói többségében nők (67,2%).

Lakóhelyüket tekintve a látogatók nagy hányada (67,6%) budapesti lakos, míg 31,2%-uk vidéki. 5-nél többször említett települések: Veszprém, Vác, Üllő, Tata, Szigetszentmiklós, Szeged, Székesfehérvár, Pomáz, Pécs, Miskolc, Kecskemét, Kaposvár, Győr, Fót, Érd, Debrecen, Cegléd.

A korábbi évekhez hasonlóan idén is Budapest összes kerületéből érkeznek nézők a Színházba. A legtöbben (10,8%) a XIII. kerületből töltötték ki a kérdőívet, továbbá 5%-nál nagyobb volt a kitöltők aránya az alábbi kerületekből: XIV., III., IX. (7,2%), II., VII., XI., XII. Legkevesebben a XXIII., XIX., XVII., XVI. és X. kerületekből adtak választ.

Volt 17 külföldi válaszadó is: ők Romániából, Ausztriából, Németországból, Szlovákiából, Angliából, Belgiumból, Írországból érkeztek.

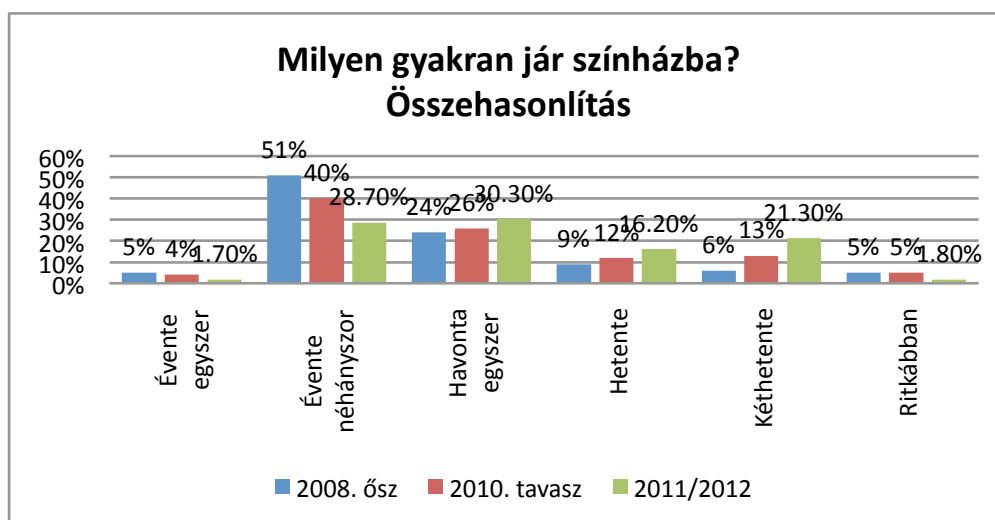
Az **életkor** szerinti megoszlás alapján azt láthatjuk, hogy a színház látogatóinak többségét (58%-át) adja a 26-38 év közötti és az 51 évnél idősebb korosztály azonos arányban (29-29%). A 14-25 éves korosztály aránya a kérdőív kitöltőinek összesen 23,4%-a, a 39-50 éves korosztály aránya pedig 18,6%.

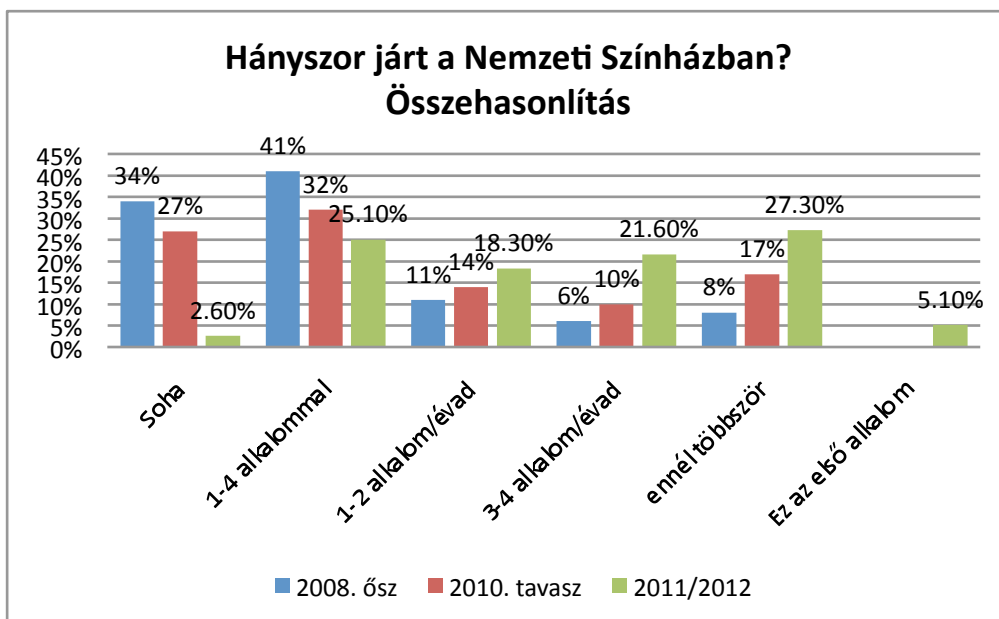
Beosztását tekintve a látogatók többsége, 39,8%-a alkalmazottként dolgozik. A másik jelentős csoport a diákoké, 21,2%. A vállalkozók (9%), középvezetők (10,3%) aránya közel megegyezik egymással. A nyugdíjasok aránya (13,8%) 5,1 százalékponttal nőtt a korábbiakhoz képest, ami összecseng az életkor területén tapasztalható változásokkal. Legkisebb számban felsővezetőt (4%) és egyéb foglalkozásúakat (1,9%) találunk a megkérdezettek között.

SZÍNHÁZBA JÁRÁSI SZOKÁSOK

A Nemzeti Színház látogatóinak többsége továbbra is rendszeres színházlátogatónak mondható, hiszen 28,7%-uk évente néhányszor megfordul valamelyik színházban, sőt 30,3%-uk havi gyakorisággal néz meg színházi előadást.

Szinte minden válaszadó rendszeres látogatója a Nemzeti Színháznak. Majd' harmaduk (27,3%) több mint 3-4-szer jár nálunk évadonként. További 39,9%-uk évadonként többször megfordul nálunk. Az évadonként többször ellátogatók száma az elmúlt 4 évben folyamatosan emelkedett, azaz visszajáró nézőink száma nőtt! Az idei évadban először a Színházban járók aránya 5,1%. A válaszadók 53%-a 2003 és 2008 között, míg 47%-uk 2008 és 2011 között járt először a Nemzeti Színházban.

Arra a kérdésre, hogy „Mely színházakban járt az elmúlt évadban?” igen sokféle válasz érkezett.

- A legtöbben a Nemzeti Színházat (164) említették: kétszer annyian, mint a második helyen szereplő Vígszínházat (77).
- A szintén gyakran említett kategóriába tartoznak: Katona József Színház (62), Madách Színház (60), vidéki színházak (56), Örkény Színház (51).
- A következő kategória színházai: Radnóti Színház (27), Thália (26), Pesti Színház (25), Operettszínház (23), Centrál Színház (17), József Attila Színház (17), Budapesti Kamaraszínház (13), Trafó (13), Bárka Színház (13), MÜPA (12), ÚJ Színház (11).
- Szintén említésre kerültek egy-két alkalommal (az említési gyakoriság sorrendjében): Opera, MU Színház, Belvárosi Színház, külföldi játszóhelyek, Székény, Magyar Színház, Nemzeti Táncszínház, Kamra, Játékszín, Maladype, Kolibri Színház, Bábszínház, Stúdió K, Karinthy Színház, Pincészínház, Belvárosi Színház, Budaörsi Játékszín.

A NEMZETI SZÍNHÁZ FELADATA

„Minden. Le kell fednie az egész palettát.” (egy néző)

A Nemzeti Színház feladatának megfogalmazását nyitott formában kérdeztük meg, azaz a válaszadók maguktól írhattak bármit. A válaszadók 89%-a élt ezzel a lehetőséggel, ami azt mutatja, hogy van véleményük a témáról és szívesen meg is osztják azt. A válaszokat elemezve hét nagyobb téma, elvárás, csoport különíthető el.

KORTÁRS – KLASSZIKUS, MAGYAR – KÜLFÖLDI (28%)

A legtöbben a repertoár sokszínűségét említették a Nemzeti Színház feladatáéért. Tűzze műsorára a világ és a magyar drámairodalom jelentős alkotásait és a klasszikusok mellett mutasson be kortárs, modern darabokat is. A nézők többsége egyelőre arányban tartja fontosnak a magyar és külföldi, illetve a klasszikus és kortárs szerzők műveinek bemutatását.

REFLEKTÁLÁS, (EL)GONDOLKODTATÁS (16%)

A válaszadók ezen csoportja legtöbbször ezt a két szót használja a kategória leírására. Ide soroltam azokat a válaszokat is, amelyek az alábbiakat említik: a jelenkori társadalmi, közéleti, történelmi kérdések feszegetése, a kimondatlan (de valós) problémák megjelenítése – azaz, hogy a Színház az aktualitásról, a jelenről beszéljen –, továbbá a Színház tanító, nevelő szerepe.

ÉRTÉK, SZÍNVONAL, A KULTÚRA KÖZVETÍTÉSE (15%)

A válaszadók szerint a Nemzeti Színháznak mindenképpen értéket kell képviselni: teremtsen értéket és őrizze az értékeket. Ezzel összefüggésben erős elvárás tapasztalható a művészi színvonalat illetően: a legjobb színészek foglalkoztatását, a legszínvonalasabb produkciók bemutatását várják el a Színháztól. Ez garantálja számukra a kultúra közvetítésének lehetőségét, a színház közelebb hozását az emberek számára.

MINDENKI MEGSZÓLÍTÁSA (11,5%)

Sokan a Nemzeti Színház feladatának tartják minden közönségréteg megszólítását korra, társadalmi rétegre, gondolkodásmódra való tekintet nélkül. Mindenki találjon neki szóló előadást. Többen külön kiemelik a fiatalok bevonását (tanítás, nevelés) az idősebbek megtartása mellett.

(A 14. kérdés alapján 'népszínháznak' közepesen tartják a Nemzeti Színházat.)

A minél szélesebb kör bevonása egy másik értelemben is megjelenik, bár jóval csekélyebb arányban: a színházi alkotók (drámaírók, színészek, rendezők, díszlet- és jelmeztervezők, stb.) minél szélesebb bevonása (a minőséget szem előtt tartva).

SZÓRAKOZTATÁS (7,5%)

A válaszadók egy részében a szórakozás iránti igény is felmerült. Ez többnyire a gondolkodással, reflektálással együtt került említésre, csupán a válaszadók 2%-a volt az, aki pusztán a szórakozásra, kikapcsolódásra vágyik a Nemzeti Színházban. A szórakozás legyen igényes, tartalmas és adjon élményt.

ÚJÍTÁS (7%)

Ez a fogalom többféle tartalmat takar: A Nemzeti Színház értelmezzen újra, ma érvényes tartalmakkal foglalkozzon, legyen nyitott és tegye nyitottá a nézőt is. Továbbá támogassa új magyar darabok megszületését, bemutatását. Ugyanakkor tisztelje a hagyományokat is, „tartsa fenn a fejlődést a konzervatív értékek mellett”.

NEMZETTUDAT ERŐSÍTÉSE (7%)

A válaszadók egy része külön kiemeli a magyar nemzet értékeinek bemutatását. Többségük a Nemzeti Színház elsődleges feladatának tartja a nemzeti értékek és a magyar kultúra ápolását, bemutatását és másodlagos feladatának a világirodalom klasszikusainak színpadra vitelét.

Körülbelül 3,5%-uk gondolja azt, hogy szigorúan a magyar nemzeti értékek és hagyományok képviselője és ápolója a Nemzeti Színház feladata.

Ennél valamivel kevesebben említik, hogy a Nemzeti Színház 19. században létrejött eszméje mára elavult, mivel nincs szükség egy szimbólumra, ami a nemzetet vagy a magyar kultúrát reprezentálja. Így szerintük a Nemzeti Színháznak nincs más feladata, mint a többi színháznak.

EGYÉB

Az alábbi témákat több válaszadó említette, viszont arányuk nem éri el a 2%-ot.

- Függetlenek, vidéki társulatok meghívása
- Legyen kapcsolata más művészeti ágakkal
- Legyen politikamentes
- Nemzetköziség: A Nemzeti Színház legyen külföldön is elismert illetve, hívjon meg színvonalas nemzetközi társulatokat, hiszen nem mindenki engedheti meg magának, hogy külföldre menjen.

A KÖZÖNSÉG VÉLEMÉNYE AZ ALFÖLDI RÓBERT VEZETTE NEMZETI SZÍNHÁZRÓL

Az Alföldi Róbert vezette Nemzeti Színház egy olyan hely...

Ezt a kérdést szintén nyitott formában tettük fel, azaz a válaszadók maguktól írhattak bármit. A válaszadók 90%-a élt ezzel a lehetőséggel. A válaszokban nagy átfedés fedezhető fel az előző kérdésre adott válaszokkal összehasonlítva. Az alábbi nagyobb véleménycsoportok különíthetők el:

AHOVA SZÍVESEN JÁROK (42%)

A válaszadók közel fele spontán említette, hogy szívesen, örömmel, kíváncsian jár a Nemzeti Színházba. Egyéb pozitív megfogalmazások: ahol jól érzem magam; amire büszkék lehetünk. Többen „két irányba” fogalmaznak: ahova kíváncsian megyek és élményekkel, gondolatokkal gazdagabban jövök ki; ahova jó megérkezni és jó hazamenni.

AMI NYITOTT, BÁTOR, PROGRESSZÍV (8,4%)

Korszerű, újító, újragondoló, újraértelmező. Sokan, akik ezeket a jelzőket említették, ezeket összefüggésbe hozták azzal, hogy a Nemzeti Színház a hagyományok őrzése mellett nyitott a kísérletezésre. Többségük megfelelőnek érzi a kompromisszumot a hagyományos és az újítás, illetve a klasszikus és az alternatív között.

AMI ELGONDOLKODTAT (8,3%)

Kikapcsol, elgondolkodtat, felráz, élményt nyújt, katarzist élhetek át, azaz ahol a néző kap valamit, gazdagodik a látott előadás által.

AMI MINDENKIHEZ SZÓL (7,9%)

Minden korosztály, minden társadalmi réteg és mindenféle gondolkodású ember talál neki szóló előadást. Sokan külön kiemelik, hogy a Színház hatékonyan szól a fiatalokhoz.

AHOL SZÍNVONALAS ELŐADÁSOKAT LÁTHATOK (5%)

A színvonal, érték, minőség, nívó szavak legtöbbször az előadásokkal kapcsolatban kerülnek említésre, többen azonban a Színház teljes munkájára értik. Vannak olyanok is, akik a társulatot, a színjátszást emelik ki.

AHOVA NEM MEGYEK (3,6%)

A Színház jelenlegi vezetésével egyet nem értők különböző dolgokat kifogásoltak. A néhány radikális megfogalmazás (provokáló, magyargyalázó, botrányos) mellett a többség finomabban fogalmazott (a Nemzetibe nem való előadások születnek, nem méltó Magyarországhoz, nem találok a saját és a családom számára megfelelő darabot, ahol szűk körnek szóló kísérletezés folyik).

EGYÉB

- Többen említik, hogy szeretnek ide járni függetlenül attól, hogy tetszik-e nekik vagy sem, éppen láttak, mert izgalmas és elgondolkodtató. Akkor is szívesen jár, ha nem minden nyeri el a tetszését.
- Vannak olyanok, akik érzik a tudatos koncepciót, hosszú távú gondolkodást és az erős csapatot (nemcsak a színészek) a Színház tevékenysége mögött.
- Többen kiemelik az épület és a szőnyeg „csúnyaságát”. Illetve néhányan azt is, hogy ez érdekes ellentétben áll a tartalmi értékekkel.
- Egy olyan hely, amit ajánlanak másoknak.
- Néhányan kiemelik, hogy túlságosan hangsúlyos az igazgató személye (pl. a kérdőívben is).

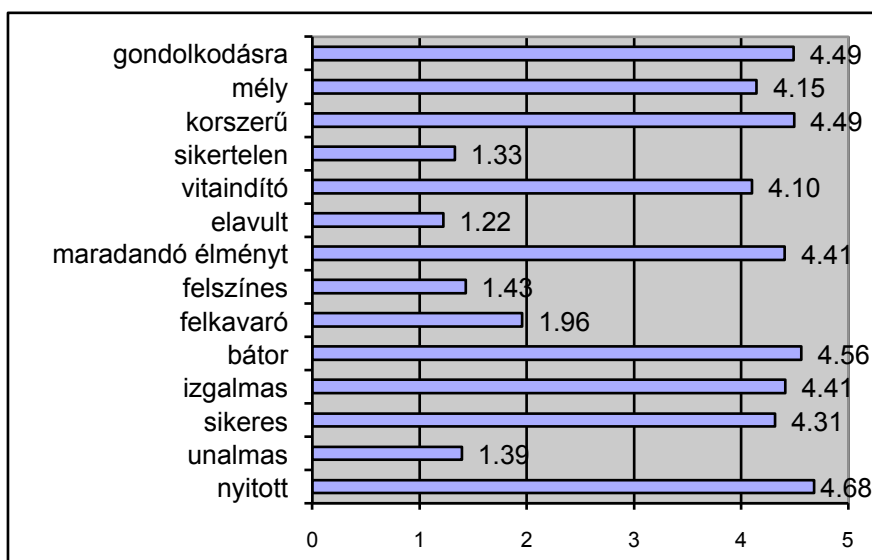
AZ ALFÖLDI RÓBERT VEZETTE NEMZETI SZÍNHÁZ JELLEMZÉSE

A 13. kérdésben a Színház által megadott jelzőkről kellett eldönteni a válaszadónak, mennyire jellemzőek a Nemzeti Színházra, mióta Alföldi Róbert az igazgató. A válaszok elemzése előtt fontos kiemelni, hogy a Színház által megadott jelzők többségét a nézők spontán említették a korábbi válaszaikban (gondolkodásra készítő, újító – korszerű, élményt nyújtó, nyitott – bátor – izgalmas).

Az 5-ös érték volt a teljesen, míg a 4-es a többnyire igen válasz. Ez azt jelenti – ahogy az az alábbi táblázatban is látható –, hogy minden „pozitív” jelzőt többnyire jellemzőnek tartanak a válaszadók! Ebben a sorrendben: nyitott, bátor, korszerű – gondolkodásra készítő, izgalmas – maradandó élményt nyújtó, sikeres, mély, vitaindító.

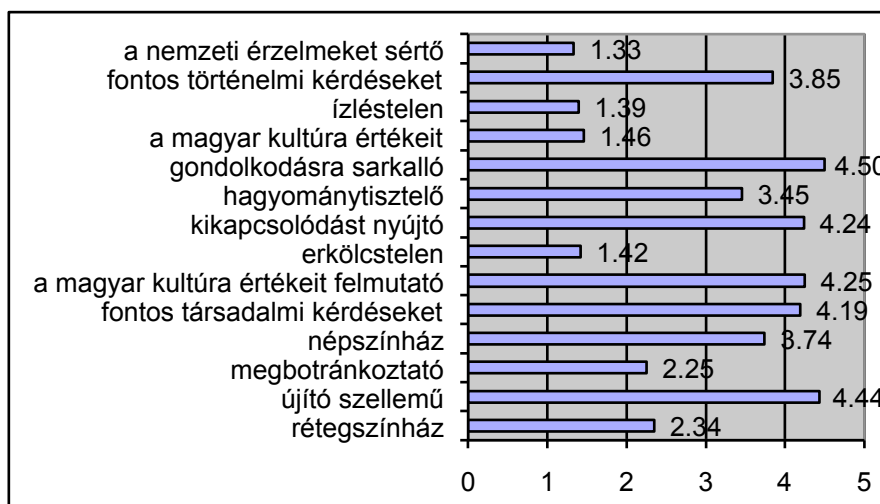
Legkevésbé elavultnak tartják a Színházat és szinte egyáltalán nem értenek egyet azzal, hogy sikertelen, unalmas, vagy felszínes lenne. Felkavarónak valamivel többen tartják, viszont ezt a jelzőt is inkább kevésbé tartják jellemzőnek.

Mennyire jellemzik az alábbi kifejezések az Alföldi Róbert vezette Nemzeti Színházat?

A 14. kérdésben szereplő jelzők jobban megosztották a válaszadókat. A legtöbben gondolkodásra sarkallónak és újító szelleműnek tartják a Színházat, ami összecseng az eddigiekkel. Ezt követik a magyar kultúra értékeit felmutató, kikapcsolódást nyújtó és a fontos társadalmi kérdéseket vizsgáló jellemzők. A fontos történelmi kérdéseket vizsgáló, népszínház és hagyománytisztelő jelzőket csak közepesen tartják jellemzőnek a válaszadók. A válaszadók kevésbé gondolják erkölcsstelennek, a magyar kultúra értékeit megtagadónak, ízléstelennek és a nemzeti érzelmeket sértőnek a Nemzeti Színházat. A megbotránkoztató és a népszínház jelzők a kevésbé és a közepesen értékek között szerepelnek.

Mennyire tartja jellemzőnek az alábbi kifejezéseket az AR vezette Nemzeti Színházra vonatkozóan?

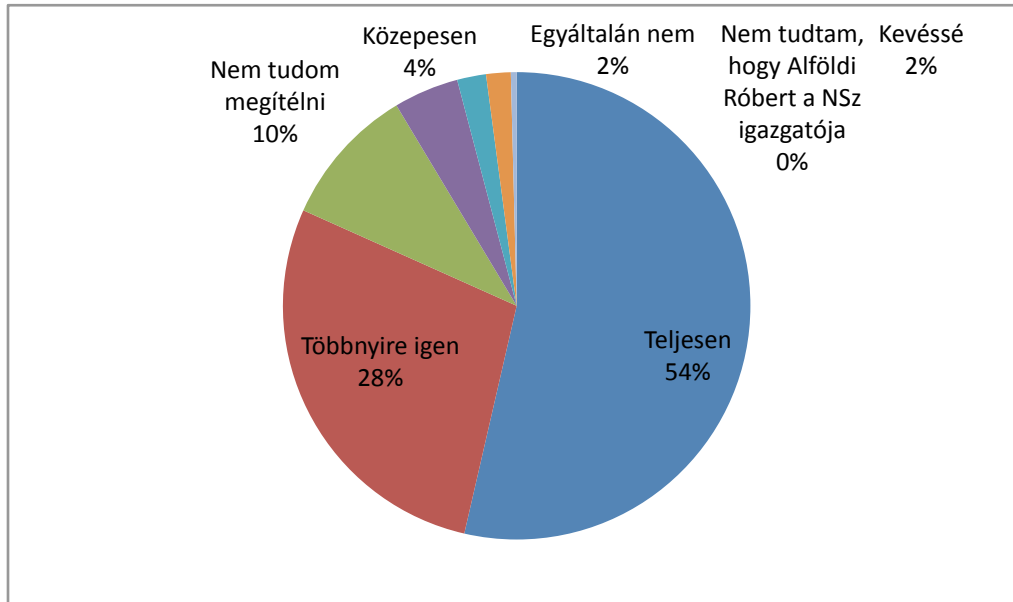
Érdekes tendencia, hogy a negatív jelzők esetében a tartózkodók – nem tudom/nem kívánok válaszolni választ adók – aránya sokkal magasabb (25-30%), mint a pozitív jelzők esetében (7-11%).

ELÉGEDETTSÉG

A válaszadók 6,4%-a már a Nemzeti Színház feladatáról szóló kérdésben magától említette, hogy a Nemzeti Színház feladata az, amit a jelenlegi vezetőség csinál.

Amikor kimondottan a jelenlegi igazgatóval való elégedettségre kérdeztünk rá, kiderült, hogy több mint felük teljesen, összesen 86,2%-uk pedig közepesen vagy annál nagyobb mértékben elégedett az Alföldi Róbert vezette Nemzeti Színházzal. 10% volt a tartózkodók aránya és 4% azoké, akik egyáltalán nem, vagy csupán kevéssé elégedettek.

Mennyire elégedett az Alföldi Róbert vezette Nemzeti Színházzal?

A Színház művészeti programjával való elégedettség hasonló arányokat mutat. Teljesen elégedett a válaszadók 43%-a, míg közepes vagy annál nagyobb mértékben 83%-uk. A tartózkodók aránya 11,6% és 2,6% azoké, akik egyáltalán nem vagy csupán kevéssé elégedettek.

A jegypénztárral / közönség szervezéssel, a nézőtéri szolgáltatásokkal, a színház kiadványaival, a honlappal és a hírlevéllel való elégedettség nagyon hasonló a válaszadók körében. A közepesen vagy annál nagyobb mértékben elégedettek aránya 80% fölött van, míg a kevéssé vagy egyáltalán nem elégedettek aránya 2% körül mozog. Egyedül a hírlevéllel való elégedettség mutat eltérést, aminek az lehet az oka, hogy a válaszadók 30%-a nem találkozott még vele.

